

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ОСМО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАЊЕ
У ЈЕДАНАЕСТОМ САЗИВУ

Четврти дан рада
26. јун 2018. године

(Седница је почела у 10.20 часова. Председава Верољуб Арсић,
потпредседник Народне скупштине.)

*
* *

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Поштоване даме и господо народни посланици, настављамо рад седнице Осмог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика констатујем да седници присуствују 82 народна посланика.

Ради утврђивања броја народних посланика присутних у сали, молим народне посланике да убаце своје идентификационе картице у посланичке јединице електронског система за гласање.

Констатујем да је применом електронског система за гласање утврђено да је у сали присутно 89 народних посланика, односно да су присутна најмање 84 народна посланика и да постоје услови за рад Народне скупштине.

Да ли неко од председника, односно овлашћених представника посланичких група жели да затражи обавештење или објашњење у складу са чланом 287. Пословника?

Реч има народни посланик Радослав Милојичић.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Хвала.

Даме и господо народни посланици, поштовани грађани, добио сам безброј позива из једног дивног места, то је село Ба надомак Љига. Постављам питање пре свега премијерки и, наравно, ресорном министру – шта се дешава у селу Ба надомак Љига? Мештани су незадовољни свакодневним детонацијама у каменолому; људима чак спада кров са кућа од силних детонација. Нико у општини не реагује, нико у надлежном министарству не реагује. Имали су састанак Савета месне заједнице, тј.

сви мештани, са представницима Министарства локалне самоуправе и нико није нашао за сходно да им одговори.

Фирма „Гранит пешчар“ бави се тим радовима, и када мало загребете и видите испод површине шта се налази ту, ко је власник те фирме, имамо јасан разлог и јасну одредницу зашто нико од надлежних институција не реагује. Имате право једном да погађате ко је власник те фирме. Та фирма се води на рођену сестру Звонка Веселиновића и ето одговора зашто нико ни у општини ни у надлежном министарству не сме да реагује и заустави фирму „Гранит пешчар“.

Наравно, ни инспекцији, ни Општини, ни Савету месне заједнице није показана дозвола за рад, јер се понашају моћно, а људи трпе сваки дан штету од тога што се дешава и од силних детонација у каменолому. Наравно да тај председник општине не сме да реагује, јер је то фирма Звонка Веселиновића. Наравно да министар не сме да реагује, јер је то фирма Звонка Веселиновића. Наравно да нико из СНС-а не сме да реагује, јер је то фирма Звонка Веселиновића.

Али вас није Звонко Веселиновић буквално довео на власт. Јесте вам он помогао малтретирањем грађана, куповином гласова, уценом, али не можете да запоставите мештане и грађане Љига. Не можете.

Постављам питање – шта ће Министарство предузети? Ако људи имају све дозволе за рад, нека раде, нико није против тога да неко ради, али не можете вршити детонирање тако што ће се људима у околини рушити куће, и нико није одговоран за то. Нико није одговоран за то.

Можете ви да додајујете колико год желите, знам да имате обавезу, али мени је невероватно да на питање медија председник Општине Љиг Драган Лазаревић каже – чиме се ви дрогирате. То је одговор једног председника општине из СНС-а на питање шта се дешава са фирмом „Гранит пешчар“, чији је власник рођена сестра Звонка Веселиновића.

Драги мештани Љига, то је суштина: не сме ни министар, ни председник Општине, не сме нико да вам одговори јер је Звонко Веселиновић онај у кога се не сме упрти прстом.

Питам – шта ће се десити са фирмом Звонка Веселиновића, која малтретира мештане Љига?

С друге стране, постављам питање новом министру финансија, експерту Синиши Малом – колико је задужење Србије? Да ли је, као што тренутно председавајући говори, власт Демократске странке задужила земљу, или је Српска напредна странка задужила земљу за једанаест милијарди за шест и по година своје власти?

Треће и последње питање постављам премијерки и читавој Влади – колика је незапосленост у Србији? Да ли је тачно да је незапосленост 22%? Притом, немојте, молим вас, да рачунате по вашој методологији – ако се

неко не пријави на биро, закасни пола сата, ви га скинете са евиденције; ако неко ради један дан у месецу, ви га водите као запосленог. Тачно да се израчуна колика је незапосленост у Србији.

И баш ме интересује шта ћете ми одговорити поводом тога што Звонко Веселиновић, омиљени лик из цртаних филмова у Српској напредној странци, малтретира грађане Љига. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Господине Милојичићу, када следећи пут будете постављали питање, биће дванаест милијарди; до пре неки дан је било десет. Ви то повећавате како вама одговара.

Реч има народни посланик Зоран Живковић.

Изволите.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Хвала лепо. Имам неколико питања.

Прво, пре мало више од месец дана помпезно је најављено да ће пензије бити враћене, да ће бити враћен дуг за те пензије. То је била вест дана, вест недеље, вест месеца. Од тада до данас није се десило ништа.

Питам председницу Владе Србије – да ли у Влади постоји неки писмени министар који зна да спреми предлог закона који треба да има две тачке: прва тачка, да се укида закон којим су смањене пензије, а друга тачка је када почиње да важи, ког дана након објављивања у „Службеном гласнику“? Ако председница Владе да негативан одговор и каже да у Влади нема никог писменог ко може да да тај предлог у овом тексту, спреман сам да ангажујем групу експерата из првог основне школе, из било које школе у овој Србији, да напише тај предлог закона.

Друго питање везано је за Нишки аеродром. Као што знате, донета је контроверзна, илегална, чудна и необјашњива одлука нишког парламента да поклони Аеродром Влади Србије, овој истој влади која се задужује максимално. Питам – колика је вредност Нишког аеродрома? Колику је вредност Скупштина града Ниша, у динарима наравно, и књиговодствену и тржишну, да видимо да ли постоји разлика између те две цифре, поклонила Влади Србије? Да ли ће Ниш добити нешто заузврат? Не, то није продаја, то није компензација, али да ли постоји неки план да се нешто реално добије као мера вредности онога што је Влада Србије добила од Нишлија?

Треће питање – наравно, све су то питања за председницу Владе – да ли ће министарка саобраћаја Зорана Михајловић бити кажњена за све неистине или, што би рекли ови из владајуће коалиције, лажи које су изречене о вредности Нишког аеродрома, о губицима Нишког аеродрома, о броју путника, о инвестицијама које су ушле у ту компанију од 2000. године наовамо? То је била хрпа лажи, коју су демантовали и службеници, чиновници Града Ниша и чиновници Министарства саобраћаја, и људи

који раде на Нишком аеродрому и сви који имају било какав контакт са информацијама о тој теми.

Треће питање упућено је председници Владе и министру унутрашњих послова – ко стоји иза организованог тровања београдске деце дрогом и серије ликвидација које се, малтене, свакодневно дешавају у главном граду, Београду? Да ли је то неки план Министарства унутрашњих послова или лично министра или његових експерата које има око себе, или је то последица дивљања мафије, која нема никаквог противника, никога ко може да је спречи у томе што ради?

Шта год да је тачно, ово прво или ово друго, очекујем да министар унутрашњих послова поднесе оставку. Ако је то организација МУП-а Србије, онда је неопходно да се министар призове памети и буде кажњен зато што крши закон, пошто то није законски начин за борбу против организованог криминала или криминала уопште. А ако је неспособан да спречи дивљање београдских и неких других мафија које делују по Београду и остатку Србије, онда је то још један разлог исте снаге да поднесе оставку и препусти место некоме ко се у то боље разуме, ко може да организује бољу екипу, ко може да направи бољу стратегију и тактику борбе против организованог криминала и да скуп сараднике, који се не скупљају на начин као што је то досад било, из ријалити шоу програма и са београдских сплавова, него да то буду људи који имају довољно знања, храбрости и одлучности да се боре против криминала.

Последње питање – да ли министар иностраних послова Ивица Дачић има било каквог појма шта се преговара у Бриселу? Шта ће он на тим преговорима? Да ли је он министар иностраних послова или унутрашњих послова?

(Председавајући: Приводите крају, колега Живковићу.)

Још једну реченицу.

Ако је иностраних послова, онда је признао Косово као независну државу, а ако је унутрашњих послова, онда нека се лажно не представља.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

Изволите.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, председавајући.

Постављам питање председници Народне скупштине. Наша посланичка група је прошле недеље поднела иницијативу за заказивање посебне седнице са темом Извештај о политичким и техничким преговорима са Приштином. Постављам питање – да ли ће та седница бити заказана и да ли ће јој присуствовати кључне особе које воде преговоре у Бриселу, или неће? Ако неће, зашто неће?

Наиме, ми посланици и грађани Србије могли смо видети ових дана да је завршена још једна рунда преговора у Бриселу, и то рунда која, да су доследни у својим ставовима и изјавама председник Републике, па и директор Канцеларије за КиМ Марко Ђурић, не би ни била одржана, јер су рекли да се преговори у Бриселу неће наставити док се не пронађу убице Оливера Ивановића и да нема никакве сврхе настављати било какве даље договоре док се то питање не реши. Ипак, та рунда је одржана. Оно што су грађани Србије могли да виде, то су интерпретације новинара и медија шта се тамо догодило и договорило. Дакле, нико у овој држави, осим неколицине људи, не зна шта се разговара и о чему се разговара, везано за најважније кључно питање Србије у овом тренутку.

Имали смо најаве председника Републике да ће у априлу изаћи са јасним ставом и предлогом нацији за Косово. Ево, за неки дан смо у јулу, а нема тог става. Стиче се утисак да Александар Вучић и његова власт немају проблем да ставе потпис на правнообавезујући споразум са Приштином који ће им омогућити столицу у УН, али имају проблем како да на адекватан начин то представе грађанима Републике Србије, како не би имали политичку штету.

Као што је 2008. и 2009. године Александар Вучић говорио да Парламент треба да да подршку за преговоре и да треба да има контролну улогу сваке политике извршне власти, па и ако су у питању бриселски преговори, мислим да треба да се разговара о томе у овом дому и да он или они који представљају Србију добију мандат да разговарају и заступају интересе Републике Србије. Јер ми посланици који седимо у овом парламенту смо представници народа, свих грађана Републике Србије и апсолутно је обавеза да се у овом дому поведе разговор о важним и стратешким питањима као што су бриселски преговори и правнообавезујући споразуми.

Уместо да се о томе говори овде у Парламенту, ових дана се о томе говори широм Србије по одборима СНС-а, где активисти и функционери СНС-а убеђују своје чланове да треба да зађу међу грађане и убеђују их како је добро да Србија потпише правнообавезујући споразум, чиме се обезбеђује столица Косову у УН, и да то буде једна велика кампања, да је то кључни тренутак за СНС, који треба преживети. Али ја верујем да ће грађани Србије овог пута прозрети те подле намере које иду у смеру издаје националних интереса Србије, конкретно Косова.

Дакле, педесет година је то актуелна тема. Оно што Албанци нису успели да ураде ни 1999. године, па и наредних дванаест година, успеће очигледно сада за време владавине Александра Вучића. Оно што нису хтели да прихвате ни Милошевић, касније ни Коштуница, ни Ђинђић, ни Борис Тадић, очигледно ће прихватити Александар Вучић. И како данас

ствари стоје, највећи борац за независно Косово је управо Александар Вучић. То произилази из свега онога што смо могли ових дана да слушамо и да видимо.

Према томе, апсолутно сматрам да он треба о овој теми да разговара с нама овде у Парламенту, а не да неки медији интерпретирају нешто што је питање да ли је истина или није. Дакле, главна тема треба да буде шта је договорено, шта се договара и шта ће то значити за националне интересе Републике Србије.

Очигледно да и вама више одговара да причате о томе ко је крив, а не да кажете да се борите за независно Косово. Ова власт је највећи борац за стварање независног Косова.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Наташа Сп. Јовановић.

Изволите, колегинице.

НАТАША СП. ЈОВАНОВИЋ: Господине Арсићу, СРС упућује питање премијеру Републике Србије Ани Брнабић и председнику Републике Александру Вучићу.

С обзиром на то да су 2008. године Вук Јеремић и Борис Тадић изместили решавање питања наше јужне српске покрајине Косова и Метохије из УН по Резолуцији 1244 у Брисел, међу бриселску зликовачку администрацију и вође оних који желе да потпуно истргну Покрајину из нашег састава, када је Вук Јеремић признао да Међународни суд правде треба да да саветодавно мишљење, али само да би се створио маневарски простор и да се даље замајавају грађани Србије и Срби на КиМ, када ћете да схватите – то питање упућујем њима – да је последњи тренутак, колико данас, да се прекину такви разговори под окриљем оних који су непријатељи српског народа и да инсистирате на томе да, уз помоћ братске Руске Федерације, питање Косова и Метохије вратимо под окриље УН?

Од 2008. године, од таквог чина издаје Јеремића и Тадића, српски народ на Косову и Метохији је много пропатио. Били су принуђени да прихвате, неки од њих, косовска документа зато што је Јеремић на томе инсистирао, и врх Демократске странке. Уведени су тзв. административни прелази. А данас се суочавате са тим да, после више деценија смишљене и организоване акције Америке и њених западних савезника на томе да нам отргну јужну српску покрајину, ви желите да разговарате о неким питањима која за њих имају само једну поруку, а то је да вам у једном дану испоставе ултиматум да потпишете правнообавезујући документ и признате независност тзв. Косова.

С друге стране, никаквог дијалога, иако их неколико месеци није било, сада када су се вратили тамо, никада није ни било. Циљ је јасан и спонзори Тачија, Харадинаја и осталих шиптарских зликоваца знају да они

тамо долазе само туристички и да они за њих све то решавају, да компромиса са таквима није било, нити ће га икада бити.

Једини начин је, а на то смо вас упозоравали пре неколико месеци када је с јасним планом за отимање Косова и Метохије у Србију дошао званичник САД, извесни Мичел, да морате да учините све да се обратите онима који желе да нас заштите и да нам помогну да вратимо питање Косова у УН, а то је Руска Федерација.

Свакога дана ће, фигуративно речено, у Бриселу да вам стављају нож под грло, све до тренутка док не кажете да морате да пристанете, зарад уласка Србије у ЕУ, на њихове услове.

Шта осим издаје, а то је најважнија ствар, Србију даље чека у вашим приступним преговорима? Јуче се министар Јоксимовић хвалила отварањем нова два поглавља, 13 и 33. Грађани Србије морају да знају да они, поред тога што желе да нам отму нашу светињу, Косово и Метохију, желе и да управљају комплетно нашим природним добрима и ресурсима.

Поглавље 13, које говори о рибарству, заправо је смишљени оквир за управљање нашим рекама, језерима и националним парковима, а онда и водама Србије, на шта вас је упозорио, ако сте добро пратили, у свом излагању и председник Словачког парламента када је недавно био наш гост. Дакле, осим тога што сте либерализацијом увоза свега и свачега из ЕУ потпуно уништили наш рибљи фонд и газдинства која су некада била на простору Балкана најуспешнија у производњи рибе, ви сада желите да све то, плус буџет Републике Србије, ставите под стриктну контролу и тако целокупну привреду доведете у још незавиднији положај.

На крају, поручићемо Александру Вучићу, када је у питању његова намера, а ево, и бриселски званичници кажу...

(Председавајући: Приводите крају, колегинице Јовановић.)

... Да је то малтене већ договорена ствар, да се то деси 2019. године, као увод у то, на шта ће га натерати када је у питању Косова и Метохије, да се одржи у Србији референдум по том питању, за читав српски народ и за нас српске радикале, за сваког искреног Србина...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Јовановић.

(Наташа Сп. Јовановић: Само да завршим реченицу.)

Колегинице Јовановић, три пута сам вас опоменуо. Не можете да завршите зато што ће сваки колега посланик онда да тражи тако.

Реч има народни посланик Милија Милетић.

Изволите.

МИЛИЈА МИЛЕТИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Као и досад, поставићу одређена питања која се тичу наше пољопривреде, наших села на југоистоку Србије а и у целој Србији.

Конкретно, питање јесте везано за пољопривреду, али више за сеоски туризам односно туризам.

Питање директору државног хотела Ризорт „Стара планина“ господину Горану Карацићу, конкретно – да ли је у зимској сезони капацитет Хотела био попуњен и да ли је било места за још гостију? Још једно питање директору Хотела – да ли ће се у наредном периоду изградити још комплекса хотела јер тамо има места где то може да се уради? Имам информације да постоји велики број заинтересованих инвеститора који би градили хотеле на Старој планини.

Иначе, хтео бих да кажем да Стара планина јесте бисер и лепота нашег југоистока Србије, где долази велики број туриста из целе Србије. Могу да кажем да је од Нишког аеродрома преко Сврљига најбржа дестинација. И још нешто што је врло битно за све људе који ће ићи на Стару планину, да виде лепоте Старе планине – пут је урађен, остало је још неколико километара који се сада завршавају. „Путеви Србије“ завршавају регионални пут, све је одрађено преко Сврљига, сада се ради од Сврљига, од Калне према Старој планини, то је 6,5 километара; остало је још неколико дана пошто због временских услова није асфалтирано. То значи да људи који желе да оду на Стару планину могу да оду јер је пут у добром стању.

Још нешто је врло битно, најбржа дестинација јесте преко Сврљига, али ради се и пут од Књажевца према Старој планини и из Пирота према Старој планини. То је за све нас који тамо живимо велика шанса, јер развојем туризма, изградњом нових смештајних капацитета, улагањем у Стару планину кроз изградњу хотела, то ће бити велика шанса за развој свих, а стварно сам чуо да постоји велики број инвеститора који желе тамо да граде објекте.

Господин Карацић, директор државног хотела Ризорт, човек који својом жељом и ентузијазмом да се успе, као да је рођен тамо, у нашем крају, стварно жели да Хотел „Стара планина“ привуче што већи број гостију.

Иначе, то је, могу да кажем, велика шанса за развој пољопривреде, велика шанса за развој сеоског туризма, јер сви туристи који иду преко Сврљига или неке друге дестинације (најбрже је преко Сврљига) имају могућност да пробају специјалитете из нашег краја: сврљишки сир, сврљишки белмуж, сврљишки качкаваљ, сврљишку јагњетину и остале производе које имају људи из Књажевца, Беле Паланке, Сокобање и других општина, који могу и желе тамо да дају своје производе.

Значи, питање је – да ли ће се изградити још хотела на Старој планини јер је то велика шанса?

Нормално, као посланик ћу дати подршку људима, менаџменту хотела Ризорт „Стара планина“ и господину Караџићу, зато што стварно тај посао ради пуним срцем, искрено и поштено.

Пошто говоримо сада о југоистоку Србије, питао бих „Железнице Србије“ – да ли ће се ући у поступак реконструкције пруге од Ниша, Сврљига, Књажевца, Зајечара, десно преко Вражогрнца, до Неготина, Прахова, пошто знам да се кренуло са реконструкцијом пруге од Пожаревца према Мајданпеку?

Ту је већ почело да се ради, и ми смо пре неколико дана, десетак дана, на моју иницијативу, имали састанак у Општини Сврљиг где су били представници града Зајечара, господин Ничић, човек који је стварно жељан да се та пруга уради и господин Ђокић, председник Општине Књажевац; била је начелница округа Драгана Сотировски, председница Општине Сврљиг и представници „Железница Србије“. На том састанку донесени су конкретни закључци где се тражи од „Железница Србије“ да се што пре уђе у поступак реконструкције пруге.

Поставио сам то питање и сада постављам питање „Железницама Србије“ – да ли ће се у току ове године ући у поступак реконструкције пруге од Ниша, преко Сврљига, Књажевца? Знам да је и потпредседница Владе госпођа Зорана Михајловић рекла на самом заседању да ће пруга бити реконструисана.

Иначе, на том састанку били су представници фирме „МИН ДИВ“ Сврљиг, који желе да дају најповољнију цену на тендеру за бетонске прагове, да се замене они који су лоши, има 170.000 прагова на тој прузи од Ниша до Зајечара. Изградњом те пруге, која је стварно за све нас врло битна, која је грађена пре сто година, где је Милутин Миланковић, човек који је урадио одређене мостове, који су и сада пример за све...

(Председавајући: Приводите крају, колега Милетићу.)

Још једном бих се унапред захвалио људима. Још нешто бих рекао, а то је врло битно, да су „Железнице Србије“ по први пут расписале конкурс за пријем 25 железничких радника, што је знак да ће пруга бити рађена, да ће бити урађена и да ће бити много већи капацитет саобраћаја. Хвала још једном.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Нешто вам овај систем електронски није баш... Јавио сам се први, али није важно.

Имам два питања, на две најважније адресе у Републици Србији. Прва је председник или председница Владе госпођа Ана Брнабић. То је

питање у вези с њеним одговором који је овде пред свима нама у Народној скупштини дала, и то два пута, када је Влада гостовала, односно одговарала на питања посланика. Наравно, похвалио сам тај гест. Она је тада директно, чак помало љутећи се, рекла – како вам пада на памет да бисмо ми могли дозволити да се нама та ЗСО, Заједница српских општина, понуди као услов или у пакету са потписивањем правнообавезујућег споразума.

То је управо оно што сам је ја питао, ево, већ пола деценије, више од пет година након потписивања Бриселског споразума, то је ставка која наводно једино одговара Србима а остала је неиспуњена, да ли је могуће да је то чињено због тога да би онда следећи, нови пакет уступака који се тражи од Србије ишао са тим – као, добићете коначно ту вашу ЗСО, Заједницу српских општина, али хајде онда још и ово потпишите, правнообавезујући споразум, а да претходни није испуњен. Она се малтене љутнула, „како вам тако пада на памет“, а судећи по информацијама које стижу из Брисела, не само од стране представника тзв. републике Косово него и осталих, ми закључујемо да ствари иду управо у том правцу – да ће се то формирање пролонгирати до потписивања или склапања правнообавезујућег споразума. Дакле, још једна горка пилула, још једно понижење за грађане Србије и за државу Србију.

С тим у вези, моје друго питање иде на адресу нашег главног преговарача, односно председника Републике. Крајње озбиљно питам и јавност и господина Вучића, с обзиром на његове изјаве након последњег, недељног састанка у Бриселу – какав је то рат спречен, какав је то мир обезбеђен? Он је, наиме, рекао – обезбедили смо мир за наш народ. Ја нисам знао да прети нека непосредна ратна опасност. Ми имамо овде посланике с Косова, и с једне и с друге стране, и они могу да кажу да ли је било неких ванредних околности и да ли је стање теже него што је иначе, а иначе је тешко.

Ако је реч о инцидентима, ми и сада имамо... Данас, јутрос смо опет имали један тежак мултиетнички инцидент и грађани српске националности, значи, синоћ, јутрос, стално су изложени директној и индиректној претњи и терору. То, нажалост, није ново и питање је шта наше власти чине и колико чине, уз апел на међународну заједницу, да се те ствари спрече.

Али то је један пар рукава. Друга је ствар ако је постојала нека опасност, а то је управо оно што је председник Републике сугерисао, од неког новог погрома, од неке нове „Олује“ за наше људе на северу. То је сувише озбиљна ствар да би се тиме могли играти. На страну што и нема простора за неку нову „Олују“ или „Бљесак“ с обзиром на то да је, као

учинак деловања ове власти, север, корак по корак, на миран, тих и подземан начин у суштини већ прешао у надлежност Приштине.

Дакле, оно што је до пре пет-шест година било незамисливо сада је реалност за наше грађане на Косову: када хоће да склопе уговор о телефонији, морају да узимају косовску личну карту; када хоће да региструју кола, морају да узимају документа косовских власти; када желе да обаве било какав административни посао, морају да иду у косовске општине. То је учинак, непосредни, практични, опипљиви учинак више од пола деценије владавине ове политике коју води и чији је главни протагониста управо СНС и Александар Вучић.

С тим у вези, знајући шта се чује и шта се говори, у међувремену, морам да кажем, немојмо се или немојте се тешити тиме шта су учинили претходници. Претходници су учинили то што су учинили, нешто добро, нешто лоше. Да су учинили добро, не би били претходници, не би били бивши. Хајде да погледамо, то важи и за актуелну власт а и за неку будућу, ако будуће икада буде, хајде да покушамо да не погоршавамо стање на Косову и Метохији, да наше опције, какве су такве су, и колики су ти наши адути, још не проигравамо. Хоћу да кажем, уместо да се вадимо на претходнике, хајде да учинимо да ствари не буду горе.

Последња ствар у вези с тим, господин Вучић је рекао – ево, ми сад морамо да се боримо да спасемо нешто ни из чега, да спасемо што се спасти може, с обзиром на то да немамо ништа. Ја бих рекао да, уз све релативизације, Резолуција 1244 није ништа, Резолуција 1244...

(Председавајући: Приводите крају, колега.)

Завршавам.

Резолуција 1244 јесте нешто што су неки претходници изборили, да ли је много или мало, свеједно, али, у сваком случају, немојте да дерогирамо, девалвирамо ми сами тај адут и ту карту у виду Резолуције 1244, коју председник Вучић дуго није поменуо. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Предраг Јеленковић.

Изволите.

ПРЕДРАГ ЈЕЛЕНКОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Питање упућујем Министарству одбране Републике Србије. Како према Закону о војном образовању универзитет у свом саставу може имати високошколску јединицу са или без својства правног лица под условима прописаним законом и статутом високошколске установе, а у складу са Законом о високом образовању, постављам питање – да ли Универзитет одбране може да формира деташирано одељење, односно организациону јединицу у Нишу?

Сматрам да за формирање посебних одељења високих војних школа и стварање нових наставних база на територији Србије постоји могућност, јер за тако нешто постоје просторни капацитети, пратећи објекти и наставни кадар за неке сегменте или смерове наставе високог школства Војске Србије.

Формирањем оваквих издвојених одељења великом броју младих људи из Нишавског, Пиротског, Топличког, Јабланичког и Пчињског округа омогућило би се образовање у овој области, што би било значајно за југ Србије, посебно због његовог геостратешког положаја.

Као пример добре праксе постоје позитивна искуства са наставним центрима у Нишу и на југу Србије, односно одељењима Правног и Економског факултета из Ниша у Медвеђи и Зајечару, као и Економског факултета Новосадског универзитета у Бујановцу. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, поштоване колеге народни посланици, поштовани грађани Србије, помаже Бог свима.

Прво питање усмерио бих ка председнику Народне скупштине госпођи Маји Гојковић – да ли ћемо у току овог заседања Народне скупштине, пошто је прекосутра последњи четвртак у месецу, имати Владу Републике Србије овде у гостима, тачно на Видовдан, на годину дана рада Владе Србије, како бисмо као народни посланици могли да им поставимо одговарајућа посланичка питања и директно а не само овако?

Друго питање је за председника Србије, тиче се преговора које он неовлашћено, без мандата Народне скупштине Републике Србије, води у Бриселу – када ће председник Србије обавестити Парламент и јавност о томе шта се заправо у Бриселу тренутно дешава?

Чињеница је да је, по ко зна који пут, прекршио своја обећања. Рекао је да неће бити више преговора у Бриселу док се не открије ко је и како понижавао Марка Ђурића, док се не утврди Заједница српских општина, док се не истражи убиство Оливера Ивановића. И, наравно, ево га, поново преговара у Бриселу иако ништа од тога није испуњено. То је доказ да је тачна она статистика која је утврдила да је од свега што је икад изговорио Александар Вучић само 8% истина.

Оно што је важна ствар јесте то да се очито променио формат преговора у Бриселу. Тамо се више не разговара чак ни о овим антиуставним, досадашњим бриселским споразумима и њиховом спровођењу, већ се прешло на договор о потписивању правнообавезујућег споразума са лажном државном Косово. Чињеница је да је започет нови циклус преговора, који води ка признању независног Косова од стране

државе Србије и актуелне власти у Србији. Ред је да то неко саопшти грађанима Србије.

Ових дана можемо видети у таблоидима блиским актуелној власти да Запад притиска Александра Вучића и актуелну власт. Молим председника државе, то је моје питање, да нам прецизира на који га начин и око чега Запад притиска. Постоје две врсте притиска, једна је ако га као председника државе Запад притиска да се одрекне Косова и Метохије. Ево, јавно кажем да смо спремни да му помогнемо и да бранимо његову позицију очувања Косова и Метохије у саставу Србије ако га Запад око тога притиска. Друга је ствар ако га Запад притиска да испуни обећање које је дао 2012. године када га је Запад довео на власт, а то је обећање да ће се одрећи Косова и Метохије на путу Србије у ЕУ. Дакле, то су две различите ствари: једно је ако га Запад притиска да испуни обећање које је дао Западу, а друго је ако Запад притиска Вучића да се одрекне Косова и Метохије.

Молим председника државе да нам то прецизира, о чему он преговора у Бриселу. О подели Косова и Метохије? Какав референдум о Косову и Метохији? Референдум је антиуставан, Косово и Метохија су саставни део Србије, то пише у председничкој заклетви, може поново да је прочита. Нема референдума о Косову и Метохији. То је антиуставни референдум, да се разумемо. Ако он жели да изда Косово и Метохију, па да се сакрије иза грађана, то је друго питање, али је то антиуставна ствар.

Најважнија ствар коју желим да питам председника Србије – каква су његова сазнања о некаквом новом „Бљеску“ и „Олуји“ на северу Косова и Метохије? Ако то заиста постоји као опасност, молимо га да буде хитна ванредна седница Скупштине Србије о тој опасности, о теми Косова и Метохије, да сви то чујемо. Ако то не постоји, него он то користи само за плашење грађана, да би тако оправдао потписивање правнообавезујућег споразума са лажном државом Косово, то је друга ствар.

Дакле, чињеница је да се припрема извесни компромис. Ја питам председника Србије шта је компромис. Одрицање од Косова и Метохије? Кршење Устава Србије? Кршење Резолуције 1244 Савета безбедности? Признање независности Косова зарад уласка Србије у ЕУ? То није компромис, то је издаја српских националних и државних интереса, то је кршење нашег територијалног интегритета и суверенитета.

Да не би било да само критикујемо и да тражимо оставку председника Владе, а поново је тражим због оне срамне изјаве да Косово и Метохија више није Србија, ево и конкретних предлога како решити питање Косова и Метохије, па молим председника Србије да ми одговори шта он мисли о овим предлозима. Под број један, вратити преговоре о Косову и Метохији тамо где им је место, у Савет безбедности УН. Под

број два, применити Резолуцију 1244, која омогућава повратак до хиљаду припадника српског државног особља на територију Косова и Метохије. Под број три, позвати руску војну мисију у Србију, која би била гарант безбедности грађана Србије на Косову и Метохији; та руска војна мисија повукла би се из Србије истога тренутка када се НАТО мисија повуче са Косова и Метохије. Дакле, да ли ће председник државе, који има одличне контакте у Кремљу, позвати руску војну мисију? Да или не? И зашто не?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Имам питања испред Посланичке групе Доста је било за председника Републике Србије Александра Вучића, и то у вези с овим преговорима који се воде у Бриселу и његовим, по мени крајње неодговорним, изјавама о томе шта се тамо преговара датим након што се ти преговори заврше. Осим што су неодговорне те изјаве, које би требало да имају за циљ да обавесте грађане Србије шта се тамо уопште дешава, такође су и прилично несувисле и углавном их треба тумачити јер не значе ништа.

Тако смо прекиноћ чули да је циљ ових разговора у Бриселу да сачувамо мир и да гледамо да нешто извучемо ни из чега јер нам ништа није остављено. Испада да немамо ништа на Косову и Метохији. Питање за председника Вучића гласи – како немамо ништа и како нам ништа није остављено? Имамо пре свега велики број неалбанског становништва, које живи у егзистенцијалном страху, зар немамо велику бригу за њих? Имамо велику културну баштину, која је на дневном нивоу под претњом вандализма због културолошких нетрпељивости, зар немамо бригу за то?

И, изнад свега, зар немамо огромну имовину на Косову и Метохији, која припада не само приватним лицима која су српски држављани него и приватним и јавним предузећима Републике Србије? Да ли се о томе уопште разговара у Бриселу? Да ли уопште преговарамо о имовини или је намера да се све то поклони, а да се очи јавности замажу некаквим причама о ратним трубама, „Бљеску“ и „Олуји“, које очигледно представљају само покушај манипулације страхом грађана Републике Србије? Значи, шта се дешава са имовином, да ли је она уопште предмет разговора у Бриселу?

Шта се дешава с имовином приватних лица? Интерно расељена лица, на пример, поднела су захтеве за повраћај близу 30.000 узурпираних станова. Шта се с тим дешава? Да ли се о томе разговара у Бриселу?

Да ли се у Бриселу разговара о уделу Републике Србије у разним предузећима и привредним субјектима који функционишу на подручју Косова и Метохије, као што су Трепча, Ски-центар Брезовица, Космет превоз? Шта је са инфраструктуром јавних предузећа Републике Србије:

Железница Србије, Поште Србије, Србијашума, са НИС Југопетролом, Аеродромом Приштина? Држава Србија је у све то уложила одређени капитал. Да ли је ова имовина уопште предмет преговора у Бриселу? Или је намера да се све то једноставно поклони и то оправда некаквим чувањем мира, тј. избегавањем рата?

Притом, грађанство које живи на Косову и Метохији, неалбанско становништво, свакодневно стрепи за своју безбедност. Да ли се о томе разговара у Бриселу? Да ли се разговара о имовини Српске православне цркве, која чува нашу културну баштину на Косову и Метохији? Или ови преговори... Како то рече председник Републике Србије, прича се ни о чему, је л' нема тамо ничега?

Молим председника Републике Србије да престане неодговорно да се понаша и даје овако неодговорне изјаве, те да се уздигне на висину функције коју обавља и да штити пре свега имовинске интересе Републике Србије у овим преговорима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Да ли још неко од председника, односно овлашћених представника посланичких група жели реч?

Колега Марко Атлагић.

Изволите.

МАРКО АТЛАГИЋ: Поштовани потпредседниче, питање постављам тужилаштву Републике Србије – има ли елемената кривичног дела у свакодневном пласирању лажних вести о председнику и његовој породици?

Образложење: из дана у дан, из сата у сат, из минута у минут свакодневно се медијски и политички нападају, форсирањем лажних вести, председник Републике Србије господин Александар Вучић и његова породица, а посебно његов брат Андреј и син Данило. Те лажи и нападе пласирају разни политички и медијски шарлатани у садејству с одређеним центрима моћи из иностранства. Заједнички им је циљ рушити Александра Вучића и довести на власт оне који би прихватили све уцене Запада и одмах предали Косово и Метохију. Те лажне вести шире одређени прваци политичких партија, поједини новинари, одређени аналитички шарлатани, поједини народни посланици у овом високом дому Народне скупштине Републике Србије како би дестабилизовали земљу и председника Републике Александра Вучића.

Пошто то не могу преко Александра Вучића, директним нападима на њега, јер им је он непробојни зид, чине то исконструисаним лажима о његовом брату Андреју. Преко одређених медија и друштвених мрежа шире разне лажне приче да је председников брат Андреј покушао да рекетира познатог суботичког угоститеља Лајоша Чакања и да је од њега за милион евра откупио познати ресторан „Бос“. Као наводни доказ,

споменут је познати певач и музичар Звонко Богдан, наводно сведок њиховог разговора. Поштовани грађани, Звонко Богдан, згрожен таквим измишљотинама, јавно је негирао целу причу назвавши је обичном будалаштином.

Поједини лидери једног дела опозиције и њихови следбеници, а и уважени народни посланици у више наврата су у овом високом дому изговарали лажне вести да је Андреј Вучић, брат председника Републике Србије, преузео београдски ресторан „Франш“ од дугогодишњег власника Николе Димитријевића. Врло брзо се Димитријевић огласио и рекао да је то безочна лаж. Власник ресторана показао је документе који показују да господин Андреј Вучић, брат председника Републике, нема ама баш никакве везе с тим рестораном.

Ових дана део опозиције пласира веома опасне лажи зарад дестабилизације земље и слабљење угледа председника Републике Александра Вучића. Лагали су да је вода у водоводу у Београду и неким градовима у Србији затрована, а истина је да је вода савршено чиста. Лагали су да је гориво у Србији најскупље у Европи, да су зато извршили блокаде путева, што је ноторна лаж, јер је гориво скупље у 26 земаља Европе него у Републици Србији. Лагали су да је новинар из Беле Цркве, Стефан Цветковић, отет. Оптужили су за то председника Републике Србије Александра Вучића с циљем да га оптуже да је диктатор, а Србија несигурно место за живљење. А истина је да је новинар сам инсценирао нестанак.

У томе су посебно предњачили, поред осталих, Саша Јанковић звани Сале Прангија, Санда Рашковић Ивић звана Бундашица из Рима, Слободан Георгијев звани Слоба Блебетало и Јанко Веселиновић звани Јанко Станокрадица. Неки опозициони политичари, народни посланици у Народној скупштини, међу којима су Ђорђе Вукадиновић звани Ђорђе Влах, Јован Јовановић звани Црни Појас и други, међу првима су на Твитеру објавили слику председниковог сина Данила како на Мундијалу навија за Србију. То су исконструисали зато да председника и његовог сина Данила прогласе криминалцима јер се на фотографији могу видети поједини навијачи проблематичног понашања.

Сетите се, Вук Јеремић звани Вук Потомак лагао је да немачка канцеларка Ангела Меркел не жели да прими председника Србије господина Вучића у Берлин, а истина је да је председник Вучић већ сутрадан отпутовао на састанак с Ангелом Меркел у Берлин.

И тако, поштовани грађани Србије, лажи су се низале унедоглед, из дана у дан, а и данас су их моји претходници изrekli у овом високом дому. Хвала вам, поштовани грађани Републике Србије, што сте одмах препознали њихове лажи и измишљотине најгоре врсте. Они ништа друго

и не знају. Уништили су нашу прошлост, нашу садашњост, будућност деце наше, а да су остали на власти још само годину дана, уништили би и наше корене.

Грађани Републике Србије, СНС и читава српска јавност дају подршку господину Александру Вучићу још јаче, снажније, брже и без резерве у његовом настојању да Србију убрзо модернизује зарад отаџбине и наше деце.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Атлагићу.

Обавештавам вас да су спречени да присуствују седници следећи народни посланици: Жарко Обрадовић, Александра Томић, Дубравка Филиповски, Елвира Ковач, Александар Стевановић, Александар Шешељ, Марија Обрадовић, Биљана Пантић Пиља, Дејан Раденковић, Тијана Давидовац и Гордана Чомић.

Прелазимо на 1. тачку дневног реда – ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О РАТНИМ МЕМОРИЈАЛИМА (наставак претреса у појединостима).

Сагласно члану 90. став 1. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да су поводом претреса у појединостима о 1. тачки дневног реда, Предлогу закона о ратним меморијалима, позвани да седници присуствују Зоран Ђорђевић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Славица Ђукић Дејановић, министар без портфеља, са сарадницима.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Дарко Лакетић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Захваљујем се.

Господине председавајући, поштоване колеге народни посланици, данас говоримо о Предлогу закона о ратним меморијалима. Наиме, сваки гроб, сваки надгробни споменик, свака надгробна плоча, сваки спомен-парк, спомен-обележје, спомен-црква, свако стратиште представља ратни меморијал. Нажалост, у овој нашој напаћеној земљи сваки педаљ је ратни меморијал.

Данас ћу говорити о једном спомен-парку чија је изградња у току, о спомен-парку који је посвећен Гвозденом пуку, дакле Другом пешадијском пуку „Књаз Михаило“ српске војске, пуку српске војске који је својим јунаштвом, својом храброшћу, својим ратним моралом задивлио читав свет.

Подсетићу и народне посланике и грађанство да је између 1912. и 1914. године од 4.500 регрутованих бораца Другог пешадијског пука „Књаз Михаило“ преживело само 1.500, да су и у том периоду и у периоду до 1918. године показали невиђено јунаштво. Подсетићу народне посланике и грађанство да је лично краљ Александар Карађорђевић Први са својих груди скинуо Карађорђеву звезду са мачевима и заденуо је

Миливоју Брки Стојановићу, чувеном команданту Гвозденог пука, пре свега за немерљиве заслуге у борби за нашу земљу.

Цитираћу и Егона Киша, чувеног књижевника који се за време Првог светског рата борио на страни Аустроугарске као каплар, који је рекао да је у Србији видео да љубав и жеља за слободом малих народа увек надјачава насиље великих. Хвала пуно.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Марко Атлагић.

Да ли неко жели реч?

Колега Атлагићу, изволите.

МАРКО АТЛАГИЋ: Уважени потпредседниче, овај закон о ратним меморијалима, а тиме и мој амандман, придонеће убрзаној модернизацији Републике Србије, самим тим и систему васпитања и образовања, а посебно ће утицати на усвајање патриотских осећања сваког ученика и сваког студента.

Да је Драган Ђилас звани Ђики Мафија поседовао патриотска осећања, а није, не би опљачкао као градоначелник Београда „Телеком Србију“ 2011. године, када је то државно предузеће било приморано да под његовим притиском купи четири кабловска канала његове „Арене спорт“ за 7,7 милиона евра. Тај Ђики Мафија је 2007. године био сиротиња, а 2016. године пријавио имовину од 6,5 милиона евра, а мало затим 28.000.000. Своје богатство увећао је док је био на власти, на рачун сопствене државе. Ђики Мафија оставио је сопствену странку у милионима дугова као и Град Београд. Ђики Мафија је осетио да је београдска каса пуна и ево га, долијао је поново у политику, али, узалуд, грађани Србије не могу се два пута преварити.

Поштовани народни посланици, тешко је наћи војску у свету као што је српска војска, и као што је српски народ, који се за само шест година тукао и победио на свом простору, заједно са савезницима, четири царевине: Турско царство, Бугарско, Немачко и Аустроугарско царство и зауставио англосаксонско царство на Кошарама и Буђановцима, где је славни ПВО у сукобу са НАТО-ом 1990. године обарајући Ф-117 учинио да почне да се мења историја на једној од главних историјских скретница савремене светске историје на Балкану и покушао да заустави опасност од агресивног англосаксонског новог светског поретка. Управо ће то бити почетак краја тог царства које се урушава, а Србија је остала непоражена и војно неутрална земља јер зна шта је слобода.

Поштовани потпредседниче, јуче се овде водила расправа о Концентрационом логору Јасеновац. Због неких недоумица, ево напомена малих: у Јасеновцу је побијено око 700.000 Срба, 60.000 Рома, 40.000 Јевреја, 4.000 Хрвата антифашиста, 1.000 муслимана и других. Извршен је

геноцид над Србима, Ромима и Јеврејима и страشان злочин над антифашистима Хрватима. Хрвати су убијани из идеолошких разлога, на њима није извршен геноцид.

Што се тиче карактера логора, јуче је овде било расправа, он је био место масовног, страшног убијања, на најсвирепији начин, непознат у свету до тада, а не радни логор као што то неки историчари хрватски желе да протуре. За радни логор су га прогласиле усташе још док су њиме управљале, и њихови следбеници данас, многи хрватски историчари, да кажем, сви осим господина Хрвоја Класића и господина Јаковине, и хрватски државници попут Фрање Туђмана, Стипе Месића. Стипе Месић је рекао да је то радни логор и у њега су одлазили Срби да спасу главу. Цитирам Стипу Месића. Стјепан Разум, хрватски историчар, да је радни логор, у коме је умрло, не погинуло, хиљаду а највише до две хиљаде, а никако пет тисућа, како каже. Игор Вукић, бивши Србин, две хиљаде, а највише до пет хиљада итд., да вас даље не замарам.

Фрањо Туђман је први фалсификатор јасеновачких жртава шездесетих година прошлог века, на шта сам ја, моја маленкост, указао далеке 1980. године у хрватском листу „Вјесник“. Касније су и други наставили.

Нама се јуче приговара овде од стране странке бившег режима да смо водили ратове деведесетих година. Поштовани потпредседниче, ми се поносимо што смо бранили свој народ када му је било најтеже. То је највећа привилегија коју један човек може да има. Рат су повеле САД, Немачка, Ватикан, Хрватска и Словенија и разбијале СФРЈ, а и наши домаћи НАТО прашинари.

То што господа из бившег режима оптужују нас и грађане Србије за рат, мене не чуди. Управо они који су нас бомбардовали говоре из њихових уста, као и из уста свог председника странке, господина др Ђинђић Зорана, који је 17. 5. 1990. године рекао: „Југославија се мора бомбардовати. Само наставите да бомбардујете, потписаће они“, „Шпигл“, број 20, 1990. године. Цитирам: „Немојте потписати никакав споразум на крају бомбардовања, јер то омогућава Милошевићу да се одржи на власти“, немачки лист „Рајн цајтунг“, 9. 5. 1999. године. Цитирам: „Ако се животна ситуација народа у Србији погорша и ако се уништи енергетски систем државе, Милошевић ће морати да потпише све што захтевате“, израелски лист *Haaretz*, 17. 5. 1990. године. И тако унедоглед.

Поштовани потпредседниче, ваљда је и вама и грађанима Србије јасно зашто посланици из странке бившег режима нас нападају и из чијих уста они говоре. Сретан сам што мој председник странке Александар Вучић није изговорио ове речи.

Што се мене лично тиче, пошто сам јуче био нападнут у овој скупштини, сретан сам што сам свој народ српски бранио у Хрватском сабору 1990. године. А нисам нападао никада никога осим усташоидне појавне облике у Хрватској.

Имао сам част и привилегију, за разлику од мојих политичких неистомишљеника, да у Међународном суду за бившу Југославију у Хагу будем 54. сведок у процесу века, Слободану Милошевићу, јер сам бранио част и понос српског народа и нашег председника, а надам се и њиховог. За мене није привилегија докторат и двеста научних радова, осам књига, него ми је привилегија била да браним свој народ и председника Републике Србије у Хагу, тој највећој политичкој, правној и цивилизацијској накази у историји света.

Господо из бившег режима, ви сте овај високи дом палили; ја сам га гасио. Ви сте мога председника Милошевића на Видовдан изручили у Хаг; ја га бранио. Када дођете на власт, прогласите свога председника херојем, а ми наше хероје имамо из наших ослободилачких ратова и ратова деведесетих година. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Душко Тарбук.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Душко Тарбук.

Изволите.

ДУШКО ТАРБУК: Захваљујем, господине Арсићу.

Поштовани министре Ђорђевићу са сарадницима, уважени грађани Србије, наша историја је дуга, трагична, а у исто време и славна. Препуна је славних битака и победа које су допринеле да наша земља буде слободна, независна и поштована.

Не смемо да заборавимо хероје који су дали нешто највредније за ову земљу и за овај народ, да би наша деца могла да буду слободна, жива, а то је живот. Они су нам показали како се земља воли и како се за њу бори. Не смемо да заборавимо све те изгубљене животе. Наша обавеза и дужност је да водимо бригу о меморијалима. Ови меморијали су подсетник на све оно што смо изгубили, али и подсетник за будуће генерације колико је мир битан и да треба да буду поносни на историју своје земље.

Потребно је да се што брже уреди питања која закон регулише ради ефикаснијег деловања државне управе у поступку заштите редовног инвестиционог одржавања. Финансирање, одржавање и уређење ратних меморијала једни су од разлога зашто се закон о ратним меморијалима доноси по хитном поступку.

Као грађанин Земуна не могу да се не сетим и подсетим грађане на меморијал који се налази испред Општине Земун, који су подигли учесници ратова 1991–1999. године. На том меморијалу се налази 45 имена оних који су током тих година дали живот за ову отаџбину. Међу њима се налази и мој школски друг, који је са мном седео у клупи, Дејан Спасовски. То је први војник који је погинуо почетком 1991. године у тим ратовима и несрећама које су нас задесиле. Ја сам имао привилегију да се вратим кући. У исто време смо отишли на одслужење војног рока и, ево, судбина ми данас даје за право да се обратим овде у Парламенту.

Једном ми је један духовник рекао да неки људи умру два пута: када се душа растане од тела и оде тамо где је већина, и други пут, када их заборавимо. Овај закон омогућава да те људе не заборавимо. Дужни смо да о томе бринемо.

Своје колеге молим да подрже овај закон у дану за гласање. Хвала.
ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Александра Малетић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Жарко Мићин.

Реч има народни посланик Жарко Мићин.

Изволите.

ЖАРКО МИЋИН: Захваљујем се, председавајући.

Поштовани председавајући, господине министре, представници Министарства, даме и господа народни посланици, поштовани грађани, данас се пред нама налазе закони из области рада, бораčkih и социјалних питања, а ја сам поднео амандман на закон о ратним меморијалима.

Овим законом се уређује материја која је досад била регулисана са више закона, и то Законом о уређивању и одржавању гробаља бораца, Законом о обележавању и одржавању гробаља и гробова припадника савезничких армија и других страних армија на територији Југославије, Законом о гробљима и гробовима бораца у иностранству. Зато је заиста било неопходно донети нови закон којим ће се објединити сви закони и за ратне меморијале обезбедити боља заштита, одржавање, уређење и финансирање.

Овим законом ћемо уредити на који начин ће моћи да се обележавају догађаји из наше прошлости и које су то вредности које Србија хоће да обележава. Овим законом показујемо да поштујемо оне који су се борили за нашу земљу. Показујемо да поштујемо и не заборављамо наше ратне савезнике. Показујемо да поштујемо и туђе жртве, јер ћемо само тако имати право да тражимо поштовање и правду за наше жртве.

Србија је земља која има дугу историју и традицију ослободилачких ратова и има право да каже које су то вредности које заступа, које чува и које хоће да остави као путоказ будућим генерацијама. То је управо оно што чинимо овим законом. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Ивана Николић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Ивана Николић.

ИВАНА НИКОЛИЋ: Хвала, председавајући.

Поштовани министре, даме и господо народни посланици, Предлог закона о ратним меморијалима који је данас на дневном реду резултат је детаљног и посвећеног рада Владе Републике Србије и намера је да се уреди и да значај овој области. Да је Србија на том путу, говори и чињеница да је у претходне три године на обнову споменика уложено више него претходних двадесет година, а сведоци смо и да је улога државе и јединица локалне самоуправе већа и значајнија када је у питању област редовног одржавања спомен-обележја и ратних меморијала, где се препознају и јефтинија и дуготрајнија решења.

Уређен систем у овој области доприноси унапређењу поштовања људских права и традиције, а уређивањем и одржавањем ратних меморијала препознаје се важан сегмент културне баштине наше државе. То свакако може бити простор да се обогати туристичка понуда, што је од великог значаја за наше грађане, да буду упознати са историјом, да знају догађаје везана за та места, причу и улогу нашег народа. Тако ће се неговати традиција и заштитиће се културно наслеђе везано за ратове који су за нама.

Додала бих да ће се реализацијом овог закона свакако ставити акценат на област од великог значаја за будућност нашег народа и да ће заштита ратних меморијала и нарочито редовно одржавање укључити многе чиниоце нашег друштва, који ће сносити одговорност и допринети развоју државе, а посебно реализацијом буџета и за ову област, буџета какав је данас, стабилан, са суфицитом, за чије је такво стање одговорно руководство СНС, а пре свега председник Александар Вучић. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Борка Грубор.

Колегинице Грубор, изволите.

БОРКА ГРУБОР: Захваљујем.

Поштовани председавајући, поштовани министре са сарадницима, даме и господо народни посланици, новим законским решењем прецизирају се дужности јединица локалне самоуправе везане за редовно одржавање ратних меморијала на њиховој територији.

Највећа новина у односу на постојећи правни режим је надлежност министарства задуженог за неговање традиције ослободилачких ратова Србије за давање сагласности за подизање новог ратног меморијала.

Млада руска болничарка Дарја Александровна Коробкина из Петрограда је са својих 26 година, као добровољац, по доласку у Београд и упућивању у Ваљевску болницу, инсистирала да иде на Гучево да помаже српским јунацима у чувеној „Бици под облацима“. Истицала се ретком пожртвованошћу, храброшћу и најсавеснијим вршењем своје дужности према рањеницима Дринске дивизије све време борбе, и дању и ноћу, врло често у киши куршума, непосредно иза прве борбене линије. Сама је лично превијала 120 рањеника дневно, прелазећи из рова у ров; изгледало је као да је метак неће. Оно мало завоја што је имала користила је за најтеже рањенике, а доброту и милосрдност делила је свима.

Поменута млада и храбра болничарка Дарја, Русиња, хероина из битке на Гучеву, оставила је трајни белег помажући рањеним српским јунацима. У саставу Дринске дивизије другог позива, током збрињавања рањеника на чувеној коти 708, Еминове воде, непријатељска аустријска граната је убила младу болничарку 2. октобра 1914. године.

У парку Специјалне болнице у Бањи Ковиљачи стоји пано као знак сећања на руску хероину у српским редовима.

У години у којој се обележава стота годишњица од завршетка Првог светског рата одборници Скупштине града Лознице дали су сагласност и пуну подршку за подизање монументалног споменика руској болничарки Дарји Коробкиној. Реч је о изразу захвалности за историјске и пријатељске везе Србије и Руске Федерације. Споменик храброј руској болничарки биће постављен у близини Спомен-костурнице гучевским јунацима и дар је Српске краљевске академије научника и уметника из Бијељине и ликовног уметника и предузетника, академика Драгољуба Мирковића граду Лозници и српском роду. Споменик ће на Видовдан, за два дана, на Гучеву освештати Епископ шабачки Лаврентије са свештенством из Јадра, уз присуство високих званика из земље и света и с обе обале Дрине, у оквиру завршне манифестације „Видовданска лоза“, коју традиционално организује Српска краљевска академија научника и уметника. Своје присуство потврдио је и руски амбасадор Александар Чепурин. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

(Горица Гајић: Јављам се за реч.)

Колегинице Гајић, затражили сте реч?

(Горица Гајић: По амандману.)

Не можете, немате више времена.

На члан 1. амандман је поднела народи посланик Светлана Николић Павловић.

Изволите, колегинице Николић.

СВЕТЛАНА НИКОЛИЋ ПАВЛОВИЋ: Хвала, председавајући.

Поштовани министре Ђорђевићу са сарадницима, даме и господо народни посланици, поштовани грађани Србије, према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе, српска војничка гробља, осим на територији Србије, налазе се на територији суседних земаља али и широм Европе и северне Африке. Укупно је у земљи и иностранству евидентирано преко 6.000 српских војничких гробаља.

У оквиру комплекса савезничких војних гробаља из Првог светског рата у Солуну се налази гробље Зејтинлик. Завршни радови на изградњи гробља су отпочели 1933. године под руководством архитекте Будимира Христула, једног од 1300 каплара. Радови су приведени крају 1936. године, да би 11. новембра 1936. године, на Дан примирја у Првом светском рату, било обављено свечано освећење маузолеја са капелом и костурницом. Иницијативом и залагањем Секретаријата за културу Србије прикупљена су средства за обнову гробља. Радови су изведени у периоду од септембра до октобра 1969. године и на улазну капију је постављен гвоздени натпис – Српско војничко гробље.

Српско гробље представља централни део комплекса на Зејтинлику. У његовом центру је капела, испод које се налази костурница у којој је сахрањено 5.580 српских ратника страдалих на Солунском фронту. Око маузолеја налази се десет парцела на којима је сахрањено 1.448 српских ратника. Поред тога, ту су и две заједничке гробнице 78 непознатих српских ратника пренетих са Солунског фронта, и 217 непознатих српских ратника заробљеника пренетих из Цариграда.

На острву Виду је 1938. године изграђен Маузолеј спомен-костурница, по пројекту архитекте Николаја Краснова, па је некадашње „острво змија“ постало познато као „српски Јерусалим“. У Маузолеју спомен-костурници сахрањена су 1.232 српска војника, а у бочним пирамидама налазе се кости још 1.532 српска војника.

На острву Крфу, у месту Гувији, 1975. постављена је спомен-плоча у знак сећања на искрцавање српске војске, које је почело 2016. године на Бадње вече и трајало до 5. априла 1916. године. Текст на спомен-плочи исписан је на француском, грчком и српском језику.

Претпоставља се да је у Јонском мору између острва Видо и острва Крф сахрањено око 10.000 српских умрлих војника.

Како су за време Првог светског рата поред војника и цивила страдали српски и страни здравствени радници, позивам колегинице и колеге народне посланике да у дану за гласање гласају за овај мој

амандман. А посланички клуб СНС ће у дану за гласање гласати за овај предлог закона. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Ђорђе Милићевић): Захваљујем, колегинице.

(Соња Павловић: Пословник.)

Соња Павловић, повреда Пословника.

СОЊА ПАВЛОВИЋ: Хвала. Председавајући Арсић је повредио Пословник (он је у међувремену отишао), члан 108: „О реду на седници Народне скупштине стара се председник Народне скупштине“.

Како је могуће да се у том реду не поштује редослед амандмана који су поднети, па смо имали прво амандман под бројем 144, који је образлагао колега Лакетић, да бисмо се после вратили на амандман 136 и све остале амандмане који иду иза њега до броја 144? Да ли се то прилагођава присуству посланика који треба да образлажу амандмане, што стварно није коректно? Рецимо, кад образлажемо предлоге закона, ви онда такође упорно мењате редослед и прозивате колеге које нису присутне овде.

Желим да напоменем следеће: био би ред да се редослед поштује и крајње је неколегијално не поштовати га, зато што овде има људи који раде у неким радним јединицама, то дозвољава Скупштина, и посланици су људи који имају своје фирме, и посланици су... Како мислите да обављају свој посланички посао коректно ако не могу да имају поштовање редоследа и да знају кад ће доћи на ред да образлажу свој амандман или предлог неког закона?

Молила бих вас да убудуће водите рачуна о редоследу. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Павловић, не мислим да је господин Арсић прекршио Пословник, конкретно члан који сте прецизирали. Јер сви амандмани поређани су по Јединственим методолошким правилима, и то одређује служба, а не господин Арсић. Господин Арсић, као председавајући, само сходно том редоследу даје реч народним посланицима. На тај начин вас не онемогућава да одговорно, озбиљно и посвећено обављате посао за који сте преузели одговорност. Ако имате воље и желите, свакако тај посао можете радити на тај начин.

Да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника?

(Соња Павловић: Да.)

Захваљујем.

Реч има народни посланик Верољуб Арсић, по Пословнику.

Изволите.

ВЕРОЉУБ АРСИЋ: Господине председавајући, повређен је члан 103. Пословника. То је право да се укаже на повреду Пословника.

Колегиница која је управо говорила о томе прво је прекршила онај део да повреда Пословника може да се рекламира одмах када је учињена. Али то неће да прочитају, они увек читају ствари до пола.

Редослед читања одређује састав амандмана. Значи, читају се прво амандмани где се тражи брисање појединог члана или става. Можете да машете списком колико год хоћете. Тај списак није обавезан уопште.

Значи, постоје правила како се читају амандмани. Ако је амандман, рецимо, на члан 1. став 1, пре њега не сме да буде прочитан амандман на став 2. члана 1. Али на члан 1. став 1. било који може да буде прочитан.

Друга ствар, тачно је да закон дозвољава да колеге народни посланици раде и неки други посао осим да буду посланици. Али ја сад постављам питање – ако су вас грађани бирали, онда за тај део посла, док је пленум у сали, немате изговор да не будете у сали. Поготово зато што, знам добро, када су пленумски дани, посланици узимају потврде из Секретаријата и носе послодавцу да им се оправда одсуство. Узме потврду, а не дође на седницу, или дође само ујутру или било када у току дана.

Такви који траже тај редослед хоће да не раде свој посао посланика.

Значи, ни у једном делу Пословник није прекршен, ниједно правило није прекршено. Али је битно да се ухватимо лаптопа, рачунара, списка и мислимо да је то нешто због чега можемо да правимо проблеме у Скупштини.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега. Мислим да сте и ви потврдили, кроз указивање на повреду Пословника, оно о чему сам ја говорио, а то је јединствен методолошки приступ, и ко дефинише тај приступ и каква је обавеза и одговорност нас као председавајућих.

Сматрам да нисам тиме прекршио наведени члан Пословника, а на мени је да вас питам да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о указаној повреди Пословника.

(Верољуб Арсић: Не.)

Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Весна Марковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднео народни посланик примаријус др Бранимир Ранчић.

Реч има народни посланик Бранимир Ранчић.

Изволите.

БРАНИМИР РАНЧИЋ: Захваљујем.

Поштовани председавајући, поштовани министре господине Ђорђевићу са сарадником, поштована господо народни посланици,

почетак 20. века показује сав потенцијал Ниша као града и визију развоја града и Србије као целине.

Свега дванаест година откако је Ниш постао слободан град, 1900. године отворена је прва установа превентивне медицине на Балкану, Краљевски војни Пастеров завод, први завод за справљање анималне лимфе, а у саставу Моравске сталне болнице Ниш, на иницијативу пуковника др Михајла Мике Марковића, у то време начелника Санитетског одељења Министарства војног Краљевине Југославије.

Завод је добио име по чувеном француском микробиологу и хемичару Лују Пастеру, који је поставио основе имунологије унапређењем метода вакцинације и проналаском вакцине против беснила, која се примењивала у нишком заводу. Значи, још тада се препознао значај вакцине и вакцинације, а не као данас, када нам о тој значајној медицинској, епидемиолошкој грани „стручно“ причају ријалити-звезде, старлете, лобисти лекари нажалост, и један део неодговорне опозиције, који су пример револуционарне свести, којима није битна судбина заједнице, већ се преко власти и држања важних друштвених позиција ова квазиелита успешно репродукује у управљачком и финансијском смислу, и то је за њу једино битно. Биолошка репродукција народа очигледно није.

Само петнаест година после Париза, четрнаест година после Москве, Петрограда и Одесе и десет година после Њујорка, Чикага и Будимпеште, Ниш је добио идентичну медицинску установу. Тај храбар и ентузијастички корак сврстао је тадашњу Србију, на прагу 20. века, са 80% неписменог становништва и нестабилном политичком сценом, у ред модерних држава, што је био велики корак ка правом развоју здравствене заштите и побољшању здравствених услова за лечење.

Нишки Пастеров завод 26 година након оснивања постаје Први хигијенски завод у Србији, у земљи, а 1981. године, након ревитализације од стране Завода за заштиту споменика културе Ниш, постаје Музеј превентивне медицине. Зграда је од 1964. године под заштитом државе и у њој се данас одржавају медицински скупови и конгреси, као што су Дани превентивне медицине, са међународним учешћем, који ће септембра 2018. године бити одржани по 52. пут. На том конгресу биће саопштени радови и о штетном деловању осиромашеног уранијума као и подаци о учесталости карцинома у Србији. То је уједно и позив новооснованој комисији у Народној скупштини по овом питању да присуствује том медицинском научном скупу.

Зато апелујем на ресорно министарство, као и на локалну самоуправу, да се финансијски сагледа, наравно на основу пројеката, одржавање овог историјски важног медицинског меморијала.

Замолио бих све посланике да у дану за гласање гласају за овај мој амандман, нарочито посланике из опозиције, и то лекаре, уколико их у њиховим редовима има, јер мислим да је овај мој амандман апсолутно у теми закона о ратним меморијалима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Дубравка Филиповски.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Милена Турк.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Соња Влаховић.

Реч има народни посланик Соња Влаховић.

СОЊА ВЛАХОВИЋ: Захваљујем.

Нећу опширно говорити о новом Предлогу закона о ратним меморијалима зато што сте ви, уважени министри, о томе говорили, само ћу истаћи највеће новине Предлога закона о ратним меморијалима, јер је надлежност министарства задуженог за неговање традиције ослободилачких ратова сада и издавање сагласности за изградњу нових ратних меморијала.

Обавеза свих нас је да чувамо сећање на све оне који су дали животе за одбрану наше земље. Овако уређен систем донеће унапређење поштовања људских права, националних и верских осећања, традиције, као и побољшање туристичке понуде наше земље. Ратни меморијали су важан сегмент културне баштине Србије и постаће део квалитетне и атрактивне туристичке понуде.

Туризам је постао трећа привредна грана у нашој земљи, одмах после хемијске и енергетике. Наша земља је и ове, 2018. године достигла велики број туриста. Туризам сада спада у три извозне гране које остварују највише прихода, што директно утиче на привредни раст, а мој амандман је везан за исти.

Година 2017. је одлична, то је најкраћи и најлепши опис за прошлу годину везано за туризам; постигнута је велика зарада и број гостију у нашој земљи. Такође, и 2018. година је одлична.

Желим само на крају да саопштим једну лепу вест коју смо јуче чули – отварање два битна поглавља за приступање Европској унији. Све похвале Влади Републике Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Марко Зељуг.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Зоран Бојанић.

Реч има народни посланик Зоран Бојанић.

ЗОРАН БОЈАНИЋ: Захваљујем, уважени председавајући.

Народ који не цени своју историју и традицију нема ни будућност. И управо о томе говори овај закон. Овде ћу се обратити јуче дежурним критичарима који су критиковали све амандмане СНС-а. Ето, и мој амандман се позива на економски и одрживи развој. Без економског и одрживог развоја неће бити ни нас ни наше државе, а ни некога да прати, негује и чува ове меморијале.

Управо овде испричаћу вам причу о једном споменику, о Милутину. Сваки град има неко своје обележје. Град Краљево има своје обележје, а то је споменик у центру града, на Тргу српских ратника, који се некад звао Миљојко, па вероватно '80-их година, када је Данко Поповић написао ону своју „Књигу о Милутину“, и тај наш Милутин је добио своје име – Милутин.

Давно је постојала идеја, после балканских ратова, 1913. године, да се подигне споменик у центру града Краљево. Но, нажалост, Велики рат, почетак Великог рата одложио је све те идеје и намере до завршетка рата. Након завршетка Великог рата 1918. године, велика већина градова у Србији је обележила на неки начин спомен својим страдалим ратницима, да ли спомен-плочом, да ли неким обелиском, да ли неком пирамидом. Нажалост, град Краљево и град Београд једини то нису урадили. Полако смо почели да заборављамо, као што све заборављамо, заборављамо и те солунце који су направили ону прву Југославије.

Покушало је Удружење резервних официра и ратника града, тада општине Краљево да учини нешто, затражило је од општинске управе локацију у центру града. Но, они који су били ратни профитери, који су се обогатили за време рата 1914–1918, на сваки начин су покушали да спрече изградњу и постављање споменика у центру града, јер је на тој локацији била градска пијаца, која је доносила велики профит јер се скупљао велики број становника тадашњег Жичког среза и општине Краљево и постављање неког споменика би смањило пијацу, угрозило би њихове радове.

Онда су натурали два решења. Прво решење је било код Цркве Свете Тројице, где је после 1945. године постављен један други споменик, који је нажалост некоме сметао две хиљаде и неке године па је склоњен у Војну пошту Јарчујак; ради се о познатом тенку, о првом партизанском тенку у Другом светском рату. Или, на локацију садашњег Трга краља Петра Првог, испред ондашње Касарне „Цар Душан“ (сада зграде „Леснине“).

Нажалост, ништа од тога није спроведено. Тек 1932. године, након што је град Београд подигао такав исти споменик својим ратницима за одбрану Београда 1914–1918. године и сместио га на њихову костурницу

на Новом гробљу, председник Удружења резервних официра и ратника Србије (господин је био родом из Краљева, игром случаја, потпуковник) обезбедио је исти одливак који је урађен у Београду и условио једним јединим условом – да буде постављен на централном градском тргу. И управо је то учињено 1932. године. Нажалост, како у Србији никад новца није било, па ни у Краљевини, од донација, од помоћи разноразних удружења урађен је један део и споменик није до краја завршен, односно није доведен оној намени којој је требало.

Дошао је Други светски рат. Након Другог светског рата, опет реконструкција и изградња и све до 1960. године нико ништа није радио на том споменику. Некоме паде на памет 1960. године да споменику није место ту где јесте и премести га на Војничко гробље у Краљеву. Ту је споменик дуго био, 22 године. Нажалост, то је 1962. године приметио нама свима познат Слободан Пенезић Крцун. Када је дошао у Краљево, питао је – људи, где вам је онај споменик из центра? А они му одговоре – па, знате шта, председниче, није њему место ту, смета саобраћају. Он их погледа па пита – па зар на Трафалгар скверу ником не смета Нелсонов споменик и иде кружни ток око њега, а малом Краљеву смета?

Године 1982. син народног хероја Живана Маричића, некадашњи градоначелник Краљева, Бранко Маричић, организовао је референдум. На референдуму су се грађани Краљева изјаснили да се споменик врати са гробља и постави тамо где јесте сада. Тада је 35.000 грађана Краљева дало добровољни прилог да се уреди Трг и врати споменик, и то је урађено. Урађен је споменик, није до краја поправљено, све оно што је у првој идеји замишљено није одрађено до краја. На моју велику радост и срећу, ове године ће држава, Република Србија дати три милиона, хајде да кажем, четири милиона динара, Град Краљево милион динара, и завршиће тај споменик. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Бојанићу.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Иван Манојловић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Иван Манојловић.

ИВАН МАНОЈЛОВИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Поштовани господине министре, даме и господо народни посланици, овим амандманом се додатно дефинише садржина овог предлога закона. С обзиром на нашу богату историју и у знак поштовања према свима онима који су животима бранили отаџбину, али и другим слободарским народима који су учествовали у борбама које су биле на подручју Републике Србије, сматрам да ће овај предлог закона на адекватан начин помоћи у процесу одлучивања о постављању меморијала, али и о уређењу, одржавању или уклањању меморијала.

Крушевац, некада престони град Лазареве Србије, заиста је богат што се тиче меморијала. Довољно је да поменемо да и дан-данас на централном градском тргу стоји Споменик косовским јунацима, који подсећа на наш страдални народ.

Тако се, на пример, у протеклом периоду на један чудан начин власт опходила према оваквим меморијалима. Ево...

Господине председавајући, морам да напоменем да, нажалост, неким посланицима ова скупштинска сала дође нешто попут телефонске говорнице, па овде дођу, чекирају своју картицу, изговоре то што желе и онда оду. Жао ми је што нису ту да чују, јер су јуче имали бројне примедбе како ми овим амандманима злоупотребљавамо рад Народне скупштине зато што говоримо о неким стварима које се поправљају у Србији у контексту ових меморијала.

Ево како је радила протекла власт: ми у Крушевцу имамо један споменик палим руским борцима, и то није сметало да се исти овај споменик код претходне власти открије чак два пута. Прво је овај споменик код једног градоначелника из редова Демократске странке откривен 14. октобра 2010. године, на Дан ослобођења града Крушевца, и том приликом позвали су и руског аташеа за културу господина Конањихина. Али није сметало и наредном градоначелнику, такође из редова ДС-а, да свега неких седам месеци касније, 9. 5. 2011. године, на Дан победе над фашизмом, такође открије овај споменик, тј. како је он тад изговорио – отварам споменик. Они можда нису били способни да отварају фабрике па су морали да „отварају“ два пута један исти споменик.

Нажалост, тако је радила претходна власт. И, нажалост, није ово једини меморијал који подсећа на њихов рад. Меморијала имамо, бар у Србији, можда највећих у свету, оних који се простиру на по неколико хектара површине. А ти меморијали који подсећају на прошлу власт изгледају управо овако. Или, да их подсетимо, можда је њима дража слика како ти меморијали у Србији изгледају, не ратни, већ они, можемо да их назовемо, радни меморијали. Компарација ни у овом случају није изостала, па је од тужног повода, постављања оваквих меморијала, тужнијих градоначелника, ту очигледно била и најтужнија власт која је могла да задеси Србију. Како меморијал значи нешто што нам служи за сећање, водећи се тиме, ово ће убедљиво бити, ове запуштене фабрике, највећи привредни меморијални центри у Србији, који подсећају на стотине хиљада радника који су у њима провели своје животе и на власт за коју се грађани Србије моле да их никада више не задеси.

Управо задатак, у коме СНС успева, јесте да ове привредне меморијалне центре смањимо што је више у нашој моћи. А довољно је да у знак подсећања на оне који су допринели њиховом стварању остане

овакав изборни резултат оних који су овакву државу уништили. Хвала пуно.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Манојловићу.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Славиша Булатовић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Милован Дрецун.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Радослав Цокић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Вера Јовановић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланика Вера Јовановић.

Изволите.

ВЕРА ЈОВАНОВИЋ: Поштовани председавајући, министре Ђорђевићу са сарадником, законом о ратним меморијалима уређују се питања од значаја за уређење, уклањање и финансирање истих.

Ниједна власт у претходном периоду, мислим на све њих до 2012. године, није се сетила да донесе овакав закон. Не само да се није сетила закона, већ је покушала да заборави и битне датуме из славне прошлости наших народа.

Нама нису потребне измишљене цифре страдалих у претходним ратовима, као што чине неке земље у окружењу, нама требају имена и презимена људи који су на било који начин изгубили живот у ратним дешавањима. Овим законом је предвиђено баш то. Законом ће бити утврђено не само место страдања већ које је то и по чему знаменито место, као што је важна историјска битка, више страдалих на једном месту, заштита тог меморијала, редовно одржавање, неговање и обнављање засада.

Колико мало знамо о страдалима у свим ратовима до сада, говори и чињеница да број страдалих у бомбардовању 1999. године, било цивила, деце, полицајаца или војника, ни до данас није утврђен.

Петог октобра досовску власт нису занимали они који су страдали, већ је њих занимало да запале Скупштину, покраду слике и инвентар. А ова одговорна власт доноси закон којим ће исправити туђе грешке и с успехом проналазити чак и оно украдено и вратити у Скупштину, као што смо имали прилике да видимо пре неки дан. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Јовановић.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Александар Марковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 1. амандман је поднела народни посланик Маја Мачужић Пузић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Маја Мачужић Пузић.

Изволите.

МАЈА МАЧУЖИЋ ПУЗИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Поштовани министри са сарадницима, драге колеге посланици, поштовани грађани, како би један наш савременик рекао – ко не памти, изнова проживљава. Србија протеклих година и деценија није памтила, већ је окретала главу и недовољно бринула о сећањима на жртве. Неуређен систем, вишегодишња лутања између културе сећања и културе заборава, стални сукоб надлежности између локалне заједнице и Републике, неодговоран приступ обележјима страдалима у прошлости довели су протеклих деценија до потпуног девастирања и уништавања меморијалних обележја.

Србија је доласком на власт Српске напредне странке, на челу са Александром Вучићем, постала не само економски и привредно снажнија и стабилнија, бринући се о будућим поколењима, већ је прекинула праксу заборава и почела да показује поштовање према жртвама, према прецима.

Управо закон на који сам поднела амандман говори о томе. Закон о ратним меморијалима не само да уређује област заштите ратних меморијала и на тај начин показује поштовање према жртвама и прецима, већ се тако поправља и међународни положај Србије.

Предлогом овог закона посебно се уређује заштита ратних меморијала у иностранству али и заштита ратних меморијала припадника страних оружаних снага у Републици Србији. Захваљујући Предлогу закона о ратним меморијалима, о коме управо дискутујемо, додатно се ојачава међународна сарадња и са државама са којима Република Србија има потписане споразуме и међународне ратификоване споразуме, као што су Руска Федерација, Чешка Република, Словачка Република, и они ће такође представљати основ за вођење нових преговора и закључивање нових споразума али и даље унапређење међународне сарадње.

Пратећи програм Владе Републике Србије, Град Краљево је у протеклих пет година озбиљно радио на обнављању обележја и подизању свести о жртвама које су пале за нашу бољу и светлију будућност. Захваљујући издвајањима из буџета Града Краљева, буџета Републике Србије и препознавању значајних пројеката од стране вашег министарства, господине министри, а преко краљевачког Завода за заштиту споменика културе, обновљени су бројни ратни меморијали. Само неки од њих су споменици који су посвећени жртвама у Првом и

Другом светском рату подигнути и обновљени у Краљеву, Витковцу, на Ружића брду, у Конареву, Жичи, Рашки, Матарушкој Бањи, Прељини, Врњачкој Бањи, Грачацу, Чачку и другим градовима у окружењу Краљева.

Поред ових обележја, средствима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у периоду од 2015. године до данас обновљени су и ратни меморијали у иностранству од стране краљевачког Завода за заштиту споменика културе. Један од најзначајнијих је Спомен-костурница посвећена борцима палим у Првом светском рату у Вардишту у Републици Српској, али такође и ратни меморијали припадника страних војних сила у Србији, попут споменика посвећеног погинулим црвеноармејцима у Другом светском рату, у селу Врба код Краљева.

Оно што морам да истакнем, а на шта сам посебно поносна, јесте да Република Србија и Град Краљево не воде рачуна само о постојећим меморијалима већ подижу и нове. Тако је 2016. године подигнут Спомен-крст на планини Чемерно код Краљева, на 101. годишњицу страдања, у знак сећања на погинуле борце у бици на Врановцу, која је била једна од најважнијих у Великом рату а коју је српска војска водила како би заштитила одступницу приликом повлачења ка Крфу. Ова битка је била заборављена, тела готово 2.000 погинулих војника остала су расута на овој планини, без обележја, костурнице, достојног обележја и дужног пијетета, а слободно се може рећи да је овом битком спасена Србија. Изградњом овог меморијала направљен је само почетни корак у делу међународне сарадње између Града Краљева и Општине Беране у Црној Гори као спомен на заједничке жртве.

Предлогом закона о ратним меморијалима који је данас пред нама на један систематичан и целовит начин решиће се ова материја и, да се вратим на почетак свог излагања, обезбедиће се да убудуће памтимо, да не заборављамо, како не бисмо изнова преживљавали.

Морам да изразим задовољство због тога што је ово још једна у низу активности Владе Републике Србије и Српске напредне странке, на челу са председником Александром Вучићем, којом се показује поштовање према прецима, истовремено бринући за будућност потомака.

Моје колеге из Српске напредне странке и ја ћемо у дану за гласање дати свој глас овом закону и осталим законима који су на дневном реду, а колеге посланике позивам да подрже мој амандман. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице.

На члан 1. амандман, са исправком, поднео је народни посланик Бојан Торбица.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Бојан Торбица.

БОЈАН ТОРБИЦА: Захваљујем, поштовани председавајући.

Џењени министре са сарадницима, колеге народни посланици, јуче смо имали прилику да слушамо дискусије наших колега из опозиције, људи који су на најгори могући начин приказивали Србе током протеклих ратова. Зато нећу рећи ниједну своју реч већ ћу искористити ово време да прочитам проповед коју је одржао немачки свештеник, протестант, Фридрих Гризендорф године 1945, у свом селу Евербургу крај Оснабрика, непосредно пред одлазак у пензију, у селу где се тада налазило на хиљаде српских заробљеника.

„Наша отаџбина је изгубила рат. Победили су Енглези, Американци и Руси. Можда су имали бољи материјал, више војске, боље војсковође. Но, то је у ствари изразито материјална победа. Ту победу су однели они. Међутим, има овде међу нама један народ који је од свих победника извојевао једну многу лепшу, другу победу, победу душе, победу срца, победу поштења, победу мира и Христове љубави према ближњем. Тај народ су Срби.

Ми смо их раније само површно познавали, али смо такође добро знали шта смо учинили у њиховој отаџбини. Убијали смо на стотине Срба, који су бранили земљу, за једног нашег убијеног војника, који је иначе представљао власт окупатора, насилника. Па не само да смо то чинили, већ смо са благонаклоношћу посматрали како тамо на Србе пуцају са свих страна и Хрвати, и Албанци, и Италијани, и Мађари и Бугари.

Знали смо да се овде међу нама налази 5.000 Срба официра, који су некада представљали елиту друштва у својој земљи, а сада личе на живе костуре, малаксали и изнемогли од глади. Знали смо да код Срба живи веровање ’Ко се не освети, тај се не посвети’, и ми смо се заиста плашили освете тих мученика. Бојали смо се да ће они после капитулације наше земље чинити с нама оно што смо ми с њима чинили. Живо смо замишљали ту драму и већ смо у машти гледали нашу децу како плове низ канализацију, или их пеку у градској пекари. Замишљали смо убијање наших људи, силовање наших жена, рушење и разарање наших домова.

Међутим, како је било? Када су покидане логорске жице и када се 5.000 живих српских костура расуло слободно по нашој земљи, они су миловали нашу децу поклањајући им бомбоне, мирно разговарали са нама. Срби су, дакле, миловали децу оних који су њихову отаџбину у црно завили. Тек сада разумемо зашто је наш велики песник Гете учио српски језик. Сада тек схватамо зашто Бизмаркова последња реч на самртној постељи беше – Србија.

Та победа је већа и узвишенија од сваке материјалне победе. Такву победу, чини ми се, могли су извојевати и задобити само Срби, одгајени у њиховом светосавском духу и јуначким песмама, које је наш Гете тако

много волео. Ова победа ће вековима живети у душама Немаца, а тој победи Србима који су је извојевали желео сам да посветим ову своју последњу свештеничку проповед.“

Уколико колеге из опозиције немају ниједну лепу реч о српским борбама, о одбрани ове земље, о одбрани својих кућних прагова, има неко ко је живео тамо далеко, у другим државама, ко је о Србима знао да каже искрену и лепу реч. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Торбица.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Јосип Броз.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Јосип Броз.

ЈОСИП БРОЗ: Предложио сам амандман где се у члану 1. Предлога закона после става 1. додаје нови став 2, који гласи: „Ратни меморијали су обележја којима се чува историјско памћење значајних догађаја и људи који су својим животима и жртвама допринели ослобађању и слободи Србије, односно државе у чијем је саставу Србија била“.

Амандманом се врши допуна одредбе члана 1. тако што се прецизније дефинишу ратни меморијали и њихов значај за чување слободарских традиција и сећања на значајне историјске догађаје и људе који су се кроз векове борили за слободу и територијални интегритет Србије. Њихова заслуга је велика и они заслужују поштовање државе и народа.

Мислим да је овај закон веома важан, јер кроз историју српски а ни југословенски народ никада није водио освајачке ратове, него увек одбрамбене ратове. Важно је да се истина сазна, да будућим генерацијама оставимо једну праву истину, где ће моћи да упознају оно што се догодило са праве стране, јер у последње време кроз медије, поготово електронске медије, које млади највише користе, износе се разне неистине, разне лажи о историји, а тога има и кроз књиге и разне часописе. Мислим да оно што је урађено кроз историју... Поготово храбри српски народ, који је дао највише жртава у историји, мора да зна своју историју, јер ко не зна своју историју, неће имати ни будућност. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 1. амандман је поднео народни посланик Милисав Петронијевић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Милисав Петронијевић.

МИЛИСАВ ПЕТРОНИЈЕВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри са сарадницима, даме и господо народни посланици, закон о ратним меморијалима, први овако целовит закон државе Србије у овој области, привукао је велику пажњу и очекујем да ће привући и велику

подршку приликом усвајања. Кажем, у овој области, у области где се баш и нисмо показали довољно одговорним за ове меморијале, јер су многи остали запуштени, неки чак заборављени, неоткривени. Зато дајемо пуну подршку предложеном закону, уз уверење да ћемо одговорно и целовито имати истражене и евидентиране, обележене и забележене меморијале и места страдања наших људи, и у земљи и у иностранству. Истакли смо такође да је веома важна и евиденција свих погинулих, убијених, дакле свих жртава рата.

У одредби члана 1. овог закона, која иначе прецизније дефинише појам ратног меморијала, предложили смо увођење појма „цивилних жртава рата“, међу којима је много њих који су невини страдали а заслужују да због њихових породица, будућих поколења и чувања успомена на жртве добију споменичко обележје.

Зашто смо то предложили? Да вас подсетим, 20. век је иначе век великог страдања српског становништва у разним светским ратовима и у НАТО рату. И још да подсетим да Србија никада није била освајач, али је увек била на мети освајача.

Оно најсвежије, о чему желим да кажем неколико речи, јесте брутална агресија НАТО снага на нашу земљу 1999. године. То кажем из два разлога. Први је – да једном да будемо јасни и прецизни у томе – немојте да тражимо кривца међу нама, а на тај начин амнестирамо оног ко је извршио агресију. То је брутална агресија на једну малу земљу, без икаквих могућих, како бих рекао, даљих коментара. Србија се, наравно, бранила колико је могла, али се бранила, никога напала није.

Зашто помињем тај пример бруталне агресије НАТО-а? Уз дужно поштовање признања војницима и полицајцима који су својим животима платили одбрану наше отаџбине, евиденцију, обележје заслужују и цивилне жртве рата. Када то кажем, не говорим само о стратиштима, већ о онима који су недужни страдали јер су се стицајем околности у одређеном тренутку нашли у неком возу, на улици, пијаци, у болници, породилишту, и да не набрајам даље. За НАТО агресора, који је по глави становника Србије сваком бацио три киле бомби, то су били људи, деца, жене, али мете. За њих то нису били људи, деца, жене, за њих су то били објекти, за њих су то биле мете, за њих је то била колатерална штета.

Управо из свих тих разлога, због страдања тих људи, јер, само један детаљ, више је уништено болница и домова здравља него тенкова, много је страдалих цивила у том рату, сматрамо да треба да добију заслужено поштовање, обележје зарад памћења и сећања. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Петронијевићу.

На наслов изнад члана 2. амандман је поднела народни посланик Наташа Сп. Јовановић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Наташа Сп. Јовановић.

Изволите.

НАТАША СП. ЈОВАНОВИЋ: Међу европским народима, српски народ је најстрадалнији у 20. веку. Сматрамо да би у нашој престоници, у Србији, као наш дуг према свима онима који су погинули у отаџбинским ратовима, Србија морала да направи меморијални центар. Ви знате, господине министре, да је и група српских академика на челу са Василијем Крестићем покренула ту иницијативу преко Удружења које је основао, „Српски меморијал“, пре неколико година. То би било неопходно из разлога што не постоји могућност да на тренутно окупираној српској територији подигнемо меморијал за неке од више стотина хиљада страдалих српских жртава у 20. веку.

Подсетићу на један догађај: 1992. године, тог масакра над српским војницима сећа се и госпођа Гојковић, 21. јуна, на Миљевачком пољу у близини Дрниша усташке, хрватске окупационе снаге су, иако је само неколико дана пре тога наступила Резолуција Савета безбедности да под снагама Унпрофора завлада примирје на том подручју... У свом маниру, те усташке хорде су нападе снаге српских територијалаца и зверски убиле 40 српских војника. Не само да они нису покопани достојно већ су ти усташки злотвори натерали заробљене Србе, које су пре тога заробили, да погинуле војнике баце у крашку јаму.

Како ћемо ми сада, а јуче су и колегиница Радета и друге колеге српски радикали помињали разне друге случајеве у последњим отаџбинским ратовима на подручју Републике Српске Крајине и Републике Српске, да одамо почаст тим жртвама, господине министре, када немамо један такав меморијални центар?

И пре тога нису пописане огромне српске жртве, и у балканским ратовима, нарочито у Другом светском рату, јер до сада се не зна који је број пострадалих Срба од комунистичког терора после Другог светског рата. Наравно да то није било изводљиво јер смо живели у тој лажној државној заједници с онима који су управо били предводници тих геноцидних подухвата касније, од 1990. године, према српском народу.

Зато сматрамо да би то био дуг према њима, да би се знало, и због њихових потомака и будућих генерација, и да се свако ко дође с добром намером у нашу земљу поклони на једном таквом месту српским жртвама које су страдале кроз отаџбинске и одбрамбене ратове у 20. веку.

ПРЕДСЕДНИК: Поштовани народни посланици, сагласно члану 27. и члану 87. ст. 2. и 3. Пословника, обавештавам вас да ће Народна скупштина данас радити и после 18 часова.

На наслов изнад члана 2. амандман је поднео народни посланик Милорад Мирчић.

Изволите.

МИЛОРАД МИРЧИЋ: Српска радикална странка је дубоко убеђена да овакав предлог не сме бити предмет идеолошке или страначке расправе у смислу да правимо неки раздор или да неистомишљеност о појединим питањима изазива нову поделу унутар српског народа.

Ми смо на неки начин разочарани овим образложењима која су давали посланици СНС-а и добронамерно саветујемо да воде рачуна када пишу образложење за предлог амандмана, јер, у односу на ова образложења која су предложили, сви предлози амандмана који се састоје у томе да се неки члан брише или да се мења зарез и тачка изгледају као један озбиљан научни рад.

Оно што не бисмо желели у наредном периоду, то је да се изневери очекивање и нада свих нас. Ми српски радикали искрено смо се надали да ће чувени четнички војвода Томислав Николић колико-толико рехабилитовати антифашистички покрет Драже Михаиловића, међутим, нема краја разочарењу. Знали смо ми једним делом да је он од те традиције одустао, да га то не интересује. Уместо спомен-обележја страдалницима у антифашистичком рату, он је себи подигао маузолеј у виду цркве.

Оно што не бисмо желели да се понови у будућности јесте да мржња, искључивост и нетолеранција надвладају међу нама. Имали смо пример, храбро погинули Слободан Милошевић је сахрањен код своје куће зато што Драган Ђилас, Борис Тадић и остали, због искључивости, нетрпељивости, мржње, уосталом и по налогу странаца, нису дозволили да се сахрани тамо где би по природи ствари требало, а то је у Алеји великана јер је обележио једну епоху, без обзира на то шта ко мислио. Ми можемо да будемо незадовољни иницијативом која се покреће, да се подигне споменик Зорану Ђинђићу, износимо аргументовано своје образложење, али то је ствар власти и њихових размишљања.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Даме и господо народни посланици, сваки живи Србин има, заправо требало би да има, одређене обавезе према ратним меморијалима: неко да брине о њима, неко да их одржава, неко ко може финансијски да помаже изградњу, да је помаже, неко да пише о њима, али сви можемо бар да их обиђемо, бар оне који су нам доступни, бар оне који су у местима где иначе идемо. Шест хиљада ратних гробаља, српских ратних гробаља просуто је по свету и наравно да не можемо доћи до сваког. И питање је колико људи уопште зна да ратна гробаља, српска

ратна гробља постоје, рецимо, у Тунису (Бизерти); само у Алжиру 18 гробаља постоји.

Али надам се да сви знамо, или би требало да знамо, за ратно гробље Мали Зејтинлик; тако зову гробље на Сокоцу, на Равној Романији. Тамо је сахрањено 1.000 војника који су животе дали за Републику Српску. Један део гробља је издвојен, где су сахрањени српски јединци, јединци својих родитеља, иза којих нису остали потомци. То гробље заслужује бар да ко год од нас иде путем Равне Романије сврати, запали свећу и да им се поклони. Заслужују то у сваком случају.

Војничко гробље постоји и у Бањалуци, такође, нажалост, формирано кад је почео рат. Рат није ни завршио, то гробље је већ било препуњено гробовима младих војника, углавном младих војника, који су животе оставили за Републику Српску. На том гробљу је, нажалост, и гроб Стеве Радете, мог брата од стрица, али и још тројице наших комшија, сваки је имао по 25 година када су погинули.

Својеврсни ратни меморијали су и књиге које пишу о жртвама српским. Рецимо, Будо Симоновић... Ја сам јуче нешто говорила о жртвама из Другог светског рата у мом родном Ливну. Будо Симоновић је написао књигу „Огњена Марија ливањска“, где су објављена сведочанства жена, четрнаест њих, које су са укупно 218 жена и деце биле бачене у јаму Равни До код Доњих Рујана у ливањској општини. Четрдесет два дана њих 14 је било у јами међу својим мртвим најрођенијим члановима породице, без воде, без хране, Бог сами зна како су преживеле. Извађене су из тих јама. Од њих 14, три су и данас живе. Једна од њих је и даље у Ливну, две су у Сурчину; та у Ливну је Воја Радета, нека моја даља стрина, 90 година има, још увек живи са успоменама из те јаме Равни До.

Зато кажем да је та књига Буде Симоновића својеврсни ратни меморијал, јер тешко да ће у тој јами или на том месту страдања Срба, то је усред усташког Ливна, тешко да ће неко моћи да постави неку меморијалну плочу. Али зато свако од нас може да прочита књигу у којој то све лепо пише. Као и у осталим јамама ливањским, крашким, рекла сам јуче, просто морам да поновим због својих предака, тамо је у јаме бачено 63 људи само из породице Радета, међу којима је и мој деда Стево, солунски борац.

У селу Голињево, одакле је била моја покојна баба Ружа, 161 жртва је била. Тамо нико жив од Срба није остао. Тамо су у јаме бацили најмање дете, које није имало ни 40 дана, и најстаријег деду који је имао 98 година, и све између што је било. Кад су то завршили, рекли су – сад да побијемо и све мачке и псе, да ништа живо српско у селу Голињево не остане. И ни данас дан тамо ничег српског нема.

О томе је, између осталог, писао Војислав Шешељ у свом научном делу „Римокатолички злочиначки пројекат вештачке хрватске нације“ и описао каква је улога у усташким злочинима у Ливну била фратора Срећка Перића. Тај фратар је имао сестру која је била удата за Хрвата. Он је на мису позвао усташе, да им благосиља ножеве, и рекао – прво идите убијте, закољите моју сестру која је удата за Србина а после све остале Србе. Кад завршите, дођите, ја ћу вам опростити грехове. И урадили су тако, поклали су све одрасле Србе, све мушкарце. После тога је организовао покрштавање удовица са малом децом. Неке жене су пристале, али, срећом, кратко је то трајало. Кад су дошли тамо Италијани и четници, онда су се те жене вратиле са својом децом поново у своју веру, из које фактички нису ни изашле али, ето, само су морале да иду у католичку цркву. И опет морам да кажем, с поносом, да моја баба Ружа, са петоро деце, није пристала на то, рекла је – ако треба, убили сте све моје, убијте и мене и њих петоро, али веру своју мењати нећу.

Шта је трагикомедија целог овог случаја, односно конкретно Срећка Перића? Веровали или не, такав ратни злочинац, не знам да ли је још жив, завршио је као жупан своју каријеру у Нишкој жупанији. Дакле, длака с главе му није фалила.

Тешко да ће тамо бити меморијала за ове жртве. Зато, у име свих тих жртава, хвала Војиславу Шешељу што је написао „Римокатолички злочиначки пројекат вештачке хрватске нације“. Па, људи, читајте оно што не можете да видите и о чему нисте могли да слушате. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднео Бошко Обрадовић. Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајућа.

Поштовани господине министре, ја бих заиста желео да изразим своје најдубље уверење да постоје теме у српском народу и држави које не би требало да буду предмет сукоба између власти и опозиције. Природно је да у Народној скупштини Републике Србије тече жестока парламентарна расправа око разних тема по којима се ми не слажемо, међутим, постоје, рекао бих, теме које надилазе наше страначке, идеолошке и сваке друге политичке разлике и које би требало да опредељују ову нацију у неком правцу јединства. У предложеном закону о ратним меморијалима ево управо једне такве теме, око које заиста не видим како и зашто би требало овде да се делимо. Тако да нисам на најбољи начин успео да разумем сукобе који су се јуче овде у амандманској расправи водили између бившег и садашњег режима. Мислим да нам тако нешто није потребно код тема око којих заиста нема потребе да међу нама постоје разлике.

Ви такође знате какав је приступ Посланичке групе Српског покрета Двери сваком од предложених закона који долазе овде од стране власти. Ми увек говоримо о ономе што је добро, то истакнемо, похвалимо, подржимо и, не заборавите, гласамо за то што сматрамо да је добродошло као предлог од стране владајуће већине. Међутим, немојте нам замерити, мислим да је то наша обавеза, морамо и да критикујемо оно што смо уочили да је лоше у предложеним законима. То смо управо покушали у свим нашим амандманима ако сте их пажљиво читали, па и у овоме, да на све могуће начине укажемо како би се овај предложени закон могао исправити. Ви сте то могли видети и надам се да ћете неки од наших амандман и усвојити јер су заиста писани у конструктивном духу.

Поновићу шта је све добро у ономе што сте предвидели овим законом. Пре свега, добро је што ћемо имати коначно регистар свих ратних меморијала у земљи и иностранству; добро је што ће се знати тачне надлежности ко о томе треба да брине. Добро је – надам се да ће из овог закона проистећи и то – да ћемо коначно пописати све наше пострадале у разним отаџбинским и одбрамбеним ратовима у прошлости.

Наравно, добро је да се иде ка ономе о чему, мислим, такође овде постоји несумњив консензус, а то је да ова држава коначно направи један озбиљан меморијални центар жртава геноцида над српским народом у 20. веку, који би био једна велика опомена, а и прилика да они који долазе у ову државу посете један такав меморијални центар и виде колике су заправо жртве поднели припадници српског народа у 20. веку, који су увек били на страни истине и правде.

Добро је, знате да смо то подржали и да у томе учествујемо, и формирање комисије за истраживање НАТО злочина.

Свему овоме што је добро у овом закону и иначе у ономе што је Влада у међувремену радила, додао бих још две или три ствари. Прва је ово што ових дана провејава у јавности, да је огромна подршка идеји Двери, о којој ми причамо годинама, као једина политичка опција која се за то отворено залаже, то је повратак редовног служења војног рока. Требало би обратити пажњу на то и на декларацију коју је Народној скупштини Републике Србије предала Посланичка група Двери о геноциду над Србима, Ромима и Јеврејима у Независној Држави Хрватској. Просто је невероватно да толико деценија после свега тога ми не можемо да у овом дому Народне скупштине усвојимо једну такву декларацију о геноциду који је наш народ преживео.

Зашто вам све то причам? Зато што сматрам да је превенција геноцида, а ту је улога ратних меморијала изузетно важна, можда једна од најважнијих тачака државне спољне и унутрашње политике. Значи, да бисмо спречили неки будући геноцид, који неко може да планира над овим

народом, ми треба да изнесемо истину о српском страдању у 20. веку. Један од фактора изношења те истине и неговања тог историјског сећања и памћења јесу управо ратни меморијали.

Сада бих желео да вам поставим и неколико питања, у функцији побољшања овог законског решења. Нека су и предвиђена нашим амандманским интервенцијама, а нека су просто сугестије и предлози у духу конструктивне критике. Не заборавите, поновићу основну позицију Српског покрета Двери, ми нисмо опозиција држави Србији, ми смо опозиција власти Српске напредне странке и њених коалиционих партнера. Дакле, све што је добро за државу, добро је и за Двери, али оно што је лоше за државу и што лоше ради актуелна власт, верујте, увек ће бити критиковано с наше стране.

Наиме, чега нема у овом предлогу закона? Већ сте то чули од наших народних посланика и поновићу – нема логора и концентрационих логора, који би требало да буду један од основних елемената заштите у ратним меморијалима. Просто не знам зашто сте то пропустили.

Такође, нема онога због чега вас непрестано критикујемо – српског предзнака у законским решењима. Дакле, ово нису само, како их ви овде дефинишете, ослободилачке традиције и ратови, ово су пре свега отаџбински и одбрамбени ратови и српске војничке традиције. Не видим зашто се непрестано у законским решењима актуелне власти избегава тај предзнак „српски“, избегава та национална, да тако кажем, дефиниција, а дошли смо дотле да се и из пасоша избацује – српско држављанство. Дакле, не видим зашто је та тенденција присутна у актуелној власти.

И, оно што смо неким следећим амандманским предлогом дефинисали, не видимо зашто сте из Савета за неговање традиције ослободилачких ратова елиминисали представнике Српске православне цркве, других традиционалних верских заједница или, рецимо, научних института или друштава историчара.

Такође, мислим да је мањкавост у овом закону веома изражена јер није дефинисано на које се то ослободилачке, одбрамбене и отаџбинске ратове уопште мисли када се говори о овим ратним меморијалима. Веома је важно да се то тачно дефинише.

Мислим да је велики пропуст то што нема дефиниције у одељку, односно члану који дефинише какви су споменици забрањени да се подижу у држави Србији, нема терориста као веома важне категорије за коју би требало забранити подизање споменика у Србији. У том смислу, желео бих да вас питам, остали сте ми то дужни из начелне расправе, нисте тада били присутни – како се у Србији толерише изградња споменика окупаторима и терористима? Колегиница Марија Јањушевић вам је јуче навела пример споменика у Кањижи. Сви знате за спомен-обележје Аћиф-

ефендији у Новом Пазару. Навео сам пример споменика ратним командантима ослободилачке војске Прешева, Бујановца и Медвеђе, дакле директним терористима, који се налази у Великом Трновцу, у општини Бујановац. Све то је супротно овом закону и вашим предлозима и зашто актуелна власт толерише овакве споменике окупаторима и терористима?

Оно што бих на крају желео посебно да истакнем јесте један непостојећи ратни меморијал у Београду, на који бисте морали да обратите пажњу јер ова Влада Републике Србије дугује одговор грађанима Србије на питање где се налази гроб ђенерала Драже Михаиловића у Београду. Ђенерал Дража Михаиловић је, не заборавимо, први устаник у окупираној Европи под фашизмом и под његовом командом су ослобођени први градови у Европи окупирани од фашиста. Да ли је могуће да ми, у духу изједначења два антифашистичка покрета отпора у Србији, партизанског и равногорског, још увек као држава нисмо способни и кадри да откријемо гробно место ђенерала Драже Михаиловића и да то такође обележимо, господине министре, као ратни меморијал прве врсте?

Зашто? Зато што су ђенерал Дража Михаиловић и Равногорски покрет били симбол антифашистичког отпора у читавом демократском свету. Зато што су ђенерала Дражу Михаиловића славили наши тзв. западни савезници, који су му после окренули леђа и предали га на милост и немилост комунистичком режиму иако је био тај први устаник у окупираној Европи под фашизмом. Ми дугујемо откривање гробног места ђенерала Драже Михаиловића и дугујемо да то буде један прворазредни ратни меморијал у овој држави, јер крије заправо истину о некоме киме ова држава апсолутно може да се поноси зато што је био онај који није признавао капитулацију и који је подигао први устанак у окупираној Европи под фашизмом.

С друге стране, желео бих да истакнем да бисте то имали у виду, ја вас молим и преклињем у том правцу, да ли ће ови ратни меморијали у иностранству подразумевати и све жртве, сва ратна стратишта, све логоре и све друго што су доживели Срби у отаџбинским ратовима од 1991. до 1999. године на просторима бивше Југославије, у бившим југословенским републикама, где су и те како страдали у том, практично, трећем покушају геноцида у 20. веку над српским народом? Дакле, све оно што се дешавало Србима у Словенији, у Хрватској, у Босни и Херцеговини треба третирати као ратне меморијале, јер су тамо Срби бранили своја вековна огњишта, своје породице и спречавали да им се деси троструки геноцид у 20. веку.

Веома ми је важно да ми то одговорите из једног другог разлога – зато што лично сматрам да су те авнојевске границе, по којима су касније и дељене те југословенске републике на новоформиране а до тада

непостојеће државе, заправо границе које је у своје време расписала једна терористичка организација, која се звала Комунистичка партија Југославије. Не могу границе које је расписала једна терористичка организација бити државне границе.

Ту бих раздвојио две веома важне ствари: једно су комунисти као терористи који су користили грађански рат и борбу за ослобођење ради доласка на власт, а друго су Срби који су учествовали у партизанским јединицама и борили се за ослобођење своје отаџбине. Њима треба пружити пуно признање, сваку врсту споменика и задовољења као антифашистичком покрету отпора, али, с друге стране, укинути сваку споменичку традицију и свако поштовање према комунистичким терористима који су овде дошли на власт тако што су убијали на десетине хиљаде Срба, домаћина, родољуба, монархиста и антикомуниста.

Дакле, веома је важно да у том смислу знамо да ли ће ратни меморијали коначно раскрстити с том комунистичком историографијом и традицијом и раздвојити комунисте терористе, револуционаре, који су убијали да би дошли на власт и да би овде зацарила комунистичка тиранија, од партизана и истинских српских комуниста, који су и сами страдали од те Комунистичке партије Југославије зато што су имали неки српски осећај и зато што су бранили неки српски национални интерес у свему томе.

Поставља се, као суштинско, питање зашто је само Србима наметан комунизам који је био супротан националним интересима српског народа. Зашто су једино у Србији прављене две покрајине и ни у једној другој бившој југословенској републици, да би се Србија могла разбијати даље на комаде?

Да бисмо све то исправили, морамо, и у функцији овога закона о ратним меморијалима, да раскрстимо са негативном комунистичком традицијом, која је овде заправо окупаторска и која је једну окупацију, немачку, заменила комунистичком револуционарном влашћу и новом, комунистичком окупацијом. С друге стране, у партизанском покрету отпора учествовали су многи Срби широм бивше Југославије зато што су се праведно борили за ослобођење своје државе и њима треба дати пуно признање и задовољење; они нису имали намеру да убијају друге Србе већ да ослободе своју тада окупирану отаџбину.

То би била нека важна питања и молим ваш одговор на њих. Мислим да сам био апсолутно у конструктивном духу, да укажем и на добре и на лоше стране предложеног законског решења.

ПРЕДСЕДНИК: Александар Мартиновић.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР MARTИНОВИЋ: Реплика, зато што је поменута Српска напредна странка. Захваљујем се, госпођо Гојковић.

Пошто је господин Бошко Обрадовић тражио нека објашњења, ево, ја ћу покушати у ова два минута да му их дам.

Споменик терористима о којем је говорио срушила је управо власт Српске напредне странке, уз помоћ Жандармерије.

Што се тиче постојања два антифашистичка покрета, пошто видим да то код вас изазива недоумицу, нема никакве сумње да су у Србији постојала и да је српски народ у Другом светском рату имао два антифашистичка покрета. Али ваш покрет није следбеник ни једног ни другог, него трећег. Ви сте идеолошки следбеници покрета „Збор“, односно љотићеваца.

Покрет „Збор“ је пре Другог светског рата носио назив Југословенски народни покрет „Збор“. Они су постали Срби тек када је окупирана Краљевина Југославија, онда су се сетили да су Срби. Љотићева жена је била Хрватица, Ивка, из места Бакар код Шибеника. Није то толико ни важно, али хоћу да вам кажем да нису они баш толики Срби каквима се данас представљају.

Али оно што је најгоре од свега, господин Бошко Обрадовић је следбеник покрета, једног малобројног покрета, који је, нажалост, бацио љагу на српски народ у Другом светском рату. Срби су доминантно били припадници два антифашистичког покрета, али, ето, нашла се једна група која је служила Немцима. Господин Бошко Обрадовић је следбеник, између осталог, Марисава Петровића, команданта Петог добровољачког одреда тзв. Српског добровољачког корпуса. Марисав Петровић је 1941. године, када је било масовно стрељање у Крагујевцу, водио српску децу, српску омладину, грађане Крагујевца Немцима пред стрељачке стројеве.

Не знам какве везе има Бошко Обрадовић ни са ђенералом Дражом Михаиловићем, ни са Равногорским покретом, ни са партизанским покретом. Он је писао за „Нову искру“. „Нова искра“ је гласило љотићеваца, дакле, ни Дражино, ни партизанско гласило.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем се, време сте прекорачили.

Народни посланик Бошко Обрадовић, реплика.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајућа.

Ево, ако је требало господин Мартиновић да одговори уместо министра, није одговорио ни на једно питање, па ће се, надам се, министар удостојити да одговори на постављена питања.

Што се тиче излагања господина Мартиновића, управо је Српски покрет Двери, у време док је издавао часопис „Двери српске“, објавио свој

посебан темат, број часописа „Двери српске“ посвећен ђенералу Дражи Михаиловићу као првом устанику у окупираној Европи. Такође, направио је у то време, поводом седамдесет година од мученичке смрти ђенерала Драже Михаиловића, велику Националну академију у Дому синдиката у Београду и низ других активности којима заправо обележавамо ту антифашистичку традицију српског народа, јер Српски покрет Двери управо баштини ту и такву антифашистичку традицију српског народа.

У том смислу, они који тврде нешто другачије и који се ките некаквим патриотским перјем, а налазе се на власти, могли би коначно да одговоре на питање зашто још увек нису открили гроб ђенерала Драже Михаиловића. Ево, када сте сви толико велики четници, када сте толико велике патриоте, када сте толико велике Србенде, ви из Српске напредне странке, зашто не урадите то богоугодно дело и да коначно достојно сахранимо ђенерала Дражу Михаиловића и откријемо његово гробно место? Шта вас шест година спречава? Имате БИА, имате све архиве, знате све и можете то да откријете за један дан, али то не откривате. Значи, ви сте и даље таоци комунистичке историографије и наследници не само тог комунистичког погледа на ствари него ево и последица тог комунизма. Ако сте већ велике патриоте и четници, докажите то, откријте коначно гроб ђенерала Драже Михаиловића. Шта вас спречава? Који је то изговор? Да ли вас Бошко Обрадовић спречава? Да ли вас Двери спречавају? Ви то нећете да урадите, а можете, шест година сте на власти.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Александар Мартиновић.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, за СНС је Други светски рат завршен 1945. године, нема више ни четника, ни партизана.

Само хоћу да кажем да ви 1999. године, када сте писали, а ми смо овде то читали више пута, за „Нову искру“, нисте Дражу Михаиловића називали великим учитељем, него Димитрија Љотића. Ви сте под утицајем Димитрија Љотића рекли да су највећу штету у духовном и културном смислу српском народу нанели Вук Караџић и Доситеј Обрадовић.

Заиста не знам, а волео бих да знам, где је сахрањен Дража Михаиловић, али чуди ме да то питање нисте поставили 2004, 2005. и 2006. године, када су формиране различите комисије које је требало да испитују злочине који су се десили у Србији. Вас то тада није занимало. Ви сте тада били „војвода колубарски“, добијали сте новац из „Колубаре“ од ДСС-а и Коштунице 2004, 2005. и 2006. године. Када су „жути“ преузели власт, онда сте постали „војвода од дијаспоре“ па су вас финансирали „жути“

преко Министарства за дијаспору. Зашто њих нисте питали где је гроб Драже Михаиловића?

Вас у суштини то не занима ни дан-данас, него покушавате да преко оног љотићевског одела обучете Дражин капут, па да се нико у Србији не досети да сте ви у ствари следбеници једне малобројне групе људи која је у Другом светском рату служила Немцима. Ваши пријатељи су бугарски фашисти, ваши пријатељи су они који полажу цвеће на споменике на Блајбургу и, што је најгоре, доводили сте их овде у Народну скупштину.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има министар Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Захваљујем.

Прво, хтео бих да вам скренем пажњу да Србија има 6.000 меморијала, што у земљи што у иностранству. У иностранству је 625 до сада пописаних. Жеља нам је да се овим законом између осталог, и једна од најбитнијих ствари, као што сте рекли, успостави евиденција не само погинулих већ и наших меморијала, како бисмо могли да обратимо пажњу на све меморијале и, с друге стране, да их одржавамо у најбољем могућем стању, како би све успомене које имамо према нашим прецима и према погинулим грађанима Србије показали свим грађанима и, као што сте ви рекли, скренули пажњу на страдање нашег народа кроз историју, не само у XX веку него и раније.

Први у низу закона, за који очекујемо да у другој половини године буде пред вама, јесте закон о Старом сајмишту. То је први у низу великих пројеката изградње меморијала овде у Београду; затим, реновирање Гробља ослободилаца Београда, које треба да добије један потпуно другачији изглед, и Меморијални центар на Церу.

Овај закон који је пред вама првенствено жели да стави јасна правила ко сме, када сме, под којим условима, уз које образложење и на који начин ће бити у будућности одржаван меморијал који буде изграђен, тако да не долазимо у ситуацију да се подижу меморијали а да не знамо коме или у ситуацију да се подижу онима којима се не смеју подизати. Члан 22. управо дефинише коме и у којим околностима не сме да се подиже меморијал, и врло јасно и прецизно то дефинише.

Када су у питању логори и концентрациони логори, ми смо гледали да у члану 2. ст. 1. и 2. дефинишемо тачно и под ширим појмом логора и концентрационих логора дефинишемо да су и они обухваћени, тако да нисмо на њих заборавили. Једино што их нисмо јасно прецизирали, већ смо ширим појмом хтели да обухватимо сва места где су страдали грађани Србије, односно Срби, овде и у иностранству.

Још последња ствар, што се тиче Савета. С обзиром на то да Савет треба да постигне консензус о нечему, наравно, увек би постојало

простора да кажемо да неко недостаје, али када бисмо неког ставили, увек би постојала нека незадовољна страна која би хтела још неког да дода. Уколико би Савет био гломазан, мислим да не би могли да раде ефикасно, брзо и да у неким стварима реагујемо промтно. Мислим да то треба да буде... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, министре, време.

Право на реплику, народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајућа.

Веома ми је значајно да могу да објасним своју позицију. Што се тиче Димитрија Љотића, као млад студент бавио сам се истраживањем међуратне књижевности и дипломирао код уваженог проф. др Новице Петковића на Филолошком факултету истражујући међуратну књижевну критику и сукобе између књижевне левице и књижевне деснице па, између осталог, и Димитрија Љотића. Веома поштујем његов хришћански поглед на политику, али се апсолутно не слажем са његовим југословенством и његовом колаборацијом за време Другог светског рата, чисто да вам појасним свој став по том питању.

Међутим, друга ствар је ту важнија. Двери су се овом темом и те како бавиле за двадесет година свог постојања па смо, између осталог, објавили темате часописа „Двери српске“ и о ђенералу Дражи Михаиловићу, али и о комунистичким злочинима, па онда о монархији као принципу власти и предностима монархистичког уређења државе у односу на републиканско итд. Дакле, многим озбиљним темама су се Двери бавиле и о њима говориле на време, када је ретко ко о томе говорио.

Такође бих вас подсетио на један историјски детаљ који сте занемарили – да су се српске националне снаге у Другом светском рату ујединиле након повлачења из Србије, која је тада окупирана под комунизмом, и то у Словенији, и то лично ђенерал Дража Михаиловић и поменути Димитрије Љотић, формирали су заједничке антикомунистичке јединице у Словенији, које су се повукле из Србије. То можете прочитати у сваком озбиљнијем историјском уџбенику и видети да су српски националисти умели да превазиђу своје разлике када је у питању била заштита отаџбине од надируће комунистичке опасности и освајања Србије од стране комунизма.

Међутим, ви ми и даље нисте одговорили на то веома једноставно питање где је Дражин гроб и зашто већ шест година, иако сте на власти, нећете да га откријете. Јер, није завршен Други светски рат ако се и даље славе комунистички злочинци попут Јосипа Броза Тита, а не зна се гробно место првог устаника против фашизма у Европи, ђенерала Драже Михаиловића.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Александар Мартиновић.

Молимо вас да идемо даље.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Даме и господо народни посланици, прочитаћу ако треба још сто пута шта је Бошко Обрадовић писао о Љотићевом покрету „Збор“. Дакле, Димитрије Љотић, „Збор“, које су вредности „Збора“, каже Бошко Обрадовић, које он баштини: национализам, вера, духовне вредности, органски дух, монархизам, национална култура, против страначке демократије – значи, против страначке демократије, укинути парламентаризам – родослужење итд. Он је наследник, каже, „Збора“, ОРНАС-а, „Белих орлова“ итд. И каже – то су омладински кругови који нама младима пружају јаку идеолошку храну. Значи, ви сте следбеник „Збора“.

Али оно што мене ужасава код вас, то је ваше катастрофално историјско незнање. Каже – Дража и Љотић су се у Словенији удружили против комуниста. Господине Обрадовићу, Дража Михаиловић није видео Словенију у току Другог светског рата, он је човек био у Босни. А Димитрије Љотић је отишао у Словенију и погинуо у аутомобилској несрећи код Илирске Бистрице у априлу 1945. године. О каквом спајању Драже и Љотића ви говорите? Дража је све време рата био и борио се против оних који су служили Немцима. О томе постоје на стотине и стотине извештаја Драже Михаиловића влади у Лондону. Читајте мало те архиве.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Прећи ћемо свакако на следећи амандман, мислим да смо час из историје довољно дуго имали по овом члану.

На члан 2. амандман је поднео посланик Драган Весовић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела посланица Марија Јањушевић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео посланик Срђан Ного.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео посланик Зоран Радојичић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео посланик проф. др Миладин Шеварлић.

Изволите.

МИЛАДИН ШЕВАРЛИЋ: Захваљујем, председнице.

Пре свега, придружујем се свима онима који похваљују предлог да Влада изађе с оваквим законом јер је он заиста недостајао нашем законодавству. Међутим, такође се слажем да овај закон треба да садржи

и један члан који се односи на меморијал свим српским жртвама, и у Србији и ван Србије. Мислим да српски народ то заслужује имајући у виду огромне жртве које је дао током свих ослободилачких ратова.

Када се ради о члану 2, прво, није ми јасно да ли је у тачки 1) војно или војничко гробље. То је језичко питање, требало би се консултовати. Друго, да ли поред спомен-цркве треба ставити и спомен-чесму, од Чукур-чесме па до бројних чесама погинулима које се налазе широм Србије.

А посебно не могу да се сложим с образложењем, и јуче сам у паузи разговарао с министром, да у тачки 2) нема речи „логор“. Не може се под осталим подручјима посматрати, односно давати одговарајући историјски значај појму логора, од Сајмишта, преко Јасеновца, до Освјенћима, односно до Норвешке. Мислим да по овом питању заиста треба да будемо сви јединствени и да Министарство треба да учини напор да и овај појам угради, осим уколико није добијена забрана од оних држава које су имале логоре, концентрационе, да Србија као будућа чланица ЕУ, ако икад буде то постала, не сме да уноси појам „логор“. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Бошко Обрадовић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајућа.

Ја бих апсолутно подржао амандман који је предложио уважени професор др Миладин Шеварлић и посебно ово на шта вам је скренуо пажњу, господине министре, а то је да нема образложења зашто се у набрајању ратних меморијала не налазе и логори, односно концентрациони логори. Можете ви то да завијете у коју год хоћете форму, то је немогуће образложити зато што тога нема у евиденцији ратних меморијала. То су заправо стратешка, кључна места, која треба да буду предмет историјског памћења и сећања.

Такође бих вам овом приликом скренуо пажњу на још једну ствар, а то је да ратни меморијали заправо нас подсећају на великане нашега народа који су били спремни да свој живот дају да бисмо ми данас живели у слободи. Ви заборављате да ти великани и данас постоје међу нама, хвала Богу, живи и здрави, они који су преживели те ратове, мислим на ове најновије отаџбинске ратове од 1991. до 1995. године, односно 1999. године, и да су то ратни војни ветерани о којима ви недовољно бринете.

Ја ћу вас подсетити да су ратни војни ветерани заказали велики протест за Видовдан, у четвртак, у Београду. Био би ред да их коначно примите и да коначно одговорите на њихове многобројне захтеве, а не само да се састајете с удружењима ратних војних ветерана која сте ви сами формирали и која представљају ваше страначке испоставе. Дакле, постоје ратни војни ветерани који нису чланови СНС-а и било би веома важно да их понекад примите и чујете њихове муке и проблеме.

Ово је једина држава од бивших југословенских република које су учествовале у грађанском рату која нема закон о ратним војним ветеранима, није исплатила дневнице и није на исправан начин решила проблем свих ових људи који данас грцају у разним егзистенцијалним проблемима. Да они не би почињали штрајк глађу у четвртак, како су најавили да ће завршити њихови оправдани протести и овде испред Скупштине и испред Председништва Србије, ја вас молим, господине министре, да ви реагујете, да их ви позовете колико данас или сутра на разговоре, да их коначно примите и саслушате. Немојте да дозволите да људи који су били спремни да свој живот дају за ову државу да бисмо ми данас живели у слободи и миру протестују, штрајкују глађу и доводе у питање своје здравље зато што један министар, који не знам колико је био у ратним операцијама и на фронтовима, министар је био војни или је сада министар задужен за борачка питања, уопште не жели да их прими.

Дакле, молим вас, ово је алармантно питање, најављује се велики протест у Београду на Видовдан, очекује се долазак ратних војних ветерана из свих делова Србије. Ви имате прилику да их примите данас и сутра и да спречите почетак њиховог штрајка глађу у четвртак.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднео Петар Јојић.

Посланиче, изволите.

ПЕТАР ЈОЈИЋ: Даме и господо, поднео сам амандман на члан 2. Код амандмана у целости остајем при образложењу, са предлогом да буде усвојен.

Оно што бих желео само укратко да кажем, да не понављам ставове народних посланика Српске радикалне странке јер их у целости подржавам и сматрам да дају допринос и могу само да побољшају текст овог предлога закона па их треба ценити у том смислу и уважавати...

Даме и господо народни посланици, постављам питање господину министру – господине министре, да ли у Влади постоји било каква иницијатива да се Слободану Милошевићу подигне споменик у Београду? Слободан Милошевић, као херој у рату који је наметнут нелегалним бомбардовањем ове државе од стране 19 најмоћнијих сила на свету, супротстављао се непријатељима, заслужује у сваком случају један споменик усред Београда и да буде сахрањен у Алеји великана. То заслужује један председник кога је издајнички режим ДОС-а, на Видовдан 2001. године, испоручио, окрвављених руку, злочиначком Хашком трибуналу, где је практично и убијен.

Такође, постављам питање господину министру – да ли ће Београд имати једну улицу са називом Ђенерала Драже Михаиловића? Још једно питање – када ће се окончати изградња меморијалног дела Старог сајмишта, кроз које је прошло око 50.000 заточеника, јер на том делу

можете видети једино осматрачницу фашистичких стражара који су чували тих 50.000 заточених логораша?

Што се тиче закона, требало га је и раније донети. У сваком случају, имајте у виду да ДОС-ов режим није подигао ниједан споменик онима који би то заслужили у овој држави, за све време док су владали. Очекујемо да ће актуелна власт узети у обзир и разматрање ове предлоге који су уследили од стране посланика Српске радикалне странке. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднела Љиљана Михајловић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео посланик Божић Делић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео Немања Шаровић.

Изволите.

НЕМАЊА ШАРОВИЋ: Даме и господо, по амандманима на закон о ратним меморијалима већ смо се наслушали лепих прича представника владајуће коалиције. Слушали смо о томе како сте одвојили понеки милион за те споменике, што јесте добро, можемо расправљати о томе да ли може боље, али то по мом мишљењу није суштина. Ви нама данас треба да одговорите на нека мало тежа питања. Јер начин на који ће се чувати сећање на све оне који су дали своје животе и све оне који су проливали крв за Србију и да би заштитили српски народ и ослободили територије на којима живи српски народ вековима, то је нешто битније.

Дакле, дајте да видимо какав ће однос државе бити према српским територијама, да чујемо зашто сте заборавили Републику Српску Крајину, да чујемо шта је са онима који су проливали крв како би заштитили српски народ на тој територији. Како је могуће да ви тврдите да ми имамо дивне, идиличне односе са Хрватском, а да је иста та Хрватска протерала стотине хиљада Срба са њихових вековних огњишта, побила хиљаде људи, а да ви те људе не помињете? Наравно, онда је излишно говорити и о било каквим споменицима за те страдалнике.

Оно што је у овом тренутку питање свих питања, то је – шта ће бити са Косовом и Метохијом? Има ли смисла славити хероје, славити оне који су у претходним вековима дали свој живот како би ослободили или одбранили Косово и Метохију ако ћемо ми кроз срамне бриселске преговоре у некој форми предати нашим вековним непријатељима на тим просторима, а то су Шиптари, ту српску територију? Хоћемо ли онда рушити споменике? Имају ли споменици смисла ако се одрекнемо Косова и Метохије?

Није суштина леп споменик, суштина је у односу према тим људима. Суштина је и у односу према држави. Суштина је у томе да је

данас и даље председник Владе Републике Србије особа која је рекла – Косово је било Србија. Чињеница да неко каже Косово уместо Косово и Метохија, што је у складу с Уставом и што је нешто што смета нашим непријатељима јер тај назив Косово и Метохија подсећа на оно што суштински и историјски Косово и Метохија јесу...

Дакле, може ли се у таквој ситуацији причати о споменицима док се истовремено одричемо суштине, а то је Косово и Метохија? Нико нема право, ни под којим изговором, да ли је то бољи живот људи, да ли је то улазак у ЕУ, да се одрекне свега онога за шта су генерације српског народа крвариле. И немојте нам причати о споменицима, да ли је милион или два, то је подједнако важно, као и фонтане, уколико се усудите да се одрекнете Косова и Метохије. За тако нешто нико нема мандат, ниједан председник, ниједан министар, ниједан Србин, слободно тако нешто могу рећи.

Према томе, водите рачуна прво о ономе по чему ће вас запамтити поколења која долазе, јер није суштина, још једанпут да поновим, у томе колико ћете одвојити за неки споменик, него да ли ћете заиста сачувати оно за шта су се генерације српског народа бориле и гинуле и остављале у аманет генерацијама које долазе.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На члан 2. амандман је поднео посланик Милан Лапчевић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео посланик Момчило Мандић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела посланица Весна Ивковић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Изволите.

ВЕСНА ИВКОВИЋ: Хвала.

Поштована председнице, поштовани министри са сарадником, поштоване колегинице и колеге посланици, у члану 2. став 1. у тачки 1) реч „традиције“ замењује се речју „традиција“. Амандманом се врши, у ствари, правнотехничка редакција.

Овим чланом прецизно су дефинисани поједини изрази и њихово значење, које није на обавезујући начин утврђено у неком другом пропису. Углавном се ради о изразима који су суштински везани за материју која је предмет овог закона.

Овим законом Републике Србије уређује се заштита културних и историјских добара, у складу с Уставом. Ова област регулише се на целовит начин и обједињују се важећи прописи у овој области.

Веома важан бенефит закона биће јединствена евиденција о свим ратним меморијалима у Републици Србији, српским ратним меморијалима у иностранству, као и ратним меморијалима припадника

страних оружаних снага у Републици Србији, које ће се трајно чувати. Оно што је још важније, водиће се евиденција о погинулим лицима почев од Првог балканског рата.

Предлог овог закона је резултат потребе да се донесе нови закон којим би се недвосмислено дефинисале надлежности и превазишла застарела решења, ускладила терминологија и ова област уредила у складу са начелима модерног грађанског друштва, уз поштовање људских права. Овим законом надлежно министарство је направило велике напоре да надокнади оно што је пропуштено годинама и да институцијама и организацијама које се баве очувањем културне баштине из ратних периода пружи адекватну заштиту. Уређењем и одржавањем ратних меморијала негујемо традицију за нека будућа поколења, јер поред језика, писма, историје, обичаја и непокретна културна баштина представља идентитет сваке нације.

Слободарска традиција српског народа је скупо плаћена животима наших грађана. О тој слободарској традицији српског народа на многим трибинама широм Србије говори проф. др Предраг Марковић, заменик председника Социјалистичке партије Србије, који млађим нараштајима несебично преноси своје знање.

Поштовање традиције су fine нити које нас везују са прошлошћу али које чине и нашу садашњост и оставштину за будућност. Традиција је једно подсећање да имамо властито место у поретку ствари, тј. да имамо идентитет једног народа. У непрестаној трци за временом и профитом, чему већи део човечанства данас робује, у ери глобализације која поништава многе посебности народа и земаља, морамо сачувати свој идентитет за будуће генерације које долазе, а то ћемо урадити кроз чување, одржавање и уређивање ратних меморијала, који причају о богатој историјској прошлости српског народа и његовим ослободилачким а никада освајачким ратовима. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман су заједно поднели народни посланици Татјана Мацура, Владимир Ђурић, Александар Стевановић и Ненад Божић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман су заједно поднели народни посланици Марко Ђуришић, Мирослав Алексић, Ненад Константиновић, Горан Богдановић и Здравко Станковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Александар Шешељ.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман су заједно поднели народни посланици Зоран Живковић, Мариника Тепић, Јован Јовановић и Соња Павловић.

Реч има народни посланик Соња Павловић.

Изволите.

СОЊА ПАВЛОВИЋ: Хвала.

Уз дужно поштовање наше традиције, овде смо чули доста патриотског поентирања те постоји опасност да се традиција и девалвира. Међутим, криво седи, право говори, законодавац је према свима нама имао исти третман, те један једини одговор на све наше амандмане, било да су их поставили опозиција или позиција, гласи: „Амандман се одбија. Предлог закона израђен је у складу са методологијом израде прописа. Одредба је јасна, прецизно дефинисана и није потребно додатно појашњење. Амандман не утиче на суштину материје коју Предлог закона уређује.“ Значи, сваки амандман је добио исти одговор, тако да ја сумњам да су уопште читани ови амандмани. Сумњам, нисам рекла да је то тачно. А ако нису читани, то ме веома вређа и требало би и све остале колеге, нарочито кад је ова осетљива материја у питању.

Заиста мислимо да смо дали конструктиван предлог што се тиче овог члана 2. и да је ту требало унети неке неопходне измене. Значи, нисмо га брисали, нисмо га негирали, него сматрамо да је требало увести неке неопходне измене. Рецимо, шта значи „место страдања“? У дефиницији се каже: „место страдања јесте место и шира просторна целина...“. Ми сматрамо да то треба да буде његово непосредно окружење, јер шира просторна целина није дефинисан простор. То може да изазове разне злоупотребе, рецимо, када су меморијални центри у питању, да захвате много веће области него што је потребно, да се ту заштите и неке викендице, како се већ, знамо, дешава у националним парковима, где су најчешће меморијални центри. Заиста сматрамо да то не би требало да се дешава. Самим тим, сматрамо да би требало што пре да се донесу подзаконска акта која би јасно дефинисала место страдања, односно ту просторну целину која се налази непосредно уз место страдања.

Осим тога, имали смо примедбе на тачку 6). Поред свега што је наведено као заштита ратних меморијала, сматрамо да би требало да буде истакнуто да не сме да дође до пренамене. Значи, не сме се десити пренамена неког објекта који је ратни меморијал, јер ратни меморијал не мора да буде само скулптурално дело, не мора да буде спомен-плоча, ратни меморијал може да буде и објекат градитељског наслеђа. Из тог разлога сматрамо да не би требало да дође његове пренамене и да то треба да буде јасно истакнуто у закону.

Такође, у овом члану у тачки 7), где се само наводи да је за ратне меморијале и меморијалне центре потребно уредно одржавање ограда и

приступних путева, то је веома сужено. Значи, ми морамо да одржавамо цео тај простор, интерну саобраћајну инфраструктуру, комуналну инфраструктуру, јер су ратни меморијали некада спомен-чесме, елементе опште и амбијенталне расвете и све друге објекте у оквиру ограђеног комплекса.

Ту се поставља питање ко ће заправо бринути, односно газдовати тим центрима, односно објектима, ко ће водити бригу о њима. Све може да се дефинише, све може да се направи, али уколико се правилно не газдује тим објектима, имаћемо велики проблем и то ће отићи у заборав као и многи ратни меморијали из претходног периода.

Постоји ту читав низ питања која треба да реше подзаконска акта. Мене интересује зашто је у овој процедури истакнуто као надлежни орган који даје одговарајуће дозволе... Јасно ми је зашто Министарство грађевинарства, јер по дифолту оно доноси дозволе. Не знам зашто је Министарство енергетике посебно издвојено у овом закону, као додатно, зашто то није Министарство заштите животне средине, шумарства, јер се ратни центри и меморијали најчешће налазе у тим подручјима. Ако бих могла да добијем одговоре на та питања, молила бих. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Миљан Дамјановић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Дубравко Бојић.

Да ли неко жели реч?

Изволите.

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Хвала.

После Првог светског рата у Србији су се раширили крајпуташи. Ова појединачна сећања на погинуле рођаке и пријатеље представљају најјачу везу са пострадалима и први снажнији вид поимања ратних догађаја и саме историје. Локална традиција чини други степен сећања и обухвата градњу споменика и чување успомене на пале борце.

Комунисти су изградили култ ратника, додуше, партизанског ратника. Редовно су одржаване свечаности, академије, јубилеји, годишњице. Постајала је јака борачка организација. Широм Југославије било је спомен-обележја, биста ратника, школа и улица са именима погинулих ратника и хероја. Неговала се тзв. меморијална култура.

Даме и господо, мислим да је Предлог закона о ратним меморијалима права, боље рећи јединствена, прилика да о ратним меморијалима у свету, односно иностранству кажемо нешто више. Овде ћу рећи о једној спомен-капели, костурници Студенчишта у Охриду. Ту је сахрањено 400 Срба избеглица, надамак Биљаниних извора у Охриду. То

су били момци између 15 и 20 година који су бежали од бугарског окупатора 1915. године. У граничном појасу код Светог Наума заробили су их припадници комитских одреда и стрељали. За време Другог светског рата бугарски окупатори су минирали и срушили споменик. Остао је једино доњи део споменика, у коме се налазе посмртни остаци српских младића.

Зато нам је неопходна евиденција српских ратних меморијала као наш дуг према свим жртвама.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На члан 2. амандман је поднела Ружица Николић.

Изволите.

РУЖИЦА НИКОЛИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, више пута у току расправе посланици Српске радикалне странке су истицали да је закон о ратним меморијалима потребан, али не на начин који овај предлог закона нуди. Ова област Предлогом закона није уређена на адекватан начин. Такође смо истицали да је наша дужност да све српске жртве заштитимо од заборава и да однос према ратним меморијалима одсликава наш однос према свим страдањима и жртвама српског народа.

Подсетила бих вас на један од многих некажњених злочина над Србима на територији Косова и Метохије. У Старом Грацку, код Липљана, јула 1999. године измасакрирано је 14 недужних Срба. Припадници шиптарске терористичке ОВК су тада убили 14 недужних земљорадника, 14 недужних српских сељака који су изашли да пожању жито.

У знак сећања на жртве овог злочина, на школи у Старом Грацку постављена је спомен-плоча са именима свих погинулих, поред којих су стајали и стихови који шаљу јасну поруку и кажу: „У моме пољу весела жетвена песма не чује се више, а на мени је да сведочим и памтим, зло почињено никад да не заборавим“. Међутим, шиптарски терористи су порушили и надгробне плоче жртава али и ову спомен-плочу. Ми не смемо да заборавимо ових 14 недужних српских сељака.

Наша обавеза је да све српске жртве заштитимо од заборава и да изразимо захвалност свима онима који су своје животе дали за нашу слободу.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На члан 2. амандман је поднела Мирјана Драгаш.

Изволите.

МИРЈАНА ДРАГАШ: Хвала, поштована председнице.

Господине министре, господо посланици, када говоримо о Предлогу закона о ратним меморијалима још једном желим да истакнем да сматрамо да је од великог значаја што се доноси у ово време, да

истакнемо да је то први закон такве врсте који доноси држава Србија и да је он у том смислу веома одговоран.

Чињеница је да се списак ратних меморијала као и свих страдања у току прошлог века у Републици Србији, у држави Србији, не може направити за кратко време, нити је то лак посао. Имајући све то у виду, потпуно подржавамо све напоре које ће стручне службе, Савет, министарство и стручњаци у наредном периоду имати да би се то могло остварити. Важно је да истакнемо и овог пута да то треба да буде један упоран, дуг и истрајан пут, који ће заиста остварити крајњи циљ, а не само да буде добра намера.

Велики посао ће сигурно водити струка, али када је реч о меморијалима, важно је, с једне стране, да они буду посвећени војницима и јунацима који су у одбрамбеним ратовима бранили себе и право на живот, али овај амандман који сам поднела односи се на истицање свих цивилних жртава рата које су се у овим сукобима догађале. Било је огромно страдање народа, видели смо у Другом светском рату да су ту постојали логори, јаме итд., места где су уништавани животи и разна места страдања која просто не знам да ли можемо да попишемо.

Али у модерним временима, када је НАТО водио рат против српског народа, под циничним именом „Милосрдни анђео“, он га је водио као видео-игрицу. Нажалост, страдали су и возови и аутобуси, мостови и пијаци, куће и болнице. У њима су били људи, људи који су за њих били легитимне мете, које су нажалост назвали циничним именом „колатерална штета“ јер за њих то нису били људски животи.

Видимо из свега овога да је у читавом овом времену слобода за српски народ била скупа.

Замолила бих и сугерисала да престане прича о томе да ли партизани или четници; то је исто прича као да ли социјализам или капитализам. Нека народ каже када је боље. А најважније је да заједно останемо на исправном путу опоравка и јачања Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На члан 2. амандман је поднео посланик Срето Перић.

Изволите.

СРЕТО ПЕРИЋ: Даме и господо народни посланици, господине министре, шест хиљада меморијала, много је то, много је за један народ, а притом то није све.

Имајући у виду ову чињеницу, мислим да није морално или, боље речено, дрско је и безобразно од стране неких посланика поставити питање колико смо ратова деведесетих година изгубили а колико добили. Ако смо водили одбрамбене ратове, не поставља се питање колико смо их изгубили или добили, него да ли смо спремни да бранимо своју отаџбину

или нисмо. Косовски завет би се могао применити – не поставља се питање колика је снага, него која је светиња коју ми бранимо.

Овде међу вама постоје моје колеге са којима смо пре десетак година делили мишљење. Град Лозница је први ослобођени град у окупираној Европи, ослобођен је 31. августа 1941. године. Већ су две деценије прошле откако је Српска радикална странка, са највишим функционерима, у то време и државним, учествовала у постављању спомен-бисте потпуковника Веселина Мисите. Наши коалициони партнери спречавали су да се то заврши. Међутим, то постоји. Постоји и једна спомен-плоча на тзв. Јадровој кући у Лозници коју је поставило Удружење потомака и учесника рата.

Али званично Град Лозница није на најбољи начин прихватио тај датум и ослобођење Лознице, односно Дан града Лознице се слави и обележава 16. јуна. То је дан када је Лозница добила статус варошице. Ми српски радикали сматрамо да би далеко боље било... Зато што се може сматрати, мислим да историчари кажу, да би за почетак Другог светског рата могао да се узме датум 31. август 1941. године. Град Лозница је један леп град, а мислим да би у културном, економском, туристичком и у сваком другом смислу много допринело развоју града и средњег Подриња у целини.

Пробајте да овај проблем који ми кандидујемо, како би рекле колеге са моје десне стране, решимо. Сигурно то заслужују жртве, не само Другог светског рата него свих ратова у којима су Срби учествовали као обавезни да бране и штите своју отаџбину. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Велики проблем са ратним меморијалима свакако ће бити на окупираним српским територијама, конкретно у Републици Српској Крајини. Много је тамо места која би требало да буду означена као меморијали, али, нажалост, усташка хрватска држава не жели да буде сарадник у том послу држави Србији. Уместо тога, они проширују списак Срба које хватају на граници ако прелазе у Хрватску и сваки пут имају неког новог наводног ратног злочинца.

Данас је народни посланик Александар Шешељ о томе покушао да говори, да се обрати Пленковићу и у Савету Европе му је рекао да је он разумео да је сврха Савета Европе промовисање демократије, људских права, поштовање закона и антифашизма. А данас имамо, рекао је, испред себе човека, мислећи на Пленковића, који велича Јасеновац, концентрациони логор за 700.000 Срба, Јевреја и Рома, који велича Блајбург, предводника неонацистичког режима у срцу Европе, у којем су Срби грађани другог реда, председника политичке партије чија је главна

идеологија етничко чишћење. Руководство Савета Европе би требало да се стиди.

Уместо да се стиди, руководство Савета Европе је прекинуло Александра Шешеља у даљем излагању, али су дозволили да Пленковић каже да јабука не пада далеко од дрвета, да се представник ове странке, мислећи на СРС, залаже за „велику Србију“, која ће обухватати територију других држава. Онда каже – председник те странке и његов отац је осуђени ратни злочинац и Србија је, како мисли Пленковић... А ви нисте, госпођо Гојковић, јуче били у сали, исто ово су говорили и представници новодосманлија, па кажу – Србија је извршила агресију на Хрватску, али пре тога и на Босну, Словенију и Косово, и одговорна је за све ратне сукобе.

Дакле, у Савету Европе Пленковић може овако нешто да каже, а представник наше Народне скупштине, наш колега је прекинут само зато што је изнео истину о хрватском усташком режиму и, наравно, позвао руководство Савета Европе да... Он је рекао да би требало да се стиде, а свакако и да предузму одговарајуће мере када је у питању све бујније цветање неоусташтва у Хрватској. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Да ли још неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Филип Стојановић.

Реч има народни посланик Филип Стојановић.

ФИЛИП СТОЈАНОВИЋ: Захваљујем, председнице.

Поштовани народни посланици, даме и господо, господине министри са сарадницима, поднео сам амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима.

Као што сам напоменуо у свом претходном амандману, није довољно само донети закон и сматрати да смо на тај начин решили проблем. Неговање српских ратних традиција је трајан процес, који мора имати адекватну заступљеност у нашем образовном систему. Нажалост, данас имамо ситуацију да велики број наших ђака и студената не зна ништа о славним личностима из наше историје које су се бориле, а многе од њих и дале своје животе за нашу отаџбину. Да не говоримо о стратиштима која се налазе изван територије Републике Србије. И не само то, чињеница је да су Срби народ који је највише страдао у 20. веку, а ми још немамо музеј српских жртава.

Оно што је најгоре, брзо заборављамо своје жртве и не указујемо им дужно поштовање. Знамо да је велики број наших бораца из балканских ратова који су постали тешки инвалиди, а нису били збринути од својих држава, тако да су многи дошли и до просјачког штапа. Исти је случај и

данас: имамо велики број наших сународника, учесника ратова из деведесетих година, који су постали инвалиди и нису збринути на адекватан начин. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман, са исправком, поднео је народни посланик Ђорђе Комленски.

Реч има народни посланик Ђорђе Комленски.

ЂОРЂЕ КОМЛЕНСКИ: Даме и господо, другарице и другови, уважена председавајућа, господине министре са сарадницима, поднео сам амандман на члан 2, у складу са амандманом на члан 1. Ако се сећате, амандманом на члан 1. предложио сам да се у садржини закона дода реч „постављање“ сматрајући да закон који регулише и постављање и изградњу нових меморијала није довољно дефинисан.

Из тог разлога предложио сам да се у члану 2, где се дефинише значење појединих појмова и израза, дода тачка 7), која би гласила да „постављање подразумева скуп радњи и поступака предвиђених овим и другим законима којима се омогућава постављање или изградња ратних меморијала“. Уједно би тачке 7), 8) и 9) из Предлога закона постале тачке 8), 9) и 10), чиме би се, како сам већ раније образлагао, већ у самом одређењу закона, у чл. 1. и 2, јасно дефинисало и прецизирало оно што сам закон разрађује у члану 18, а поготово у члану 19.

Наиме, остаје мало нејасно, све док неко помно не прочита текст закона, дође до члана 19. и то разлучи, да ли се овај закон односи само на већ постојеће меморијале или и на могућност изградње и постављања нових споменика, спомен-плоча или уређења неуређених војних меморијала. С обзиром да закон то обухвата, било би потпуно логично да се амандмани на члан 1. и на члан 2, као и на чл. 3. и 4, који усклађују све ово што сам предложио, прихвате, чиме би овај закон само добио на квалитету и јасноћи. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Томислав Љубеновић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Томислав Љубеновић.

ТОМИСЛАВ ЉУБЕНОВИЋ: У име Посланичке групе СРС поднео сам амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима, и то на став 1. тачка 7) подтачка (1). Намера нам је била да се избегне оптерећивање Предлога закона, па је амандманом предложено да се у првом ставу избрише тачка 7) подтачка (1), која дефинише редовно одржавање. Ми из Српске радикалне странке сматрамо да је дефинисање појмова у закону беспотребно. Такође сматрамо да је много важнија сама суштина закона, као и примена закона у пракси.

У образложењу за доношење овог закона написано је да су полазну основу за овај закон представљале одредбе закона које ће престати да важе, које сам већ помињао приликом образлагања претходних амандмана, али и поједина решења из потписаних и ратификованих међудржавних споразума, међу којима и са Руском Федерацијом.

Приликом расправе у начелу, у име Посланичке групе СРС, заменик шефа Посланичке групе Вјерица Радета је говорећи о Предлогу закона о потврђивању споразума између Републике Србије и Руске Федерације о социјалној сигурности истакла да ће СРС увек пружити јавну подршку када се ради о сарадњи са Руском Федерацијом.

Сви амандмани које је поднела Посланичка група СРС имају за циљ да допринесу да се усвоји што бољи текст закона, а усвајањем овог амандмана добио би се растерећенији и прецизнији текст.

Досовска власт у Лесковцу није имала слуха и воље за иницијативу удружења бораца из деведесетих и Општинског одбора СРС Лесковац за изградњу спомен-обележја палим борцима из деведесетих година. Израђен је пројекат, одређена локација, али до реализације није дошло. Доношењем овог закона, очекујем да ће се реализовати овај пројекат. Хероји Јабланичког округа то су заслужили. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднео народни посланик Никола Савић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Никола Савић.

НИКОЛА САВИЋ: Даме и господо народни посланици, поднео сам амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима.

Када се погледа овај закон, на први поглед стиче се утисак да је то један од оних закона који нису од неке нарочите важности за државу Србију. Међутим, тако се само чини. Овај, а и слични закони представљају огледало сваке државе и њен однос према онима који су уградили своје животе у темеље те државе.

Нажалост, држава Србија не показује адекватан и прави однос према жртвама које су дале своје животе за државност Републике Србије. Ми из Српске радикалне странке то непрестано истичемо. Морам да признам да то није случај само с овом влашћу, слична ситуација је била и са претходним властима, па и са властима у доба СФРЈ, па и са властима у време Краљевине Југославије. Као да нас прати неки усуд, као да једноставно немамо тај осећај за жртве, које су и те како важне за сваку државу.

Да је тако, показују многи примери. Један од примера је да је српска хероина, чувена Милунка Савић завршила, малтене, као социјални случај; радила је као чистачица београдских јавних тоалета. То се поновило и са

неким другим српским великанима. Рецимо, војвода Бојовић, славни српски војвода, исто је неславно завршио када су у Београд дошле нове, комунистичке власти. Под чудним околностима је завршио војвода Бојовић, а Радио Београд је објавио тог дана да ће сви они који дођу на сахрану чувеног и славног војводе Бојовића бити хапшени, привођени и процесуирани.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднела Весна Николић Вукајловић.

Изволите.

ВЕСНА НИКОЛИЋ ВУКАЈЛОВИЋ: Хвала. Дужност ми је, као народног посланика, да се обратим јавности и кажем да је данас и ових дана требало да се прича много озбиљније, о другим законима који су на дневном реду, а ми смо се једним неспорним законом бавили два дана, али баш врло активно. Зашто је неспоран закон? Па, неспоран је зато што смо сви ми Срби, и сви ми који смо Срби и имамо неке успомене на наше хероје у прошлости, наравно, желимо да се све то обележи и поштује.

Али питање је, исто тако, какав је однос према потомцима тих жртава, а потомци тих жртава смо сви ми. Оно што желим да кажем јесте да, кад долазимо из народа и кад знамо како народ осећа и како народ живи, знамо да немамо добар однос према потомцима тих жртава и према нашим суграђанима и грађанима, те нам се овај закон чини мало дегутантним у мери у којој смо дали времена да о њему говоримо, а није споран био уопште.

Оно што желим да кажем је следеће – зашто је овај закон хитан? Закон уопште није хитан. А ми смо њему дали толико времена.

Друго, с обзиром на проблем који имамо са Министарством за социјална питања, са претходним министром и његовом евентуалном корупцијом, овде се поставља питање где су паре од претходних меморијала, односно новац који је био опредељен за очување ових меморијала. Тако, на пример, 2015. године имамо 25.710.000 за само 27 ратних меморијала, а 10.000.000 опредељених за меморијале у иностранству. Па имамо 2016. године опредељено 45.000.000 за само 25 ратних меморијала; значи, малтене, 20.000 евра по једном меморијалу. Онда имамо 10.000.000 опет за меморијале у иностранству, па опет прошле године имамо 26.000.000, а имамо само 17 меморијала. Како су се само вртили једни те исти меморијали? Онда, имамо укупно шест хиљада меморијала пописаних, па онда кажемо – средства немамо, па имамо... А немамо извештај ни како су трошена, ни како ће следећа бити опредељена, нити било шта. Имамо велику сумњу у рад тог министарства пре вас. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милетић Михајловић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Зоран Деспотовић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

ЗОРАН ДЕСПОТОВИЋ: Даме и господа народни посланици, у оквиру обележавања стогодишњице ослобађања Старе Србије од Отоманске империје велики добротвор и патриота, српски домаћин, индустријалац из Јужне Африке, господин Нићифор Аничих, родом из пријепољског села Страњани, обновио је Споменик ослободиоцима Пријепоља 1912. године, који су подигли грађани Пријепоља.

Поводом обележавања великог јубилеја, господин Аничих је са тргом у центру града обновио и Споменик погинулим ратницима у ратовима 1912–1919. године, Првом и Другом балканском рату и Првом светском, односно Великом рату. Споменик у брачком мермеру је рад познатог југословенског вајара Ивана Рендића. Његову изградњу, одмах по окончању Првог светског рата, иницирала је Радикална странка Николе Пашића, која је победила на првим поратним изборима у општини Пријепоље.

Оба меморијална споменика обновио је и у завидно стање довео пријепољски вајар са великом светском репутацијом, Горан Чпајак. Чпајак је актуелни професор вајарства на Факултету примењених уметности у Београду. Ових дана управо ради на реконструкцији и обнови Споменика захвалности Француској на Калемегдану. Његов рад на обнови два меморијална споменика у Пријепољу и превасходно покровитељство другог Пријепољца, господина Аничиха, говоре пуно; говоре о томе да се задужбинарством, вољом и слухом за очување и неговање меморијалних места може пуно постићи локалним снагама, оданошћу завичају и његовом културном и историјском наслеђу. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: На члан 2. амандман је поднела народна посланица Марина Ристић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милисав Петронијевић.

На члан 2. амандман је поднела народна посланица Александра Белачић.

На члан 2. амандман је поднела народна посланица Александра Чабраја.

И после ње ћемо направити паузу.

АЛЕКСАНДРА ЧАБРАЈА: Захваљујем.

Пре свега морам да кажем да сам се искрено и пријатно изненадила када сам чула да је једна колегиница из владајуће већине рекла нешто што ја стално понављам, а то је да културна баштина представља идентитет нације. Слажем се у потпуности с овим и веома сам срећна ако та чињеница буде овде прихваћена и препозната. Свакако да је овај закон један мали корак у том правцу, а требало би да их направимо много више и много већих корака.

Морам да се осврнем и на нешто на шта се сваки пут осврнем, а у чему су ми се такође, на моје задовољство, придружиле неке колеге а то је – с обзиром на то да немамо шансе да одмакнемо даље од два члана првог закона у овим дискусијама, сматрам да уопште није добро да се ради на такав начин. Нимало ми се не допада начин како су, противно Пословнику, чини ми се, члану 157, обједињени закони о меморијалима, сезонским радницима и помоћи деци. Па сад ви видите у каквој... Ја се надам да то баш и није у некој међусобној вези, али можда има неке везе између тих тачака.

Но, да се вратимо на културну баштину и на идентитет нације, на културу. Један од јако важних фактора у том смислу јесте и неговање чистоте језика. Кажем, с обзиром на то да увек говоримо само о прва два члана, имамо прилику да их изанализирамо веома детаљно. Морам да приметим да је у овом члану у тачки 9) дошло до једне појаве која се нажалост веома одомаћила у српском језику, а то је да се погрешно избегава коришћење прилога, односно да је исказано овде да се меморијали обележавају „на видљив начин“.

Нажалост, овај мој амандман није прихваћен. Морам да кажем да, чак и јавно и на свим могућим местима, са највиших могућих места, стално чујемо овако погрешну употребу језика, то никако није добро, стално заборављамо да у српском језику постоје прилози. Зато није правилно рећи „на видљив начин“, него је правилно рећи „видљиво“; није правило рећи „на добар начин“, него је правилно рећи „добро“; није правилно рећи „на одличан начин“, него је правилно рећи „одлично“. Због тога бих желела да апелујем да почнемо да се изражавамо правилно и да негујемо српски језик, јер овако погрешно изражавање веома личи на лош превод и свакако није у духу српског језика.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Поштовани народни посланици, у складу са чланом 87. став 1. Пословника Народне скупштине, одређујем паузу у трајању од једног часа. Са радом настављамо у 15 часова. Хвала.

(После паузе – 15.05)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Ђорђе Милићевић): Поштоване даме и господо народни посланици, настављамо са радом.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Звонимир Стевић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Звонимир Стевић.

Изволите.

ЗВОНИМИР СТЕВИЋ: Поштовани председавајући, уважени министри, даме и господо народни посланици, у име Социјалистичке партије Србије поднео сам амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима. У члану 2. став 1. после тачке 9) додаје се нова тачка која гласи: „10) евиденције ратних меморијала подразумевају евиденције свих ратних меморијала“.

У образложењу сам навео: „Амандманом се у појмовник додају евиденције погинулих лица у ратовима и евиденције свих ратних меморијала, јер без систематизованих података предложени законски оквир о ратним меморијалима не би био потпун, посебно имајући у виду различите облике ратних меморијала и различите нивое њихове заштите и уређења и одражавања. Посебан проблем јесу и непотпуне евиденције о страдалима у ослободилачким ратовима и ратним сукобима током деведесетих година. Овакве прецизне евиденције дугујемо онима који су дали своје животе за слободу и њиховим породицама“.

Чланом 2. закона о ратним меморијалима таксативно се одређује значење појединих појмова, и то: шта је ратни меморијал, шта је и где је место страдања, где је знаменито место и шира просторна целина, шта је јавно спомен-обележје и ко се сматра погинулим лицем. Овим чланом се ближе одређује заштита ратних меморијала, као и редовно и инвестиционо одржавање и уређење ратног меморијала, а за потребе правилне примене решења садржаних у овом законском пројекту.

Новим законским решењем прецизирају се дужности јединица локалне самоуправе везане за редовно одржавање ратних меморијала на њиховој територији, односно јасно се дефинишу надлежности Републике Србије. Овим законским решењем ће се регулисати одговорност за евидентирање меморијала и евиденцију свих жртава ратова, јер досад је евиденција о страдалима, и у ослободилачким ратовима и у ратним сукобима током деведесетих година, била непотпуна. Недопустиво је да не знамо имена настрадалих у свим ратовима, а посебно након бомбардовања 1999. године. Овакве прецизне евиденције дугујемо онима који су дали своје животе за слободу и њиховим породицама.

Посебно је важно у овом закону што ће се за успешно спровођење закона о ратним меморијалима образовати Савет за неговање традиције ослободилачких ратова Србије ради давања мишљења поводом предлога за уређење и уклањање ратних меморијала. Савет именује министар надлежан за поштовање и неговање традиције ослободилачких ратова Србије.

Усвајањем овог закона, сви државни органи, привредни субјекти, физичка лица, односно целокупна јавност може иницирати обнову, санацију, реконструкцију постојећих ратних меморијала, као и изградњу, постављање и уклањање ратних меморијала, а могу и активно учествовати у реализацији и финансирању кроз разне видове донација. Зато се с правом очекује да ће применом законских решења у пракси и јасно дефинисаном процедуром цео поступак, од идеје до реализације, бити поједностављен и транспарентан, те да ће бити обезбеђена доступност свим правним и физичким лицима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Стевићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Јосип Броз.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик др Љубинко Ракоњац.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Наташа Ст. Јовановић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Наташа Ст. Јовановић.

Изволите.

НАТАША СТ. ЈОВАНОВИЋ: Хвала, уважени председавајући.

Поштовани министре, поштоване колеге народни посланици, важно је истаћи да примена закона о ратним меморијалима неће створити додатне трошкове ни грађанима ни привреди, јер нема додатних финансијских обавеза за његову примену. Поред очувања и одржавања, планирана је и изградња нових споменика, која мора да садржи и предлог одржавања истих.

Битно је и то што су ратни меморијали важан део културне баштине Републике Србије, који унапређује поштовање људских права, националних и верских осећања и традиције.

У Младеновцу, симбол града је Споменик српском ратнику 1912–1918. године и представља спомен за 73 погинула ратника, са стиховима који су угравирани на споменику – за слободу, за уједињење, за славу. Као што Споменик победнику на Калемегдану представља симбол Београда, тако и други градови имају неке своје симболе у виду ратних меморијала.

Културно наслеђе се предаје следећим поколењима и оставља траг и постојаност у времену. Успостављају се чвршће везе између историје и туризма. Потребно је креирати туристичке туре у којима би се обилазили споменици од значаја за нашу историју. Потребно је направити додатне садржаје, музеје, како би се што више туриста упознало са нашом историјом. Што више о њој знају, то ће нас више ценити, јер Србија је мала земља али има велико срце.

Због свега горенаведеног поднела сам амандман на члан 2. где се додаје став 2, који указује да адекватно одржавање споменика и проширење меморијалних комплекса и грађење нових, на којима не треба штедети, може за последицу имати пораст прихода у буџету Републике Србије, а нематеријална корист је свакако културни, историјски, војни и политички значај Републике Србије. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Јовановић.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Маријан Ристичевић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, две бивше Југославије можемо комотно прогласити спомен-костурницама српског народа, обе. То говорим сасвим одговорно. У тим спомен-костурницама су углавном страдали наши преци. Они су ослобађали себе, али и друге, и на њиховим костима, на њиховој крви су створене обе Југославије. Мислим да је то била грешка и да су самим тим обе државе спомен-костурнице. Они су ослобађали више пута оне који су, у знак захвалности, побили своје ослободиоце најмање два пута.

Ослободили су их живота, имања, територија они исти које су наши преци ослобађали. Побијено је стотине хиљада, у тим спомен-костурницама, стотине хиљада, милиони припадника углавном српског народа. Тако да комотно цела бивша Југославија може да буде меморијал у помен нашим страдалим прецима. То је било сурово етничко чишћење. Резултат тог злочина су приграбљене територије, које су некада припадале нашим прецима.

Има изрека – кад је врана родила сокола. Зато ја тражим да се у селу Вранић, на имању оног Љотићевца који се овде, онако у миксу, залаже и за бугарску „Атаку“, и за Љотићев покрет који је подржавао Хитлера, подржава и оне неонацисте из „Алтернативе за Немачку“, да се и на имању у селу Вранић подигне меморијални центар у спомен сељацима, које су они називали кулацима, јер је на његовом приватном имању, имању његовог претка, лишено имовине па и живота на стотине сељака из чачанског краја.

Зато, немојте да вас чуди овај поздрав, ово је поздрав „хај Хитлер“ и „за дом спремни“ коалиције, и ја молим камеру да добро то покаже. То је оно што Срби никад нису радили, али то приличи љотићевцима, који су овде покушали да умиксају све своје идеје, све своје неофашисте, неонацисте и да се тобоже прикажу као борци за слободу.

Ми смо доста гинули за друге, време је да живимо за себе. Доста смо били, посебно ми сељаци, лудо храбри; време је да будемо само храбри и мудри. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Ристичевићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Горан Николић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Радослав Јовић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Радослав Јовић.

Изволите.

РАДОСЛАВ ЈОВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри, колегинице и колеге народни посланици, стицајем историјских околности, српски народ се кроз векове често налазио на удару моћних сила. Жртве су огромне, о томе је било речи подоста у ова два дана. Неко од колега је данас поменуо цифру од 6.000 меморијала, које српски народ негује да би чувао успомену на превелике жртве које смо дали бранећи слободу, а некад и сопствени опстанак.

Осим што је добро што доносимо овакав закон и уређујемо ту материју, сматрам да историчари, они који истражују сва та стратишта нашег народа, треба да се више позабаве и бројевима и чињеницама. Зашто? Веома често смо сведоци лицитирања бројевима. На тај начин не доприносимо чувању пијетета према жртвама. Историја мора дати јасне чињенице, јасне податке око којих неће бити спорења у будућности. На тај начин ће и меморијали које градимо и чувамо добити на значају и неће бити подложни критикама и деобама међу нама.

Наравно, као и јуче, и данас подвлачим – најбоље сећање на оне који су страдали кроз векове бранећи нашу отаџбину, бранећи слободу јесу живи људи, јесу потомци. Зато морамо учинити све да им се одужимо на најбољи начин, да се створи амбијент, тамо где живи српски народ, да се рађају деца, да се рађају потомци, који ће у крајњој линији чувати живу успомену на све жртве и све страдалнике из наше историје. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Јовићу.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Јасмина Обрадовић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Јасмина Обрадовић.

ЈАСМИНА ОБРАДОВИЋ: Захваљујем.

Цењени министре, са сарадником, колеге посланици, поштовани грађани, 2013. године на Петроварадинском гробљу обновљен је Споменик руским војницима из Првог светског рата. Споменик у облику руског православног крста подигнут је давне 1929. године на месту где је сахрањено 96 војника руске војске који су умрли од рана и болести у аустроугарском заробљеничком логору код Новог Сада. Срушен је деведесетих година прошлог века, а обновљен у јулу 2013. године.

Године 2017. завршени су радови на обнови споменика „Слобода“ на Иришком венцу.

Могла бих још набрајати диљем Србије, ово је конкретно везано за Нови Сад. Ово је само пример, део онога што сам навела, доказ и један од многих примера како СНС поступа са ратним меморијалима. За нас су све жртве које су дате за слободу Србије огромне и заслужују наше огромно поштовање. Наше је да такве споменике подижемо, обнављамо и одржавамо и чувамо сећање на њихове жртве.

Најбољи начин да сећање на њих сачувамо јесте да створимо уређену, економски моћну, политички независну и на међународном политичком плану уважену и цењену Републику Србију. Зато је развој Републике Србије у сваком свом појавном облику најбољи споменик који подижемо и којим враћамо дуг прецима и бољу и уређенију земљу остављамо потомцима. Зато ћу у дану за гласање подржати овај и остале законе који се налазе на дневном реду ове седнице. Захваљујем се.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Обрадовић.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Душко Тарбук.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Душко Тарбук.

Изволите.

ДУШКО ТАРБУК: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре Ђорђевићу са сарадником, уважени грађани Србије, област заштите ратних меморијала на територији Републике Србије и српских ратних меморијала у иностранству у нашем правном систему уређује више прописа, који су донети у време постојања СФРЈ, односно када је надлежност била подељена између некадашње савезне државе и Републике Србије. Из тих разлога неопходно је да се донесе нов закон да би се застарела решења заменила новим. Територија државе је промењена, институције које су постојале тада више не постоје.

Морамо се потрудити да од заборава сачувамо догађаје из историје нашег народа, да омогућимо да се младе генерације упознају са борбом својих предака за слободу, са њиховим страдањем, јунаштвом и оданошћу

својој отаџбини. Овим законом се стварају услови за заштиту нашег културног наслеђа, везано за ратни период.

Да више не би било ситуација да нам ничу различита обележја, без јасно утврђених критеријума коме се подижу, кога треба да славе, чија сећања треба да чувају и да постојећа обележја не би била запуштена, руинирана, неопходно је донети адекватну законску регулативу.

Молим своје цењене колеге да у дану за гласање подрже овај закон; наравно, ако буду имали снаге и времена, и мој амандман. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Блажа Кнежевић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Блажа Кнежевић.

Изволите.

БЛАЖА КНЕЖЕВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре, Церска битка и церски јунаци су пример како се воли и брани своја отаџбина, а својом храброшћу ушли су у анале светске историје. Зато је важно да пре свега поштујемо и негујемо своју историју, да нова поколења уче и поштују историју и традицију својих предака који су дали животе за Србију, да уче о данима поноса и славе када су српски официри командовали – за мнош, да буду поносни на српске војнике који су својом храброшћу извојевали прву победу у Првом светском рату.

У њихову част започет је пројекат Спомен-комплекс Цер, чији је покровитељ председник Републике Србије Александар Вучић а у пројекту учествују Влада Републике Србије и седам градова и општина Мачванског округа. Зашто седам? Једини ко није учествовао у потписивању уговора о оснивању привредног друштва које ће водити пројекат изградње Спомен-комплекса Цер је Град Шабац.

Неко из опозиције је овде рекао да би око овог закона требало сви да се сложимо, али очигледно послушници Вука Јеремића и Драгана Ђиласа, Душан Петровић и Небојша Зеленовић, у потпуности следе њихову антисрпску политику. Уместо да помогну и учествују у изградњи спомен-комплекса Цер, намењеног једном од најзначајнијих догађаја у српској историји, који се, иначе, делом налази на територији града Шапца, они, сасвим супротно, одлучују да се друже са градоначелником Пећи Газмендом Мухаџеријем и председником скупштине Исламом Хусајем, притом смешкајући се испод заставе самопрокламоване и непризнате државе Косово.

Дакле, с једне стране имамо војводу Степу Степановића и српске јунаке који су дали животе за одбрану слободе своје земље, а с друге стране нове другаре из Пећи. Наравно, Душан Петровић, Небојша

Зеленовић и Немања Пајић су се определили за ове друге, нове другаре из Пећи. Од кога је, и не чуди ме. На крају, вероватно су заједно гледали и утакмицу Србија–Швајцарска. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Кнежевићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Крсто Јањушевић.

Реч има народни посланик Крсто Јањушевић.

Изволите.

КРСТО ЈАЊУШЕВИЋ: Хвала, председавајући.

Уважени министре, уважене колеге, меморијални корпус у културном наслеђу овим законом има још јачу улогу и, што је веома важно, културно наслеђе посматрамо и као ресурс у области културе, образовања, привреде, економије и туризма. И малопре је поменуто да су, рецимо, Споменик захвалности Француској, Споменик победнику, Споменик незнаном јунаку постали симболи и визуелни идентитети Београда, а то свакако има везе и са туризмом и са економијом.

Било је прозивки да ли ови амандмани могу да имају везе и са корупцијом и са економијом и са било чим. Мислим да овде имам и те како важан доказ да имају. Када на порталу Геосрбија укуцате, тачније пронађете место где је споменик и где почивају кости српских страдалника из Другог светског рата на Златибору у општини Чајетина, видећете тај споменик и место где почивају њихове кости на парцели број 4624/1, а онда на сајту Републичког геодетског завода број парцеле 4624, подброј парцеле један, врста терета – хипотека.

Драги пријатељи, на Златибору, место где почивају кости српских страдалника из Другог светског рата је под хипотеком, заједно са хектарима околне земље, а у сврху кредита који је подигнут за спорну, по налазу државног ревизора, набавку гондоле. Тај Милан Стаматовић, коме је ово пошло за руком, држи нам предавање како да сачувамо Косово и Метохију. Он нас учи како да будемо Срби. Штета што његови коалициони партнери нису овде да виде какве везе ови амандмани имају и са корупцијом и са многим другим радњама. Када питате те људе како је земља где почивају кости српских страдалника под хипотеком, они ће вам одговорити колико мрзе Александра Вучића. То је њихов одговор.

Они чекају шта ће патријарх српски рећи о Александру Вучићу, да би формирали своје мишљење о патријарху српском. Заиста, зарад личних интереса, неким људима ништа није свето. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Јањушевићу.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Љибушка Лакатош.

Реч има народни посланик Љибушка Лакатош.

Изволите.

ЉИБУШКА ЛАКАТОШ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министри са сарадником, уважене колеге народни посланици, предложени закон о ратним меморијалима доноси се по хитном поступку, што и јесте потреба, јер је од великог значаја да се уреде питања која закон регулише ради ефикаснијег деловања државне управе у поступку заштите, одржавања, финансирања, одржавања и уређења меморијала, као и вођења евиденција о постојећим меморијалима.

Законом се дефинишу надлежности како јединица локалне самоуправе, везано за редовно одржавање ратних меморијала на њиховој територији, тако и Републике Србије у погледу инвестиционог одржавања ратних меморијала на територији наше државе и одржавања српских ратних меморијала у иностранству.

Прописи који регулишу област ратних меморијала донети су пре четрдесет година. Зато доношење овог закона јесте потреба, јер јасније дефинише надлежности, обезбеђује јачање одговорности и ефикасности јединица локалне самоуправе и осталих институција и појединаца, као и стварање неопходних услова за заштиту културног наслеђа везаног за ратне периоде.

Кроз образовање, које је битан сегмент сваке друштвене заједнице, у основним и средњим школама и високошколским установама мора се обезбедити потребан ниво знања о историјским чињеницама везаним за ратне периоде наше државе негујући традицију, која, поред језика, писма, обичаја и веровања, као непокретна културна баштина симболизује одређену нацију.

Уређени ратни меморијали, као важан сегмент културне баштине Србије, треба да постану део квалитетне и атрактивне туристичке понуде, што ће свакако утицати на свеукупни развој Србије.

О зацртаним програмским циљевима Владе Републике Србије, побољшању животног стандарда грађана Србије, говоре и предложени закони о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима, где ће и послодавац и сезонски радник бити мотивисани да буду пријављени, а тиме се сузбија и сива економија са којом се наша држава суочава.

Законом о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом подстиче се популациона политика и побољшава материјална ситуација породица са децом, што је још један значајан показатељ о одговорној политици ове владе, на челу са Александром Вучићем, према свим грађанима Србије. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик прим. др Владо Бабић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Владо Бабић.

Изволите.

ВЛАДО БАБИЋ: Поштовани председавајући, уважени господине министри, поштоване колегинице и колеге народни посланици, у саставу Меморијалног комплекса битке на Батини, код Бездана, налази се и Споменик Црвеној армији, тзв. Победа, подигнут на месту најжешћих борби, тзв. крвавој коти 169. У саставу комплекса налази се спомен-дом са две изложбене просторије, са сталном музејском изложбом о Батинској бици, као и спомен-парк и заједничка гробница са посмртним остацима 1.297 бораца Црвене армије.

Један део меморијалног комплекса, тачније Спомен-музеј, изграђен је 1981. године и налази се на бачкој обали Дунава, на српској страни. Музеј је дуги низ година био руиниран јер је служио за стационирање војних јединица током ратних дејстава у Хрватској. Средствима Владе Војводине и Града Сомбора музеј је обновљен и са новом музејском поставком свечано отворен за јавност на 73-годишњицу Батинске битке, односно 11. новембра 2017. године. За адаптацију Спомен-музеја на обали Дунава код Бездана Покрајинска влада је издвојила 11,6 милиона динара док је Град Сомбор уложио 3,5 милиона динара. Музеј је био сав нарастао, није му се могло прићи од растиња и шуме, видео му се само врх. Радници сомборских фирми уложили су надљудске напоре да се музеј доведе у садашње стање и буде оспособљен за јавност.

Нова поставка у реновираном Музеју Батинске битке приказује ток Батинске битке, која је вођена од 11. до 19. новембра 1944. године, у садејству 51. војвођанске дивизије и Трећег украјинског фронта Црвене армије.

С обзиром на то да је била присутна на овом отварању, премијерка Ана Брнабић је истакла да Србија поносно чува успомену на све хероје који су положили своје животе за слободу. Србија и данас почива на истим вредностима, антифашизму и слободарству, и наша се политика, сходно томе, ни до данас није променила.

Чини се да Влада Републике Србије наставља са тешким реформама које имају за циљ свакодневна побољшања живота свих наших грађана. Посебно су нам важни млади људи, јер без улагања у младост нема ни будућности. Али треба водити рачуна и о старијим генерацијама, које ће усмерити нашу младост да сачува и одржава ове наше ратне меморијале. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Бабићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Радован Јанчић.

Реч има народни посланик Радован Јанчић.

РАДОВАН ЈАНЧИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Поштовани народни посланици, поштовани господине министре, нема важнијег питања за све нас и задатка који морамо решити како бисмо стигли до најважнијег циља којим ћемо обезбедити високоразвијено и модерно друштво, развијене и снажне локалне самоуправе, већи стандард и бољи живот за све наше грађане.

На путу ка том циљу, на који нас је повео 2012. године председник Србије господин Александар Вучић, остварени су бројни резултати, које све релевантне међународне институције оцењују највишом оценом, а које данас оспоравају само они који су до те 2012. године били у позицији да их сами направе. Њихов интерес ишао је у супротном смеру од општих интереса Србије да она постане земља у којој се може пристојно живети, са правом на једнаке шансе за све да напредују и створе бољу будућност за своју децу.

Данас када је подигнуто лично достојанство наших грађана у прилици смо да расправљамо о овом закону о ратним меморијалима, којим недвосмислено кажемо да уређењем, заштитом и одржавањем ратних меморијала негујемо традиције за будућност наших поколења, јер поред језика, писма, историје, обичаја и веровања, непокретна културна баштина је од посебне вредности за сваку нацију. Наше културно наслеђе везано за ратне периоде, а самим тим и достојанствено сећање на погинуле у многим ратним дешавањима која су се дешавала на просторима наше земље, морамо штитити историјским чињеницама и чувати их од заборавља.

Оснажене локалне самоуправе какве су данас, уз људе који их воде руководећи се политиком Српске напредне странке, поштујући стварне чињенице о страдањима српског народа и осталих грађана, у потпуности ће реализовати одредбе овог закона. Реализацијом овога закона сачуваћемо нашу културну баштину из ратних периода и, што је исто тако важно, побољшаћемо нашу туристичку понуду, што ће свакако допринети развоју наше земље. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела др Десанка Репац.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Десанка Репац.

Изволите.

ДЕСАНКА РЕПАЦ: Захваљујем, господине председавајући.

Поштовани господине министре, поштовани посланици, локалне самоуправе у Војводини препуне су спомен-обележја када је реч о српским, о националним заједницама и о припадницима страних армија. Директно и преко институција Покрајинска влада једнако чува сваки од тих сегмената.

Војводина је део Србије који је насељен добровољцима Првог светског рата, онима који су преживели. Имам моралну и емотивну обавезу да кажем кратко о њима јер сам директан потомак једног од њих.

Добровољцима је историја српског народа доделила једну од најчаснијих улога. Добровољачки покрет Срба у Првом светском рату је јединствена и специфична појава у свету. Једина истинита мисао сваког добровољца била је – српска отаџбина, својевољно да одлучи да себе, свој живот и врло често своју породицу жртвује за своју родну груду и српство. Ми, њихови потомци, не смемо да заборавимо славне претке који су својом крвљу створили наш завичај. Онај ко то заборави, изгубио је српску историју, изгубио је себе.

Добровољци су из Америке, Русије, Новог Зеланда, Аустралије стигли у Солун, да се боре за земљу Србију и славну отаџбину. Сматра се да их је било око 40.000. То је претпоставка, тачан број се не зна. Многи су остали на Зејтинлику, српском војном гробљу у Солуну. То је место ходочашћа. Српска војска је изгубила сваког трећег војника. Чемпреси који су засађени око гробних места српских војника поклон су Манастира Хиландар, велика симболика, као стража палим српским јунацима.

Ове године навршава се сто година од пробоја Солунског фронта. На територији Србије имамо само појединачна обележја страдалих на Солунском фронту. Ратни меморијал Солунског фронта је Српско војничко гробље у Солуну.

На пробоју Солунског фронта било је јако пуно болесних, јако пуно рањених. Српски војни санитет није могао да се опорави од балканских ратова и није могао да пружи помоћ свим болесним и рањеним, тако да је на позив Николе Пашића дошло око 200 страних лекара и 500 школованих болничарки. Дошле су болничарке Болнице шкотских жена и једна докторка, Елизабет Рос, која је дошла из Лондона да добровољно лечи болеснике од пегавог тифуса у Крагујевцу и тамо је и умрла. Још бих хтела да похвалим болничарку од 60 година, која је дошла из Швајцарске, Клару Катарину. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Жарко Богатиновић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Жарко Богатиновић.

Изволите.

ЖАРКО БОГАТИНОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Даме и господо народни посланици, поштовани министри са сарадницима, Спомен-парк на Хисару, који чини Статуа победе и 17 каменова с именима најистакнутијих бораца лесковачког краја у Другом

светском рату, Град Лесковац је ове године детаљно уредио у меморијални комплекс, а годинама пре тога био је запуштен и изложен пропадању. То је сада место које ће поново посећивати млади, јер је раније било намењено за колективне посете деце предшколског и школског узраста. У току јуна 2018. године, после више од 40 година, на овом простору организована је дечја манифестација под називом „Спомен-парк 2018“, у којој су учествовала сва деца предшколског и школског узраста.

Народни музеј у Лесковцу основан је 1948. године. Био је смештен у кући Боре Димитријевића Пиксле изграђеној у другој половини 19. века у тзв. балканском стилу. Године 1974. изграђен је нови објект у који су пресељене збирке музеја. Музеј је комплексног типа јер прикупља, проучава и презентује историјско-уметничке предмете из археологије, историје, етнологије, историје уметности, од праисторије Лесковца и околине до данас.

Круну вишедеценијског рада Музеја представља стална поставка „Времплов лесковачког краја“ отворена 9. маја 2015. године. То је прва фаза реконструкције сталне поставке из 1974. године и приказује живот становника лесковачког краја од неолита до касног турског доба. У два архитектонска дела представљено је осам хиљада године историје.

У првом делу, у витрини облика пирамиде, симболично је приказано археолошко благо Хисара, брда изнад Лесковца, које представља најбогатије налазиште брњичке културне групе из 14. века пре наше ере. Из периода римске доминације представљен је златни накит са локалитета Мала Копашница. Средњовековна историја осликава Дубочицу и време Немањића, време деспотовине и развој града у време Турака. Простором који сведочи о средњем веку доминира фигура српског витеза Николе Скобаљића у природној величини и под пуном ратничком опремом. Посебно место добио је и Лесковачки панађур, највећи и најпознатији вашар на Балкану, на који су долазили дубровачки трговци и трговци из читавог региона.

У другом архитектонском делу поставке представљен је археолошки локалитет Царичин град, место рођења цара Јустинијана Првог. Део поставке о Царичином граду, који се налази на прелиминарној Унесковој листи светске културне баштине, чини материјал прикупљен у стогодишњим истраживањима.

У оквиру Етнологије, поставка прати период од турског доба до данас, развој занатства, трговину, привреду и обичаје лесковачког краја.

Део поставке који се односи на Први светски рат садржи документе, фотографије, оружје и војну опрему војника из овог подручја.

„Раднички покрет између два светска рата“ приказује развитак, организацију и делатност радничког покрета у лесковачком крају од 1918.

до 1941. године. Лесковачки пролетаријат је у овом периоду организовао велике штрајкове у циљу побољшања економског положаја и стицања политичких права, али, такође, то је златно доба Лесковца, период свеукупног процвата и напретка града, када је с правом добио епитет „Малог Манчестера“. О том периоду ћу говорити у следећем амандману. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднела народни посланик Весна Марковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Оливера Огњановић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Оливера Огњановић.

Изволите.

ОЛИВЕРА ОГЊАНОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Приходи од туризма у Србији су прошле године достигли рекордну суму од скоро милијарду евра док се за 2018. годину предвиђа повећање од 17%, што би било око 3% БДП-а. Србија нема излаз на море, али се улаже у истицање њеног географског положаја у срцу Балкана, у крстарење рекама, историјске споменике и ниске цене, чиме ће се привући више страних туриста. Увођење бесплатних ваучера пре неколико година, којих је прошле године издато око 60.000, само је отворило пролаз за развој домаћег туризма и показало низ неискоришћених потенцијала и могућности за зараду.

Ретке су породице где нема оних који су учествовали или страдали у неком од ратова, а Србија је предуго ћутала и слушала од других о самој себи. Развојем меморијалног туризма отворили смо могућност да грађани, породице покажу свету своја сећања, успомене на прошле генерације, на наше хероје и хероине, да исправе погрешну слику о Србији коју су злонамерни екстремисти представили свету покушавајући да сакрију и искриве истину. Нашли смо начин да сами испричамо своје приче. Зато је реализација закона о ратним меморијалима јако битна.

С економске тачке гледишта, долазимо до закључка да ће се укључивањем меморијала у туристичку понуду подстаћи развој свих грана туризма. Значи, обнављањем споменка и улагањем у остатке и заоставштину прошлости отварају се различите могућности за запошљавање грађана, развој инфраструктуре и побољшање животног стандарда. Велики културни потенцијали Србије могу допринети економском развоју, очувању прихода, јачању девизних резерви и отварању нових радних места.

Очувањем и ревитализацијом заборављених места страдања отвара се могућност развоја различитих грана туризма и јачања приватног сектора, који добија прилику да на иновативан и креативан начин, преносећи вештине, традицију, обичаје и знање, учествује у привредном развоју земље и уједно обезбеди себи стални прилив новца и финансијску стабилност.

Амандман који сам поднела управо указује да се реализацијом овог закона обезбеђује свеукупни развој Србије. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Драган Вељковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Ивана Стојиљковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Студенка Ковачевић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Студенка Ковачевић.

Изволите.

СТУДЕНКА КОВАЧЕВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Даме и господо народни посланици, поштовани министре, да мир нема цену уверили су се они којима је страдао неко близак, уверили смо се сви. Ипак, у ситуацијама када је наша Србија морала да се брани, страдали су хероји које морамо памтити.

Међу тим херојима је и Тибор Церна, који је погинуо на Кошарама 1999. године, један од 108 војника који су дали живот за српске Кошаре бранећи слободу и независност Србије. Њему је након 18 година подигнут споменик. Споменик је открио Александар Вучић заједно са мајком Тибора Церне. Тибор је погинуо у својој 21. години живота, а његов недоживљени живот наш је дуг. Нас толико много дугујемо бескрајно много тако малом броју хероја. Њих 108 је положило своје животе и спречили су копнену инвазију на нашу земљу. Тиборове последње речи биле су: „За ову земљу вреди умрети“.

Данас је ово земља за коју вреди живети и наставићемо да је економски развијамо. Нећемо дозволити да се борба са далеко надмоћнијим непријатељем понови, да страдају двадесетогодишњаци, да иједна мајка осети такав губитак. Зато су мир и стабилност толико важни.

Рећи ћу још да је напад ОВК, НАТО и албанске војске на караулу Кошаре трајао 67 дана. Битка за Кошаре званично је завршена 14. јуна 1999. године када се Војска Југославије, на основу Кумановског споразума са снагама КФОР-а, повукла са Кошара. Жртве које су поднели наши

хероји треба увек да подсећају да треба учинити све да до нових ратова не дође. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Никола Јоловић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Јовица Јевтић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Младен Лукић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Младен Лукић.

МЛАДЕН ЛУКИЋ: Захваљујем. Уважени министре, даме и господа народни посланици, војни меморијал у смислу овог закона јесте војно гробље, појединачни гроб, надгробни споменик, споменик, јавно спомен-обележје, место страдања, знаменито место и други пијететни симболи од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Републике Србије.

Пошто су војни меморијали места од посебног значаја за поштовање традиције и историје, потребно је да свака туристичка организација на територији своје општине уврсти у обавезан део програма екскурзија посету војним меморијалима који се налазе у тој општини, како би посетиоци могли да се на најбољи начин упознају са нашом историјом и ослободилачком традицијом.

На територији општине Бајина Башта 12. 8. 2016. године откривена је спомен-плоча Дарји Александровној Коробкиној, руској болничарки која је лечила српске војнике током Церске битке. Дарја Александровна била је болничарка Дринске дивизије другог позива. Приликом тешких борби код Куровића колибе са дотад невиђеном одважношћу превијала је рањене српске војнике. Забележено је да је само у једном дану превила више од стотину рањених. Јуначки је погинула 2. октобра 1914. године на Гучеву.

Спомен-плочу на згради Основне школе у Бачевцима открили су тадашњи министар Александар Вулин и амбасадор Русије у Србији Александар Чепурин. На овај начин Бајина Башта и Србија су показале да не заборављају своје вишевековне пријатељске везе са братским руским народом и да поштују све храбре људе који су дали свој живот за слободу Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Јелена Жарић Ковачевић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Ненад Митровић.

Реч има народни посланик Ненад Митровић.

НЕНАД МИТРОВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, господине министре са сарадницима, ја сам поднео амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима.

Област заштите ратних меморијала на територији Републике Србије и српских ратних меморијала у иностранству у правном систему Републике Србије уређује више прописа. Прописи који регулишу ову материју донети су у периоду постојања СФРЈ и СРЈ, када је надлежност у овој области била подељена између некадашње савезне државе, у чијој надлежности су били ратни меморијали односно гробови бораца у иностранству и гробови припадника савезничких и других армија на територији Југославије, и Републике Србије у чијој надлежности су била гробља бораца у земљи.

У формулисању одредаба Предлога закона полазну основу представљали су наведени важећи прописи. Међутим, важећи прописи у позитивном правном поретку Републике Србије не регулишу област на целовит начин, па су у текст овог закона уграђена и поједина решења из потписаних и ратификованих међународних споразума са Словачком Републиком, Чешком Републиком и Руском Федерацијом и утврђених Основа за вођење преговора и закључивање споразума, где су преговори још увек у току. Поред тога, у изради текста коришћена је и компаративна правна анализа прописа у овој области у региону.

Хоћу да кажем да је у селу Рељан, у општини Прешево, подигнут споменик страдалим војницима Војске Југославије у НАТО агресији, да јунаке који су бранили нашу отаџбину не заборавимо.

Позивам колеге народне посланике да у дану за гласање подрже Предлог закона. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Александра Томић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Владимир Петковић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Владимир Петковић.

ВЛАДИМИР ПЕТКОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министре, даме и господо народни посланици, област меморијала је досад била недовољно и неадекватно заштићена. Као што сам већ напоменуо, претходна законска решења су старија и више од 40 година. Од тада су се десиле многе политичке, економске и друштвене промене. Све је то довело да у овој области имамо нецеловита законска

решења, која нису у складу с осталим прописима, из чега су проистекле многоструке потешкоће, проблем нејасно дефинисаних надлежности, отежан рад институција и неадекватна заштита и могућност контроле над утрошеним средствима.

Битно је истаћи да Предлог закона прати друштвене токове, укључујући тренд дигитализације. О томе сведочи и значајна новина која се уводи, а то је јединствена евиденција. Предвиђено је да се води јединствена евиденција о српским ратним меморијалима који се налазе на територији Републике Србије и у иностранству, али и о броју погинулих лица, почевши чак од Првог балканског рата, што је једна од најзначајнијих новина. До сада није било правног основа за вођење оваквог типа евиденције.

Према Предлогу закона, евиденцију о погинулим лицима води Министарство, а циљ је да се користи у статистичке и научноистраживачке сврхе. Посебан циљ је да се обједине подаци из претходних евиденција које су водили надлежни државни органи као и друга правна лица, у складу са Законом о заштити података о личности.

Предвиђена је и могућност међународне сарадње са надлежним органима из других земаља и међународним организацијама. Сарадња се остварује у складу са законом и међународним споразумима. Ово је једна од најзначајнијих новина које су предвиђене Предлогом закона о ратним меморијалима.

Вођењем јединствене евиденције, која прати развој информационо-технолошких средстава, телекомуникације и дигитализације, посвећујемо дужну и неопходну пажњу ратним меморијалима и лицима која су положила живот за слободу наше земље и скрећемо пажњу будућим генерацијама на страдање наших предака.

Овом приликом бих позвао све народне посланике да у дану за гласање подрже овај предлог закона и да изгласамо закон. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Станија Компировић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Станија Компировић.

Изволите.

СТАНИЈА КОМПИРОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министре са сарадником, даме и господо народни посланици, законом о ратним меморијалима ће се регулисати материја која се односи на одржавање и уређење ратних меморијала, значи уређење војних гробаља, појединачних гробова, надгробних споменика, спомен-

капела, спомен-црква, спомен-плоча и места страдања, места од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Србије.

Овим показујемо своје поштовање према жртвама рата и палим борцима, према својој прошлости и према свима онима који су невини изгубили живот у оружаном сукобу. Србија жели да својим храбрим прецима ода заслужене почести и увек настоји да спомен-обележја у њихову част буду достојанствена, јер тако чувамо сећања на њих, а то је и гарант за бољу будућност. Тако чувамо нашу традицију и памтимо херојство нашег народа.

Памтимо и осуђујемо насиље у марту 2004. године на Косову и Метохији које је на драматичан начин оживело и проблем очувања, обнове и заштите културних споменика. Косово је седиште уметничког наслеђа које сведочи о присуству и животу различитих цивилизација на тој територији која је раскршће култура и духовног стваралаштва истока и запада. На Косову и Метохији регистровано је преко 300 законом заштићених споменика културе, а преко 120 чине српски споменици културе верског карактера.

Многи средњовековни православни споменици су срушени, оштећени и угрожени. Уништавање верског и културног наслеђа један је од начина испољавања непријатељства и метода за брисање сведочанства историјског присуства српског народа на Косову и Метохији. На такво стање утицала је чињеница да међународне снаге УНМИК-а и КФОР-а нису имале у виду чињеницу да је заштита културне баштине битан чинилац заштите и стабилизације прилика на Косову и Метохији и битан предуслов за стабилизацију стања и нормализацију односа националних заједница на просторима Косова и Метохије. Осим културних добара, разорена су и сва српска гробља у јужним срединама, тако да је тешко отићи и наћи гроб својих предака.

На заштити свега тога што се налази на Косову и Метохији ради наш председник. Улажемо и обнављамо разрушено, са циљем да створимо јаку, економску, стабилну и независну државу. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Оливера Пешић.
Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Оливера Пешић.

Изволите.

ОЛИВЕРА ПЕШИЋ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министри са сарадницима, даме и господо народни посланици, поднела сам амандман којим предлажем да се у члану 2. Предлога закона дода став 2. којим се додатно дефинишу уводне одредбе и члан 2. овог закона.

Оно што је најважније јесте да овај закон ствара потребне услове за заштиту културног наслеђа Републике Србије. Веома је важно да се разграниче надлежности у финансирању редовног одржавања и инвестиционог одржавања између надлежног министарства и јединице локалне самоуправе на чијој територији се налазе ратни меморијали. То се управо дефинише овим предлогом закона, јер се јасно прецизирају дужности јединице локалне самоуправе везано за редовно одржавање, с једне стране и, с друге стране, јасно се дефинишу надлежности Републике Србије када је у питању инвестиционо одржавање.

Такође, Предлогом закона се дефинише и превазилажење проблема када јединице локалне самоуправе нису у могућности да обезбеде финансијска средства за редовно одржавање ратних меморијала који су од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Србије. Предлогом закона се уређује и питање одржавања и надлежности у области заштите ратних меморијала у иностранству.

Законом се дефинише и обавеза вођења евиденција о ратним меморијалима у земљи и иностранству. Одређује се надлежни орган за вођење евиденције, као и централна евиденција, коју води министарство надлежно за неговање традиције ослободилачких ратова Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Пешић.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Јелена Мијатовић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Јелена Мијатовић.

Изволите.

ЈЕЛЕНА МИЈАТОВИЋ: Захваљујем.

Уважени председавајући, поштовани министри, даме и господа народни посланици, задатак савремене демократске државе јесте очување културолошког идентитета кроз сталну и стручну бригу о баштини. Богатство културне баштине сведочи о етничкој, језичкој, културолошкој, верској и другим различитостима једне земље. Мислим да је заиста прави тренутак да се донесе нови закон о ратним меморијалима, који су од изузетног значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Србије.

Амандманом који сам поднела на Предлог закона, где се у члану 2. додаје став 2, желим да укажем на важност доношења овог закона за нашу децу и за сва будућа поколења. Да бисмо створили бољу будућност, неопходно је да упознамо прошлост. Ако погледамо садашњост у којој живимо, можемо закључити да генерације рођене средином прошлог века, па и оне касније, нису научиле неке важне лекције. Не смемо да дозволимо да наша деца не знају колико меморијала постоји у њиховој земљи, да не знају коме су посвећени, шта представљају и чему нас уче.

На основу парцијалних података прикупљених у претходном периоду, на територији Републике Србије постоји око 6.000 ратних меморијала, а није наодмет поновити да је у иностранству од 2003. године евидентирано 625 српских ратних меморијала, и то у следећим државама: Албанији, Алжиру, Аустралији, Аустрији, Белгији, Белорусији, БиХ, Бугарској, Великој Британији, Грчкој, Данској, Египту, Зимбабвеу, Израелу, Италији, Јужноафричкој Републици, Канади, Либији, Македонији, Мађарској, Малти, Мароку, Немачкој, Холандији, Новом Зеланду, Норвешкој, Пољској, Румунији, Русији, Словачкој, Словенији, Тунису, Турској, Француској, Хрватској, Црној Гори, Чешкој Републици, Швајцарској, Шведској и Шпанији.

Битно је такође рећи да сви државни органи, привредни субјекти и физичка лица, односно целокупна јавност може иницирати обнову, санацију и реконструкцију постојећих ратних меморијала, као и изградњу, постављење или уклањање ратних меморијала, а могу и активно учествовати у реализацији.

Даме и господо народни посланици, дужност и обавеза свих нас јесте да нашој деци приближимо нашу историју, да не забораве ко су били хероји, ко су биле хероине српске прошлости. Ми овим законом правимо спону између најбољих које смо имали и оних који тек долазе. Кисинцер је рекао: „Историја, то је памћење држава, памћење нације и путоказ државе“. Ратни меморијали јесу наше памћење, да се никада не заборави. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милија Милетић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Милија Милетић.

Изволите.

МИЛИЈА МИЛЕТИЋ: Уважени министри, колеге посланици, грађани Србије, поднео сам још један амандман на овај предлог закона, с намером да ставим акценат на неразвијена подручја, недовољно развијена подручја, брдско-планинска подручја, из којих долази велики број људи који су дали своје животе за нашу земљу. Ми овим законом дајемо велику шансу да тим људима вратимо почаст.

Господине министри, ја вам се захваљујем јер сте у претходном периоду били и човек који је био у Војсци, у специјалним јединицама, били сте учесник рата, били сте министар одбране, а сада као министар рада и социјалне политике стварно имате разумевања. Овај закон је за све нас врло битан. Још нешто што је за нас врло битно – ви поред себе имате људе који су стварно људи од интегритета. Један од њих јесте и ваш саветник у Министарству, господин Саша Дујовић, који је исто био

учесник рата, човек који се борио за нашу земљу. Баш због тога, овај закон који сте предложили служи да поштујемо наше људе који су погинули.

Данас ћу говорити о неким нашим споменицима људима који су погинули у Нишу, из нишког краја. Рецимо, Споменик на Чегру где је наш војвода Стеван Синђелић заједно са својим људима, са војводама хтео да ослободи Ниш. Они су се 31. маја 1809. године организовали, али због неслоге нису успели да то ураде и зато су се Турци организовали. Због тога је наш господин Стеван Синђелић видео да не може да се спасе и пуцао је у барутану; није хтео да буде у рукама непријатеља, већ је дао свој живот и био је наша легенда.

Споменик на Бубњу, исто знаменитост, где је за време Другог светског рата преко 10.000 логораша стрељано, Споменик ослободиоцима Ниша у центру Ниша... Значи, то је све оно што морамо памтити, чувати и увек неговати.

Уједно, ми смо сетом закона дали могућност за стимулацију рађања кроз помоћ нашим породицама, женама које ће рађати и стварати наше породице. Ту сам ставио амандман са жељом да се да велики акценат женама које живе на селу, породицама које живе на селу, да се тим људима обезбеди 20–50% више средстава зато што живе у нашим селима и зато што ће чувати наша села.

Још једном се захваљујем свима вама и позивам колеге посланике да гласају за моје амандмане, да гласају за све оно што вреди, а ми морамо поштовати наше људе који су дали животе за нашу земљу Србију.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Милетићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Горан Пекарски.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Владимир Орлић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Далибор Радичевић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Драгана Костић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Драгана Костић.

Изволите.

ДРАГАНА КОСТИЋ: Захваљујем, председавајући.

Уважени министри, колеге народни посланици, 11 недеља непрекидног бомбардовања, НАТО агресије 1999. године однело је хиљаде живота, а међу њима и недужне деце. О материјалној штети не вреди говорити, али морам да нагласим да су циљано бомбардовани споменици културе.

Сокобања није бомбардована, али је и она поднела своје жртве. Пре саме агресије, због терористичких акција, неки су по службеној дужности морали да буду присутни на Косову. Тако је и мој суграђанин Бора Стефановић био на Косову као припадник МУП-а. Положио је свој живот баш тамо, 1998. године. Иза себе је оставио двогодишње дете.

У парку испред Полицијске управе у Сокобањи постављен је споменик Бори на коме су исписани стихови Милана Ракића. Године 2014. додељена му је постхумно златна плакета за храброст. У знак сећања на свог друга, запослени у Полицијској станици у Сокобањи установили су меморијални турнир у малом фудбалу.

Нека ово буде добар пример свим грађанима Србије да не смемо заборавити ниједну жртву за слободу у којој ми данас уживамо. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Верољуб Матић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Душица Стојковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Тијана Давидовац.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Мирко Крлић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Сандра Божић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Бобан Бирманчевић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Бобан Бирманчевић.

Изволите.

БОБАН БИРМАНЧЕВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри, поштоване колеге посланици, поштовани грађани Србије, јако скупо смо платили слободу и крајње је време и дошло је право време да коначно живимо у миру и да правимо победе у миру, да побеђујемо уз Александра Вучића и Владу, која кроз овај закон и кроз све законе које смо доносили и које ћемо доносити у будућности ствара услове да очекујемо само мир и победе само у миру. Наравно да не можемо и никада нећемо заборавити како и којом ценом је плаћено, а плаћено је животима.

Заборавити нећемо, опростити можда и можемо. Опростили смо Немцима Први и Други светски рат; опростили смо Турцима, много смо

им опростили. Али нећемо и не можемо заборавити да ће 14. септембра ове године бити пуних сто година од почетка пробоја Солунског фронта. Командант српске војске био је војвода Живојин Мишић. Петар Бојовић и Степа Степановић командовали су Првом и Другом армијом српске војске. Управо тих 140.000 војника који су кренули у пробој Солунског фронта и који су се кретали брже од француске коњице заслужили су да на данашњи дан и у овој држави коначно буде изграђен спомен-комплекс какав заслужује та војска, како заслужују и наши преци и те војне жртве.

Помињао сам већ у првом амандману да је 16. 11. 2017. године потписан уговор и оверен код нотара – Влада Републике Србије је заједно са Градом Лозницом и општинама Богатић, Љубовија, Мали Зворник, Крупањ, Владимирци и Коцељева основала Спомен-комплекс Цер д. о. о. Шабац. Тај спомен-комплекс биће шест хиљада први ако имамо шест хиљада комплекса; можда неће бити највећи, али свакако ће бити један од највећих и најзначајнијих спомен-комплекса, којим ћемо показати нашим прецима али и нашим наследницима на који начин се сећамо оних који су нас ослободили и омогућили нам да живимо у слободи.

Оно што је битно, ја сам то кроз амандман и поднео, јесте да су и ови меморијални комплекси прилика да се регионално повезује и унапреди Србија. Управо овај меморијални комплекс за који ће на Церу, надам се пре обележавања стогодишњице, а то је 11. новембар ове године, коначно бити постављен и камен темељац...

Морам поново да напоменем, да грађани Шапца и грађани Србије знају, да постоји неко ко на данашњи дан не жели да учествује у изградњи спомен-комплекса који се налази на територији града Шапца, а то су управо остаци „жутог предузећа“, Душан Петровић и његови сателити. Невероватно али истинито – нису потписали оснивачки акт о оснивању јавног предузећа које се налази на подручју града Шапца. У име грађана Шапца, извињавам се својим прецима. Када у Шапцу на власт коначно дође неко коме грађани верују и ко мисли о будућности грађана Шапца и Србије, прво што ћемо урадити – ући ћемо у партнерство и у јавно предузеће које ће бити на подручју планине Цер и које ће показати колико желимо да се одужимо нашим прецима.

Наравно, Спомен-комплекс Цер ће помоћи развоју тог краја и ујединити регион, у коме ће пре свега Цер, Поцерица, Јадар, Подриње, Мачва, Тамнава, Посавина имати прилике да развију туристички комплекс и да, уз пољопривреду и воћарство који су препознатљиви у том крају, постану познати и по туризму.

Оно што је битно, ова влада, овај председник државе мисли о будућности али мисли и о прошлости. Управо на његову иницијативу покренута је изградња овог меморијалног комплекса. Живи били па

видели, врло брзо имаћемо комплекс где ће споменик висине 55-60 метара, у облику крста, са два панорамска лифта, са пратећим објектима украшавати планину Цер и бити светионик за све у Србији али, наравно, и оне ван Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик др Александар Мартиновић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Александар Мартиновић.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Захваљујем се, господине Милићевићу.

Даме и господо народни посланици, јутрос, ако сте приметили, скоро сви представници опозиције... Нећу да кажем сви, али скоро сви представници тзв. грађанске, демократске, проевропске опозиције, очигледно по диктату, и то по диктату новог газде, Драгана Ђиласа, поставили су скоро идентично питање, а то је – шта ради Александар Вучић као председник Републике, везано за Косово и Метохију.

Оптуживани смо, директно и индиректно, за издају Косова и Метохије, да водимо непатриотску политику, да намеравамо да погазимо Устав Србије, да водимо некакве тајне преговоре, да смо спремни да прихватимо независност Косова и Метохије, да прихватимо столицу Косова и Метохије у ОУН итд. Очигледно је да је реч о диктату, јер немогуће је да скоро истоветно питање поставе и представници Двери, и Демократске странке, и странке Вука Јеремића, и Доста је било и ових посланичких клубова који су настали из покрета Доста је било. Дакле, сви су имали идентично питање, а то питање је у ствари представљало напад на Александра Вучића, на Владу Србије, на СНС, да смо издајници и да намеравамо нешто лоше да урадимо када је у питању Косово и Метохија.

Зашто ово говорим? Код нас Срба, нажалост, има једна особина а то је да покушавамо да будемо сервилни и да се додворавамо онима који нас иначе не воле или нас не воле баш превише и који нам не мисле баш много тога доброг. Надам се да ову моју дискусију нико неће погрешно да разуме.

Покушаћу да објасним колика је количина лицемерја била присутна у Народној скупштини јутрос када су постављана ова питања о Косову и Метохији, када су се многи јуначили причајући о Косову и Метохији, нечим што ћу вам сада прочитати. То је отприлике тај политички миље, то је та демократска, проевропска, грађанска Србија, која Српску напредну странку оптужује за издају Косова и Метохије. Дакле, надам се да ме нико неће погрешно разумети. Говорим о човеку који је до јуче био само глумац. Био је глумац и остао је глумац, али када неко изађе из света глуме

и отворено подржи једну политичку опцију, онда ја њега не посматрам више само као глумца, него га посматрам као политичара. И када неко из света уметности закорачи у свет политике, онда мора да буде спреман да трпи одређене политичке критике.

Зашто све ово говорим? Никола Ђуричко је 25. јуна 2018. године, дакле то је јуче било, дао интервју за хрватски „Јутарњи лист“ новинару који се зове Вид Барић. Зашто ово говорим? Зато што су нас управо такви јутрос оптуживали да смо издајници, да малтене мрзимо сопствени народ и да ћемо учинити све по диктату из Брисела, да ћемо продати Косово и Метохију. Ево, министар је био живи сведок тих питања. Каже господин Ђуричко следеће: „Волим Загреб, ту имам пуно пријатеља, познаника и често се затекнем овдје, како приватно тако и пословно. На Данима сатире сам први пут иако је моје казалиште већ долазило. По Загребу се увијек сјајно промувати, ево, били смо на Анимафесту, одлична забава – каже Ђуричко, који се осим у глами окушао и у глазби, телевизијском водитељству, те режији.“

Сад нешто о том њиховом европском, другосрбијанском, грађанском патриотизму и одбрани Косова и Метохије. Овде су нам се подсмевали тражећи од нас да наводимо ратове које смо деведесетих добили, које смо губили, у којима смо учествовали, у којима нисмо учествовали. Прозивали су нас, ко је мало политички писмен, да смо у ствари ми Срби и Србија криви за распад бивше Југославије, да смо ми одговорни за ратове у Хрватској, у Босни и Херцеговини, да смо ми одговорни за оно што се десило на Косову и Метохији. За те фамозне деведесете године, а јуче сам вам читао део онога што су они тих деведесетих година причали а што сад покушавају да сакрију као змија ноге, господин Ђуричко каже следеће: „Било је то најтеже вријеме за ове просторе, распад система. Мене је од војске спасила Академија. Студирао сам десетак година, а ми с умјетничких студија били смо ослобођени војске. Дакле, с једне стране имаш то, а с друге мене који покушава направити каријеру, а успут мора и одрасти, те се осамосталити. Срећом, рано сам схватио и испразност тих националистичких прича. Деведесетих сам се интензивно бавио казалиштем усред свега тога, а да није било тако и да сам некако завршио у војсци, истог бих трена дезертирао – говори Ђуричко, па додаје да је у то вријеме, зарађујући од глуме, живио много боље од својих родитеља, а већ тада је развијао љубав и према филму и према казалишним даскама успоредо.“

„Ђуричка дио српске јавности“, каже овај хрватски новинар, „не подноси управо зато што је одувјек био без длаке на језику коментирајући дневнополитичке околности. Након снимања филма у БиХ са Анђелином Џоли, завршио је и на некаквој опскурној листи антисрба, а

властити је политички ангажман зацементирао и подржавши кандидата Сашу Јанковића на председничким изборима прошле године. Јанковић је у снажној кампањи говорио да Вучић држи Србију у изванредном стању, да сије страх, а свакога тко се држи Устава проглашава издајником. Проблематизирао је и Сребреницу, те низ српских националистичких митова, због чега, јасно, није био омиљен међу дијелом бирача. Исто се догодило и Ђуричку, који га је нескривено подупирао.“

Ђуричко објашњава ту своју подршку Саши Јанковићу, који се, видим сад, уби се од одбране Косова и Метохије, заједно са Вуком Јеремићем. Каже Ђуричко: „Чинило ми се да као пунољетни, слободни грађанин Србије могу изрећи свој политички став. То ми је донијело много неприлика. И данас због тога не могу играти у неким београдским дворанама. У Србији“, пазите, он то говори у Загребу, „постоји репресија над свима који нису истомишљеници некаквог генералног дискурса и томе треба стати на крај, по сваку цијену. Неки људи због свега одустају изражавати своје ставове, но политички став се мора формирати и јасно комуницирати без обзира на то што можеш тиме изгубити.“

То каже човек у Загребу, а ево данас, ако прочитате „Вечерње новости“, Милорад Пуповац, који живи у Загребу, каже да већ месец дана не може нигде да направи ни једног јединог корака у Загребу а да не буде изложен најгорим могућим нападима и увредама само зато што је Србин и српски посланик у Хрватском сабору.

Господин Ђуричко говори и о томе каква је наша србијанска, каже, политичка култура: „Србијанска политичка култура је на јако ниском нивоу. Ми смо младо друштво, тек морамо сазрети кроз бројне процесе... Нисмо ми још ни деведесете изгuralи. Понекад ми се чини да опет падају исте оне националистичке кише као онда. Надам се да неће све то једног дана опет доћи на наплату. Прије свега се морамо помирити са чињеницом да је повијест знаност и да се њоме баве знанственици, а не екипа у кафићу. Кад то прихватимо, тек на темељу тога можемо формулирати став. А код нас је на снази обрнут процес: повијест се фалсифицира и користи за манипулације људима.“ Нећу даље да читам.

Зашто сам ово прочитао? Зато што нам лекције о одбрани Косова и Метохије, о томе како ћемо ми да издамо Косово и Метохију, о томе како ћемо ми да продамо за не знам шта српски народ који живи на КиМ и лекције о патриотизму држе људи који отворено признају, усред Загреба, да су студирали да не би ишли у војску, да су намерно продужавали своје студије да не би отишли у војску и, да су неким случајем и отишли у војску, они би, каже, из те војске одмах дезертирали.

А данас, колико сам обавештен преко Танјуга, српска делегација у Парламентарној скупштини Савета Европе је оштро протестовала због

иступа хрватског премијера Андреја Пленковића, који је Србију и данас оптужио да је агресор на Хрватску и да је она главни кривац за све ратове који су вођени током деведесетих година.

Тако да сви ови који су јутрос, видим да нема никог од њих овде у сали, очигледно поставили питање по диктату новог газде те тзв. европске и тзв. демократске опозиције... Тај нови газда зове се Драган Ђилас, човек који има само пријављену (колика му је непријављена, то само свети Бог зна) имовину од 25.000.000 евра, који се приказује као некакав социјалдемократ, као ујединитељ те тзв. продемократске и проевропске опозиције. По његовом диктату они су постављали та питања оптужујући актуелно руководство Србије за издају. Ево, то раде овакви људи, који су спремни да на најгори могући начин, ружно говоре о својој држави.

Својевремено сам, а то су радиле и моје друге колеге док смо били у опозицији... Никада ружно, мислим да је то елементарни политички кодекс, о својој земљи се никада не говори, па не говори се чак ни о њеној власти, не говори се ружно када се оде у иностранство; бране се државни и национални интереси. Заступа се, макар једним делом, званична државна политика. А не – одеш у Загреб код оних који кажу твој народ је одговоран за распад бивше Југославије, и онда им кажеш – ја нисам од тих, студирао сам глуму; да су ме мобилисали, ја бих одмах сутра дезертирао.

Зашто сам све ово рекао? Не прихватамо да нам лекције о Косову и Метохији, о патриотизму, о одбрани Србије држе Саша Јанковић, Вук Јеремић, Драган Ђилас и они који би и данас, само да им се пружи прилика, Србију продали, као што су је својевремено и продавали, што би рекао наш народ, за чанак сочива.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Мартиновићу.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Станислава Јаношевић.

Изволите, колегинице Јаношевић.

СТАНИСЛАВА ЈАНОШЕВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министри, даме и господо народни посланици, поштовани суграђани, спомен-обелиск који се налази на Михајловачком друму, на свега два-три километра од града Зрењанина, постављен је и замишљен као слободностојећа апстрактна скулптура која израћа из равничарског краја. Споменик је подигнут на месту где су 26. јула 1941. године стрељани борци Великобечкеречког одреда који су тог лета извели акцију паљења жита.

Споменик је подигнут након Другог светског рата по пројекту зрењанинског архитекте Тибора Бенцеа. Два су основна елемента која чине тај споменик: то је бетонски пентагон неправилног облика висине три метра који израћа из земље и три гвоздена шиљка усмерена ка њему,

која имају симболично значење а то је начин мучења и страдања свих људи који су тада изгубили живот, а између њих једна жена, Ружа Шулман, којој је понуђено помиловање ако да неке од информација о својим суграђанима. Она је тада рекла: „Никада, умирем за слободу!“

Такву чврстину моралних одлука и моралних начела саветујем да изграде они који су управо напустили салу с осмехом, они су се подсмевали мојим колегама када смо бранили амандмане, они који нападају Александра Вучића и СНС. То апсолутно говори ко је овде прави родољуб. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Миланка Јевтовић Вукојичић.

Изволите.

МИЛАНКА ЈЕВТОВИЋ ВУКОЈИЧИЋ: Захваљујем. Поштовани председавајући, уважени министри, колеге посланици и посланице, поштовани грађани Србије, већ други дан расправљамо у појединостима о закону о ратним меморијалима, који је чекао пуних 40 година да дође у Народну скупштину пред народне посланике. Чекао је одговорну владу и одговорно ресорно министарство које ће послати Народној скупштини управо један овакав закон, закон који на целовит, свеобухватан и потпун начин регулише ратне меморијале, као и њихово редовно и инвестиционо одржавање.

Први пут уређује се начин и поступак изградње нових ратних меморијала. Земља Србија, сваки њен град и свако место имају по неког свог хероја који је дао живот за слободу. А слобода је највећа вредност за СНС и највећа вредност свих грађана Србије. Ти хероји који су дали свој живот за слободу заслужују да им се место погибије на достојанствен начин обележи. То управо предвиђа овај закон. Члан 2. даје појашњења основних појмова. Пружам све честитке ресорном министарству на одлуци да у Народну скупштину дође с оваквим предлогом закона.

Ратни меморијали су део културноисторијске баштине, то је део нашег идентитета, али ратни меморијали јесу и могу да буду и значајна места која ће посећивати туристи. Туризам као грана привреде, од преузимања власти СНС, из године у годину бележи раст у укупном учешћу БДП-а.

Зашто је важно да Србија буде политички али и економски стабилна? Она је данас и у једном и у другом смислу, захваљујући одговорном вршењу власти, економски и политички стабилна земља. Значајно је да Србија буде економски стабилна земља и са аспекта заштите најрањивијих група, а знамо да из ратова излазе и ратни војни инвалиди и да остају породице погинулих бораца.

Морам да кажем да је ресорно министарство, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у укупном буџету који је био предвиђен за 2017. годину, 72% укупне реализације тог буџета отишло је управо на права корисника који уживају по више закона та средстава која им се додељују. Морам да истакнем да је у 2017. години преко Министарства рада одобрена рехабилитација и лечење за 519 војних инвалида и да су, такође, одобрена средства за 22 удружења која негују традицију ослободилачких ратова али и подстичу социјалну инклузију ратних војних инвалида и породица палих бораца. Наравно да се средства за рад тих удружења дају путем јавног позива, на потпуно транспарентан начин и да се и те како води рачуна о утрошку тих средстава путем редовног извештавања од стране оних који пројектне активности спроводе.

Морам да истакнем да је за последње четири године урађено више на обнови ратних меморијала него у претходних двадесет година. Такође морам да истакнем да је у оквиру обележавања ослободилачких ратова Република Србија у 2017. години имала четрнаест државних церемонија.

Такође морам да истакнем да су одобрена средства за обнову и реконструкцију врло важних ратних комплекса и ратних меморијала. Овом приликом бих истакла сређивање терена око Спомен-костурнице у Вардишту. Иначе, то спомен-обележје налази се у Републици Српској.

На крају, закључила бих да ратни меморијали треба да буду и места великог историјског часа за нашу децу, а Србија место за сигурну и безбедну будућност и нас и наших генерација. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Живан Ђуришић. Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Живан Ђуришић.

Изволите.

ЖИВАН ЂУРИШИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри, поштовани народни посланици, амандман сам поднео на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима.

Тим чланом утврђено је значење појединих израза употребљених у овом закону. Ближе су објашњени изрази чије значење није на обавезујући начин утврђено у неком другом пропису, а за потребе правилне примене и разумевања решења садржаних у овом закону потребна је њихова прецизна дефиниција.

Амандман гласи: „У члану 2. Предлога закона додаје се став 2, који гласи – Реализацијом овог закона обезбеђује се свеукупни развој Републике Србије, с посебним освртом на побољшање функционалности правосуђа“.

На територији општине Велика Плана постоји велики број ратних меморијала, споменика подигнутих у част наших предака који су дали животе у ослободилачким ратовима 1912–1918 (балкански ратови, Први светски рат), као и споменике подигнуте у част палим борцима у Другом светском рату. У сваком селу општине Велика Плана постоје оваква спомен-обележја и о томе сам нешто говорио приликом излагања о претходном амандману. Сада бих наставио.

У селима Велико Орашје, Бресје, Милошевац постоје споменици који су подигнути палим борцима у Другом светском рату. У Доњој Ливадици постоје споменици палим борцима у ратовима 1912–1918. године. У самом центру Велике Плане у Градском парку налази се велелепни Споменик палим борцима за време Другог светског рата. У месту Марковац, у центру села, један преко пута другог налазе се споменици палим борцима из Првог и Другог светског рата. У Лозовику се налази спомен-крипта где је сахрањено 12 совјетских војника који су октобра 1944. године погинули ослобађајући Лозовик од Немаца. У граду Великој Плани постоји спомен-биста народног хероја Свете Младеновића, а подигнуто је и спомен-обележје у облику крина са пописом палих бораца 1991–1999. године. О свим овим споменицима локална самоуправа се са пуном пажњом стара и одржава их. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Ђуришићу.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Љубица Мрдаковић Тодоровић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Љубица Мрдаковић Тодоровић.

Изволите.

ЉУБИЦА МРДАКОВИЋ ТОДОРОВИЋ: Хвала, председавајући. Поштовани господине министре са сарадником, колегинице и колеге народни посланици, због важног геостратешког положаја Ниш има бурну прошлост. Бројне војске, народи и владари су, свако у свом времену, остављали своје трагове. Бројне су културноисторијске знаменитости града Ниша и околине. Ја ћу поменути само неке од њих, не умањујући важност осталих.

Споменик ослободиоцима Ниша у центру града на Тргу краља Милана обележава раздобље ослободилачких ратова против османлијске владавине и током Првог светског рата.

Ћеле-кула је јединствени споменик у свету, најсуровији, настао као последица велике битке на Чегру. Кулу су првобитно чиниле 952 лобање, а данас је остало 58 лобања; једна је издвојена, за коју се претпоставља да припада војсковођи Стевану Синђелићу.

Године 1833. кроз Ниш је пролазио француски песник Ламартин, видео је Ћеле-кулу и том приликом је између осталог рекао: „Нека Срби сачувају овај споменик. Он ће научити њихову децу шта вреди независност једног народа, показујући им какву су цену платили њихови очеви“. Ове речи су записане на француском и српском језику на бронзаној плочи која се налази у капели која је изграђена 1892. године да би заштитила Ћеле-кулу од даљег пропадања.

Овај застрашујући сведок бурне историје Ниша и људске суровости настао је након чувене битке на Чегру 31. маја 1809. године. Кула од људских лобања је подигнута на путу за Цариград као опомена онима који дижу буну. Међутим, у српском народу је овакав гест Турака имао контраефекат.

На брду Чегру код Ниша, на месту где се одвијала чувена Чегарска битка из Првог српског устанка, налази се споменик у знак сећања на храбре војнике и њиховог команданта Стевана Синђелића, који су погинули на овом месту од далеко бројније турске војске.

Даље, поменућу логор Црвени крст у Нишу, концентрациони логор Црвени крст, данас Меморијални комплекс „12. фебруар“, један од концентрационих логора које су широм Србије основале немачке окупационе снаге 1941. године, где је страдао велики број Срба, Рома и Јевреја.

Затим, Меморијални парк Бубањ. Током Другог светског рата ово место је било једно од највећих стратишта на подручју Југославије, где је стрељано између 10.000 и 15.000 људи. Три песнице симболизују дете, жену и мушкарца и представљају бунт и пркос непријатељу.

У Нишу има бројних културноисторијских споменика, као што сам рекла, који говоре о историји овога града: споменици жртвама НАТО агресије из 1999. године; да поменем, ту су и тврђава, Бановина, Официрски дом, зграда Радио Ниша. Све су то места на којима се писала историја српског народа. Ниш је обележен богатом историјом и вековном борбом за слободу и опстанак. Многобројне историјске грађевине, споменици, спомен-бисте, спомен-плоче и меморијали сведоче о томе и морамо их адекватно заштитити како би остали и опстали.

Зато позивам све посланике да у дану за гласање подржимо овај предлог закона. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Верољуб Арсић.

Реч има народни посланик Верољуб Арсић.

ВЕРОЉУБ АРСИЋ: Даме и господо народни посланици, мени је жао што овде нема народних посланика који су представници бившег режима из једног једноставног разлога – однос државе према

меморијалима и месту страдања, да ли српске војске, да ли припадника српске националности, јесте однос и према сопственом народу и сопственој држави. Како су се они о томе старали, видели смо из претходног периода, а како би се старали у будућности, видели смо из њихових дискусија. Они су спремни чак да негирају и злочине, и битке и слободу коју Србија има. Чини ми се, из њихових излагања, да би најсрећнији били да је Србија изгубила све ратове и да живимо под неком другом државом, под нечијом окупацијом, као што смо живели раније у прошлости под Турском империјом.

Нажалост, вратићу се мало на своје јучерашње излагање и данашњи догађај у Савету Европе. Тврдио сам да је српска војска у Првом светском рату донела слободу свим народима распале Југославије. Али да би нове власти у новим државама оправдале своје злочине, Србија и српска војска морају да се прогласе агресорима. Данас смо имали једну такву ситуацију у Савету Европе од Пленковића, премијера Хрватске, који никако нема храбрости да суочи свој народ са чињеницом да су деведесетих година припадници хрватског народа убијали сопствене грађане, слично као у Другом светском рату. Док не прихвате такву чињеницу, истинске жеље за помирењем хрватског са српским народом неће бити са стране Хрвата.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Тања Томашевић Дамњановић.

Да ли неко жели реч?

Реч има народни посланик Тања Томашевић Дамњановић.

Изволите.

ТАЊА ТОМАШЕВИЋ ДАМЊАНОВИЋ: Хвала, поштовани председавајући.

Колеге и колегинице народни посланици, деценијама је област израде обележја која обликују историјска сећања неуређена. По распаду заједничке државе, за војне меморијале и места страдања у Србији важе прописи из шездесетих и седамдесетих година прошлог века. То је створило услове за хаотично стање које траје 30-40 година и у том смислу што су нама ницала различита обележја, без јасно утврђених критеријума, без прецизно донетих одлука због чега се подижу, коме се подижу, кога треба да славе, односно чија сећања треба да чувају. Управо је суштина овог закона да се исправе деценије небриге у којима није постојало никакво законско решење и када је свака локална самоуправа могла да постави било какав споменик а да притом не води рачуна која је порука коју споменик оставља и даје будућим генерацијама.

Доношењем овог закона свеобухватно ће се регулисати материја која се односи на одржавање и уређење ратних меморијала. Обезбеђивање

спровођења одредаба овог закона постиже се и прописивањем одговарајућих казни. Највећа новина коју доноси Предлог закона јесте надлежност министарства задуженог за неговање традиције ослободилачких ратова Србије за давање сагласности за подизање новог ратног меморијала. Такође је веома важно дефинисање елемената када није дозвољено подизање новог ратног меморијала.

Овакав уређен систем донеће уједначену примену, која доприноси унапређењу поштовања људских права, националних и верских осећања, традиције, као и побољшању туристичке понуде Републике Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик проф. др Милан Кнежевић.

Реч има народни посланик Милан Кнежевић.

Изволите.

МИЛАН КНЕЖЕВИЋ: Поштовани председавајући, уважени министри са сарадницима, колегинице и колеге посланици, чисто сада у овом поподневном делу заседања, због гледалаца који прате пренос, да кажемо да члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима јасно дефинише значење појединих појмова који се користе у закону.

Доношење овог закона је било потреба јер је потребно било на целовит начин регулисати ову област. Доношење овог закона после четрдесет година је била наша дужност и обавеза према нашој традицији, нашој историји и нашем народу, јер решавање овог проблема с пијететом према нашим жртвама и страдањима између осталог представља основ за грађење неке нове и боље будућности.

Ова новина у закону која предвиђа да ће министарство надлежно за неговање традиције ослободилачких ратова бити у могућности да даје сагласност за подизање новог ратног меморијала... Лично мислим да ће вероватно и Влада, која ради посвећено и одговорно... Све моје колеге су претходно јасно илустровале наша страдања, наше меморијале, од балканских ратова, али ми морамо да урадимо један меморијал посвећен цивилним жртвама НАТО бомбардовања 1999. Јесу локалне самоуправе одговарајућим спомен-обележјима обележиле жртве касетних бомби у Нишу, Алексинцу, жртве на мосту у Варварину, жртве у возу, али би било корисно јер је пало више од 2.000 цивилних жртава у безразложном НАТО бомбардовању, тако да министарство надлежно за ово у давању законске могућности за отварање нових меморијала треба и о томе да размисли. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Верољуб Арсић): На члан 2. амандман је поднео народни посланик Игор Бечић.

Пре него што дам реч колеги Бечићу, само да кажем да је посланички клуб СНС потрошио време које му припада, тако да имате само време као подносилац амандмана у трајању од два минута.

Изволите, колега Бечићу.

ИГОР БЕЧИЋ: Поштовани председавајући, за спровођење овог законског решења потребна су одређена буџетска средства из локалног, покрајинског и републичког буџета. После консолидације буџета на сва три нивоа власти, коначно можемо да издвојимо средства и за ратне меморијале.

Али због срамних покушаја бившег режима и појединих опозиционих лидера, Ђиласа, Јеремића и осталих, који не бирају средства да сачувају своје милионе које су скупили кроз приватизацију и злоупотребу буџетских средстава, кроз девастирање Србије и прање светског прљавог новца кроз своје невладине организације и институте и жеље да изазову нестабилност у Србији кроз разне неуспеле протесте, ширење лажних вести и исконструисане отмице новинара због којих МУП мора да издвоји огромне ресурсе, кадровске и материјалне, и значајна буџетска средства за истражне радње... Јасно је да сви напади у овом тренутку на председника Вучића и његову породицу иду у правцу да ослабе његове покушаје да у наставку преговора Београда и Приштине оствари огроман допринос за Србију и њене грађане. Ти лидери коначно морају да схвате да су их грађани прозрели и да треба да дозволе да се ова средства у будућности усмеравају у бригу о деци и оваква законска решења. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Бечићу.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Снежана Петровић.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Петровић, изволите.

СНЕЖАНА ПЕТРОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Колеге народни посланици, на члан 2. Предлога закона поднела сам амандман којим се додаје нови став 2. и додатно дефинише садржина закона.

Није циљ реализације предложеног закона само ефикасније деловање државне управе у поступку заштите, чувања, рестаурације постојећих и изградње нових меморијала већ и морална обавеза сваког појединца према прецима који су дали животе за своју земљу. Стога је неопходно евидентирати све ратне меморијале, како би брига о њима била што боља и регулисана законом. Одредба закона којом се одређују надлежни органи за ове послове важна је и биће спроведена у оквиру

министарства надлежног за неговање традиције ослободилачких ратова Србије.

Досад није постојала законска основа евидентирања ратних меморијала на једном месту, што је новина предложених допуна овог закона. Ова новина подразумева сарадњу свих органа који поседују било какве парцијалне евиденције ратних меморијала. На овај начин биће лакше доћи до података неопходних, између осталог, и за научноистраживачке радове којима ће се обрађивати ова значајна област.

Реализација овог закона омогућује Државни програм обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије, који је дефинисан на основу поштовања потреба очувања достојанственог сећања на жртве и учеснике ратова у прошлости. Спровођење овог програма је у надлежности Сектора за борачко-инвалидску заштиту Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Сви пројекти који се односе на обнову, санацију и реконструкцију ратних меморијала, у сарадњи са надлежним заводима за заштиту споменика културе, планирани за 2017. годину успешно су реализовани. Планирано је да се у 2018. години настави са пружањем подршке удружењима у реализацији ових пројеката, тако да... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Драган Савкић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Колега Савкићу, изволите.

ДРАГАН САВКИЋ: Хвала, председавајући.

Поштовани министри са сарадницима, поштоване колеге народни посланици, поднео сам амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијалима – додаје се став 2, који гласи: „Реализацијом овог закона обезбеђује се свеукупни развој Републике Србије, с посебним освртом на ефикасност правосудних институција“.

Заштиту ратних меморијала спроводе министарство и јединице локалне самоуправе у зависности од места на ком се меморијал налази али и установе које се баве заштитом споменика.

Када је реч о редовном одржавању, прописана је обавеза локалних самоуправа за ратне меморијале који се налазе на њиховој територији и Министарства одбране за редовно одржавање меморијала који се налазе у склопу војних објеката.

Предлог закона такође предвиђа начин превазилажења проблема који се јавља када јединица локалне самоуправе није у финансијској могућности да обезбеди редовно одржавање објеката. Тада министар, на предлог надлежног завода за заштиту споменика културе, уређује начин и

висину учешћа у трошковима редовног одржавања. С друге стране, надлежно министарство сноси трошкове инвестиционог одржавања ратних меморијала у земљи и иностранству.

Када је реч о ратним меморијалима страних земаља који се налазе на територији Републике Србије, утврђена је надлежност страних земаља као правило, док је у међународном споразуму могуће уговорити и другачије.

На овај начин се остварује ефикасна заштита ратних меморијала, омогућава несметан рад органа и, најважније, спречава пропадање и оштећење ратних меморијала који су значајан елемент нашег националног идентитета.

Имајући у виду све ове чињенице, реализацијом Предлога закона о ратним меморијалима остварује се позитиван ефекат и доприноси свеукупном развоју Републике Србије. Сматрам да то мора бити изричито наглашено у члану 2. Предлога закона. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милосав Милојевић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Колега Милојевићу, изволите.

МИЛОСАВ МИЛОЈЕВИЋ: Хвала.

Уважени потпредседниче Народне скупштине, цењени министри, даме и господа посланици, у члану 2. Предлога закона предлажем да се дода став 2, који гласи: „Реализацијом овог закона обезбеђује се свеукупни развој Републике Србије, с посебним освртом на унапређење приватног сектора“.

Реализација овог закона подразумева предузимање бројних активности неопходних за заштиту, редовно и инвестиционо одржавање, уређење, уклањање и финансирање одржавања и уређења ратних меморијала.

Република Србија је на стази свеобухватног развоја, који се неће и не сме зауставити. То подразумева слободну тржишну утакмицу и стварање додатних услова за даљи развој приватног сектора. Као земља која жели да постане туристички најразвијенија у региону, поред онога што нуде наши природни ресурси и градски односно сеоски туризам, на значајном месту те понуде мора и треба бити и поносна и славна историја Србије. То је потенцијал који треба предочити људима који желе да посете нашу земљу а бројни су примери изузетно посећених дестинација и локалитета управо из области ратних меморијала.

Због претходно наведеног сматрам да су развој области о којој говоримо и унапређење приватног сектора уско повезани. Поштовањем славне историје и предака не само што одајемо почаст великанима већ и

подижемо углед државе, презентујемо туристима поносну прошлост и стварамо могућност да унапредимо економску ситуацију наше земље. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Александра Мајкић.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Мајкић, изволите.

АЛЕКСАНДРА МАЈКИЋ: Захваљујем, председавајући.

Даме и господо народни посланици, поштовани министри са сарадницима, свако од нас је дошао из једне од 174 локалне самоуправе колико их постоји у Србији и сведоци смо да у свакој од наших локалних самоуправа постоји одређен број ратних меморијала.

Ако се узме податак који је дат у Предлогу закона, да у Србији има од четири до шест хиљада меморијала, и ако узмемо неки просек да је то пет хиљада меморијала, уколико поделимо то на 174 локалне самоуправе, долазимо до податка да је 28-29 ратних меморијала по јединици локалне самоуправе, а уколико узмемо да је то шест хиљада, онда долазимо до податка да је то 34 или 35 ратних меморијала по јединици локалне самоуправе. Да ли је то мало или много, тешко је дати оцену, али с обзиром на нашу историју само у претходном веку, када смо водили шест ратова, вероватно тај број није нешто велики. Такође, сведоци смо да су ратни меморијали у локалним самоуправама у различитом положају – неки заузимају место које им стварно припада, док су неки други на неки начин запуштени.

Због тога сматрам да увођење обавезних евиденција, које ће водити јединице локалне самоуправе, може да допринесе развоју ефикасности локалне самоуправе тако што ће се ови ратни меморијали поново пописати, тако што ће им се опет посветити потребна пажња и што ћемо знати да ли у неке од њих треба уложити, у редовно или инвестиционо одржавање, и да сваки ратни меморијал добије заслужено место. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Радмило Костић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Миодраг Линта.

Колега Линта, изволите.

МИОДРАГ ЛИНТА: Хрватске војне, паравојне и полицијске снаге су за време рата у Хрватској извршиле бројне злочине над српским цивилима и заробљеницима током и после хрватских злочиначких акција у западној Славонији („Откос“, „Оркан“, „Папук“), затим, током и после

злочиначких акција „Масленица“, „Миљевачки плато“, „Медачки цеп“, „Бљесак“ и „Олуја“.

Ја ћу сада посебно истаћи злочине у једној крајишкој општини, то је подручје ондашње општине Грачац. На подручју ондашње општине Грачац страдало је током и после хрватске злочиначке акције „Олуја“ 146 српских цивила: на подручју града Грачаца – 32 цивила, село Кијани – 18 лица, село Љубовић – једно лице, село Мазин – осам лица, село Губавчево Поље – два лица, село Брувно – три лица, село Церовац – три лица, село Дерингај – четири лица, село Глогово – четири лица, село Граб – једно лице, село Кик – два лица, село Радуч – три лица, село Плоча – 12 лица, село Јошани – два лица, село Вребац – два лица, село Прљево – четири лица, село Прибудић – једно лице, село Растичево – једно лице, село Рудопоље – два лица, село Надврело – једно лице, село Отрић – два лица, село Паланка – два лица, село Штикада – пет лица, село Томингај – два лица, село Попина – осам лица, село Вучипоље – једно лице и село Зрмања – 20 лица.

Наш земљак Стеван Веселиновић, који је родом са подручја општине Грачац, још 2006. године поднео је захтев Тужилаштву за ратне злочине да се процесуирају ови злочини. Још увек, до данашњег дана, наше тужилаштво није ништа учинило. Апелујем на Тужилаштво за ратне злочине да коначно покрене акцију да се процесуирају злочини на подручју општине Грачац али и на подручју читаве Хрватске над српским цивилима и заробљеницима. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднела народни посланик Ана Караџић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Звонимир Ђокић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Звонимир Ђокић.

Изволите.

ЗВОНИМИР ЂОКИЋ: Захваљујем.

У НАТО агресији која је почела 24. марта 1999. године због наводне хуманитарне катастрофе на Косову и Метохији 19 земаља НАТО алијансе је без одобрења Савета безбедности УН напало тадашњу Савезну Републику Југославију.

Током 78 дана бомбардовања, колико је трајало, убијено је 2.500 људи, од чега 500 цивила, међу којима 79 деце, а рањено је око 12.500 људи.

Током бомбардовања учествовало је 1.150 борбених авиона, испалено 1.300 крстарећих ракета, извршено 2.300 ваздушних удара на 995 објеката широм земље, при чему је коришћена и муниција с

осиромашеним уранијумом. Употребљено је 37.000 касетних бомби, испалено 420.000 пројектила, чија је укупна маса 22.000 тона.

Оштећено је укупно 25.000 разних објеката, од чега 14 аеродрома, 18 вртића, 69 школа, 20 домова здравља, 19 болница, 910 привредних и инфраструктурних објеката; разорено је 38 мостова, а оштећена су 44 моста, онеспособљено је 470 километара путева и 595 километара пруга. У бомбардовању је уништена једна трећина енергетског система земље.

Укупна материјална штета процењена је на више десетина милијарди долара.

И, скратићу, на све жртве ове злочиначке агресије НАТО алијансе морају нас из године у годину, док постојимо, подсећати церемоније као што је Дан сећања на страдале у НАТО агресији који се сваког 24. марта одржава широм земље. Мора нас подсећати и Дан сећања на цивилне жртве НАТО агресије, 7. мај, поводом бомбардовања цивила касетним бомбама у Нишу, али и свака годишњица битке на Кошарама, 14. јуна, у част хероја са Кошара и њихове херојске борбе против терориста ОВК.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Ђокићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Јован Палалић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Огњен Пантовић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Колега Пантовићу, изволите.

ОГЊЕН ПАНТОВИЋ: Хвала. Даме и господо народни посланици, српски народ је током своје дуге и тешке историје често био мета разних освајача који су хтели да наметну своју власт на овом нашем српском геопростору, али сваки пут до сада слободарски дух нашег народа је победио и сваки пут до сада наша земља је васкрсла после тих тешких времена.

У свим овим страдањима наш народ није имао много разумевања од стране великих сила и међународне заједнице, али ипак било је и оних који су увек стајали уз наш народ у тим тешким тренуцима. Тај светли пример је пријатељска Русија. Данас када расправљамо о ратним меморијалима треба споменути да у нашој земљи има много споменика и гробова храбрих руских војника који су заједно са нашим, раме уз раме, ослобађали Србију. Србија није заборавила помоћ братске Русије у Првом светском рату. Данас у Београду имамо величанствен Споменик руском цару Николају, који је због Србије ушао у Први светски рат. Такође, имамо и Спомен-парк ослободиоцима Београда из Другог светског рата и многе друге споменике.

Србија не заборавља помоћ Русије ни у новијој историји – питање Косова и Метохије, Унеско, срамна британска резолуција... И баш зато

што не заборавља, Србија се данас храбро одупире свим нападима са Запада да уведемо санкције Руској Федерацији.

Држава данас води рачуна о меморијалима, одржава их и не дозвољава да падну у заборав и гаји пријатељске односе с оним државама које су увек биле уз нас у тешким временима. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милимир Вујадиновић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Колега Вујадиновићу, изволите.

МИЛИМИР ВУЈАДИНОВИЋ: Хвала, председавајући.

У члану 2. дефинисани су појмови који се касније појављују кроз цео овај закон, па и појам погинулог лица. Чули сте у расправи јуче и данас покушај да се нанесу увреде тим жртвама које смо имали у претходном веку постављањем некакве тезе да ли смо ратове добили, изгубили итд.

Ја морам рећи да су сви ови који су овде наведени у ствари добитници, за разлику од оних који данас покушавају да их увреде. Увреде су једино што им је остало. На сву срећу, немају власт како би могли даље да раде на прогону тих и таквих, тј. њихових потомака. То је једино оружје данас у њиховим рукама, на сву срећу.

Сетио сам се времена када се радило на њиховом затварању, прогону, на крају крајева и убијању. Не, није то тешка реч, подсетићу вас на случај Влајка Стојиљковића, министра полиције у периоду од 1997. до 2000. године, а касније народног посланика у овом уваженом дому. Након серије прогона, шиканирања, понижења њега и свих оних који су следили одбрамбену политику Србије у деведесетим годинама, он је извршио самоубиство испред зграде овог парламента. То је било једно симболично показивање докле су дошли они који су оно што је највредније дали за ову земљу. Влајко је тада оставио и једно опроштајно писмо у коме је рекао да се привреда уништава, да продајемо економске ресурсе, рушимо полицијску организацију, водимо кампању против свих цивилизацијских достигнућа српског народа. И били смо сведоци свега тога.

Сведоци смо и других догађаја данас, хвала Богу – подизања споменика припадницима полиције у Београду. Недавно су премијерка, министар полиције, ви сте, министре Ђорђевићу, такође били присутни, открили споменик погинулим припадницима МУП-а.

Овај мој амандман је у ствари још један знак да нећемо заборавити њих али ни све оно што нам се дешавало у претходном периоду од стране оних који су... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Време, хвала.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Михаило Јокић.

Колега Јокићу, изволите.

МИХАИЛО ЈОКИЋ: Господо, ми смо закон донели, ми ћемо меморијале обновити, али који је наш проблем? Наш проблем је примена тог закона и како ћемо те меморијале сачувати, одржавати, унапређивати. Да бисмо то успели, ја се залажем за тзв. личну одговорност; нисам за ону аморфну групну одговорност. Мени се посебно свиђа што је у овом закону истакнута одговорност министра, да министар мора бити одговоран за спровођење тих одлука и чланова овог закона. Зато се залажем за то да се у локалној самоуправи такође задужи лице, да локална самоуправа задужи одређено јавно предузеће, да се у јавном предузећу зна које је лице одговорно и да ти велики меморијали имају своје чуваре. Ми морамо да сачувамо оно што урадимо.

Значи, лако је урадити, много теже је сачувати. Ми смо се 2000. године уверили – тада су желели све да униште, све да опљачкају, да ми једноставно као народ са свим својим обележјима нестане. Због тога то морамо научити, то не смемо заборавити. Ово што данас радимо морамо радити на овај начин, значи, утврђивањем личне, појединачне одговорности за све законе које доносимо.

Посебно акцентујем то да министарство, односно министар мора вршити надзор, проверу над донетим одлукама у локалним самоуправама, локалне самоуправе над јавним предузећима, а јавна предузећа над радницима. Онда се у сваком тренутку мора знати ко је за шта одговоран. Само се тако може ићи напред. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Горан Ковачевић. Дали неко жели реч? (Да.)

Колега Ковачевићу, изволите.

ГОРАН КОВАЧЕВИЋ: Даме и господо, министре, поштовање ратних меморијала свакако јесте ствар културе, традиције и историје једног народа. Ратни меморијали су у ствари прича о великим српским победама и великим српским страдањима. Ниједна велика српска ратна победа није остварена а да није било великог страдања те генерације која је била спремна да страда за слободу Србије.

Када се страдало, а то је највећа цена која је плаћена, плаћена је и економска цена губитака материјалних ресурса у том времену. Али Србија има ту несрећу да економски не страда само за време ратних дешавања, Србија страда и од погрешних економских одлука у мирном времену. Од 2008. до 2012. године, ако кренете од макроекономског параметра који се најчешће истиче, губитка радних места, Србија доживљава велико страдање: 400.000, 375.000, 260.000 по години, значи, недостатак радних места у Србији у том периоду.

Ако данас погледате како Србија изгледа, тог страдања више нема од 2015. године. Само у 2017. отворено је 75.000 нових радних места. Од стопе незапослености која је 2008. године била 14,4%, 2012. дошла до 25,5%, Србија се данас, у овом тренутку, налази на стопи незапослености од 12%. Оно што посебно треба истаћи јесте да расте број запослених: са 48,6% Србија има, практично, историјску запосленост. Треба истаћи и да ниво неактивног становништва опада. Практично, нова радна места се отварају у новим компанијама, последица су страних директних инвестиција и раста малих компанија. Све је то могуће зато што Влада Републике Србије уважава макроекономску политику и води је исправно. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднео народни посланик Бранко Поповић.

Да ли неко жели реч?

Колега Поповићу, изволите.

БРАНКО ПОПОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министри, даме и господа народни посланици, поред континуираног улагања у здравство, Општина Нова Варош веома активно ради на креирању нових идеја и нових пројеката, које усмерава ка бројним конкурсима државе. Већина ових пројеката је добила зелено светло па је преко 40.000.000 динара одобрено у протеклих неколико месеци. Скоро 24.000.000 динара одобрено је за израду пројектно-техничке документације, а затим и за проширење и комплетно уређење Трга војводе Петра Бојовића, које укључује и подизање споменика Нововарошанима погинулим у балканским и светским ратовима.

Влада Србије обезбедила је и средства у висини од 30.000.000 динара за асфалтирање пута преко Јавора, који спаја општине Нова Варош и Ивањица, односно пута од Споменика мајору Илићу до Спомен-обележја на Калипољу, где се 12. јула ове године обележава 140 година од завршетка Јаворског рата 1878. На Спомен-гробљу на Јавору сахрањено је 7.000 српских војника који су погинули на Калипољу јула 1876. године, а међу хумкама је подигнут и Споменик мајору Михаилу Илићу, који је био главнокомандујући током борби и заслужан за победу српске војске на Јавору. Ова манифестације се ове године обележава под покровитељством председника Републике Александра Вучића и уврштена је у календар манифестација од националног значаја.

Реализација свих ових пројеката показатељ је да Влада Србије стреми свеукупном развоју државе и подизању животног стандарда свих њених грађана, не заборављајући јунаке који су живот дали за бољу будућност својих потомака. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Ана Чарапић.

Колегинице Чарапић, изволите.

АНА ЧАРАПИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре са сарадницима, даме и господо народни посланици, свеукупни развој подразумева улагање у привреду, здравство, туризам, инфраструктуру али и у културноисторијско наслеђе.

Постигнути резултати рада Владе о напретку Србије говоре да је Србија на правом путу и из тог разлога сам и поднела амандман.

Долазим из Топлице, из општине Куршумлије, и с поносом истичем да је Топлица одувек давала најбоље јунаке, али, нажалост, и велики број жртава. О томе сведочи велики број споменика које имамо на територији читаве Топлице, а и на територији општине Куршумлије. Наиме, у част палим борцима, Куршумлија у Градском парку има Споменик ослободиоцима од Турака давне 1878. године, који је подигнут 1896. године, и то добровољним прилозима и прилогом краља Александра I. Затим, имамо споменик припадницима војске, полиције, али и цивилима, жртвама НАТО агресије, такође у Градском парку. Споменик је откривен 28. августа 2000. године, на Дан општине Куршумлија. Затим, у селу Игриште, Споменик ослободиоцима из периода 1912–1918. године, о ком сам јуче говорила. Затим, имамо Споменик палим борцима Топличког устанка у селу Мачковац.

Оволики број споменика, не само у Куршумлији него на територији читаве Републике Србије, говори да нам је закон о ратним меморијалима и те како потребан.

Да Србија брине о својим прецима говори закон о коме данас расправљамо, а да брине и о својим наследницима говоре све мере Владе које смо предузели у претходном периоду. Искористићу прилику да поменем, а колега Маринковић је поменуо у расправи у начелу, да се код нас отвара фабрика за склапање намештаја, која ће упослити сто радника. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милован Кривокапић.

Колега Кривокапићу, изволите.

МИЛОВАН КРИВОКАПИЋ: Хвала.

Уважени министре, колегинице и колеге, поднео сам амандман 2. на члан 2. овог закона, којим се додаје став који додатно дефинише наведени члан. Он гласи: „Реализацијом овог закона обезбеђује се свеукупни развој Републике Србије, с посебним освртом на неразвијене општине“.

У овом члану, као што видимо, ближе су објашњени изрази чије значење није на обавезујући начин утврђено у неком другом пропису, а за потребе правилне примене и разумевања решења садржаних у овом закону неопходна је њихова прецизна дефиниција. Ради се о изразима који су суштински везани баш за материју која је предмет закона.

Влада Републике Србије је предложила на усвајање закон о ратним меморијалима свесна колико су значајни меморијални споменици и колико је важно да се та места одржавају и буду достојно обележена, јер она уједно и опомињу. Морамо да имамо на уму да уколико не постоји култура сећања, онда постоји могућност да се грешка понови.

Српски народ и српског војника карактерише слободарски дух, континуитет у српским генима да се бори за слободу не жалећи свој живот. Оно што су наши војници доживљавали од Косовске битке и балканских ратова, па све до пакла у рату на Косову и Метохији, где је НАТО зверски напао једну малу земљу, где се одиграло нешто неописиво у историји човечанства...

Не могу а да не споменем да је мајка изгубила три сина Милића, два на ратишту на Кошарама, а трећи је брзо након тога преминуо, на шта нас стално подсећа Трг браће Милић у Косовској Митровици.

Дакле, због свега је веома битна заштита и редовно одржавање постојећих ратних меморијала. Један од начина је свакако и меморијални туризам, који може значајно допринети њиховом очувању али и укупном угледу земље кроз већу видљивост одређеног периода наше историје. Могућности Србије да се представи у овом сегменту су велике.

Управо због свега наведеног, потребно је у члану 2. додати став 2. којим ће се додатно дефинисати да се реализацијом овог закона обезбеђује свеукупни развој Републике Србије, с посебним освртом на неразвијене општине.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Марко Парезановић.

Да ли неко жели реч?

Колега Парезановићу, изволите.

МАРКО ПАРЕЗАНОВИЋ: Захваљујем.

Мислим да држава Србија у претходних неколико година обележава велике дане, празнике, јубилеје на, рекао бих, никад достојанственији и никад гласнији начин. Мислим да је то важно јер ти дани говоре о нашем ослободилачком и нашем антифашистичком карактеру. Мислим да сваки грађанин Србије може бити поносан како држава Србија обележава велике јубилеје и о томе најбоље говори број грађана присутних на великим манифестацијама, као што је нпр. Дан државности.

С друге стране, мислим да држава Србија плаћа велику цену тога што се деценијама ћутало о великим злочинима и страшним дешавањима из времена Другог светског рата, односно из времена Јасеновца. Иако делимично могу да разумем зашто је то било у време комунизма, увек се питам шта је спречавало политичаре после 2000. године да јасно говоре о страдањима Срба у логору у Јасеновцу. Да ли су били превише заузети плљачкашким приватизацијама или су се можда превише плашили шта ће неко ван Србије о томе да каже? Али зато држава Србија данас јасно говори о томе, данас се усред Њујорка говори о страдању Срба у Јасеновцу, зато што хоћемо да сваки човек на свету зна каква су страдања и какве неправде Срби преживели у Другом светском рату.

Такође, ова скупштинска већина је донела одлуку да се формира комисија која ће да истражи дешавања током НАТО бомбардовања. Иако водимо политику интеграција, а не политику сукоба, ми се не плашимо да се боримо за истину и није нам важно шта ће неко други ван Србије о томе да каже. То је донела ова скупштинска већина; ниједна скупштинска већина пре 2012. године то није урадила.

Такође, ова законска решења су, приводим крају, јако важна јер сва претходна законска решења су стара и по неколико деценија. Уместо да сви здружено подржимо овај закон, неки људи су...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Љиљана Малушић.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Малушић, изволите.

ЉИЉАНА МАЛУШИЋ: Хвала, председавајући.

Уважени министри, законом о ратним меморијалима уређују се питања од значаја за заштиту, редовно одржавање, инвестиционо одржавање, уређење, уклањање и финансирање одржавања и уређења ратних меморијала.

Треба нагласити да је Република Србија увек водила одбрамбене ратове, а да је у тим ратовима нажалост погинуло – у Првом светском рату, балканским ратовима, Другом светском рату, ратовима 1990-их и ничим изазваном бомбардовању – више од три милиона људи, већином Срба.

Иза ових ратова остао је велики број ратних и мирнодопских инвалида, који су основали разна удружења са циљем да штите и помажу ове људе олакшавајући им живот, на пример, обезбеђивањем олакшаног и бесплатног паркирања, резервисаним паркинг-местима испред јавних установа и зграда у којима станују тешки инвалиди, изградњом рампи за инвалиде у колима на што више места, уклањањем архитектонских баријера које онемогућавају њихово кретање, омогућавањем да под

повољнијим условима могу да користе културне, спортске и забавне садржаје итд. Једно од највећих удружења је Удружење ратних и мирнодопских војних инвалида Србије, о којем сам јуче говорила.

Данас ћу говорити о Удружењу инвалида и ветерана ратова Нови Сад „Милош Обилић“. То је једно од највећих удружења у Новом Саду и читавој Војводини. Постоје и многа друга. Између осталог, морам да поменем Удружење за заштиту права бораца у Нишу, Савез удружења ветерана и ратних инвалида отаџбинских ратова Републике Србије у Косјерићу, Удружење учесника оружаних сукоба на простору бивше Југославије Нови Сад, Удружење ветерана и ратних инвалида ратова од 1990-их Златиборског округа, Ужице, и многа друга. Зашто? Добро је што постоји евиденција, јер ми на овај начин можемо да помогнемо овим људима. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Љубиша Стојмировић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Марко Атлагић.

Да ли неко жели реч?

Колега Атлагићу, изволите.

МАРКО АТЛАГИЋ: Уважени потпредседниче, применом овог закона увелико ћемо придонети реализацији моралних и патриотских осећања наших ученика и студената.

Да је Саша Јанковић звани Сале Прангија поседовао морално-патриотска осећања, а није, не би изјавио да „Србија тек треба да докаже да су манастири Грачаница и Дечани српски“. Поштовани народни посланици, то може да изјави само неко ко је потпуно остао без ума. Да је Саша Јанковић звани Прангија остао без ума, потврдио је његов страначки колега, академик Душан Теодоровић, који је рекао: „Никада током моје дугогодишње каријере у земљи и иностранству није се десило да толико погрешим у процени радних способности и моралног кодекса као код Саше Јанковића“.

Видите, поштовани народни посланици, ради се о једној моралној ништарији, без радних особина. Ништа бољи није био ни његов колега Душан Петровић, који је био министар пољопривреде, а за годину дана је дао да се покоље 500.000 крва. Ради се о људима џабалебарошима, лезиједовићима, сецикесама и луфтигузима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Атлагићу.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Александра Малетић.

Да ли неко жели реч?

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Жарко Мићин.

Да ли неко жели реч?

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Ивана Николић.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Николић, изволите.

ИВАНА НИКОЛИЋ: Хвала, председавајући.

Даме и господо народни посланици, поштовани министре, када говоримо о заштити ратних меморијала и о редовном одржавању, препознаје се велика улога, поред министарстава, и јединица локалне самоуправе.

У погледу заштите од стране јединице локалне самоуправе која се стара о редовном одржавању, у Предлогу закона је препознатљива и улога која се односи на дужност у обезбеђивању непосредне околине ратног меморијала. Како се под редовним одржавањем подразумевају радови који се изводе у циљу заштите, а у делу који се односи на уредно одржавање ограда, приступних путева, стаза и других објеката, истиче се улога јединица локалне самоуправе и одговорност у спровођењу закона о ратним меморијалима. Локална самоуправа је та која је дужна да обезбеди одговарајућу инфраструктуру до ратног меморијала, да је одржава, да се стара да не буде непримерених активности, да не дозволи изградњу неодговарајућих објеката у близини.

Дакле, обавеза је државе и одговорног руководства да таква места штити, чува, да се негује традиција, да се штити културно наслеђе, што је важно за будућност нашег народа, а не да се дозволи, како нажалост неки раде, да се такве површине знаменитих места и места страдања користе зарад личне користи. Одговорно руководство, доласком на власт Српске напредне странке, детаљно анализира сваки сегмент важан за бољу будућност нашег народа, те се уложеним напорима Владе Републике Србије овакав закон нашао данас на дневном реду. Уз напоре председника Републике Александра Вучића и одговорних чинилаца, евидентно је да је Република Србија у све бољој позицији и да се грађанима обезбеђује боља будућност. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Борка Грубор.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Грубор, изволите.

БОРКА ГРУБОР: Поштовани председавајући, поштовани министре са сарадником, даме и господо народни посланици, основни циљ овог предлога закона је јасније дефинисање надлежности, јачање одговорности и ефикасности јединица локалне самоуправе и осталих институција и појединаца, као и стварање неопходних услова за заштиту културног

наслеђа везаног за ратне периоде. Овако уређен систем допринеће унапређењу поштовања људских права, националних и верских осећања, традиције, као и побољшању туристичке понуде Србије.

Подриње је, нажалост, богато великим бројем спомен-обележја великом броју жртава српског народа из доба Првог српског устанка, Првог и Другог светског рата. Једно од њих је и Спомен-костурница у Драгинцу, селу код Лознице, која сведочи о масовном злочину почињеном над цивилима тада окупиране Србије када је током једног дана, 14. октобра 1941. године, извршена одмазда стрељањем 2.950 цивила.

Наиме, у јесен 1941. године јединице Вермахта кренуле су у офанзиву са циљем да поврате изгубљене територије у западној Србији. Једна казнена експедиција упутила се ка Крупњу, али је на мосту преко Јадра, код места званог Гајића стена, у близини Драгинца, заустављена и разбијена од стране партизанског одреда. Немачке окупационе снаге су као одмазду за овај пораз из Драгинца и околине сакупили и потом на неколико места у Драгинцу стрељале цивиле. Најмлађа жртва је била стара свега три дана. Након тога су их све затрпали у заједничке гробнице, које су после рата уређене и обележене. Године 1961. сви посмртни остаци пренети су у заједничку спомен-костурницу изван села, која је обележена гранитним спомеником висине седам метара, аутора Остоје Горданића Балканског. Злочин у Драгинцу је ...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Грубор.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Светлана Николић Павловић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Драгана Баришић.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Баришић, изволите.

ДРАГАНА БАРИШИЋ: Захваљујем, уважени председавајући.

Поштовани министре, поштоване колегинице и колеге, и данас расправљамо о важним законима, о законима који нам дају могућност да се присетимо наше историје, да подсетимо на значај одржавања традиције али и да подсетимо нашу децу да не смеју да забораве на све оне претке који су животе дали за слободу Србије.

Иначе, ми Срби можемо с поносом да говоримо о нашој историји. Тако ја као Крушевљанка могу да кажем да у Крушевцу заиста имамо доста ратних меморијала, као и да држава Србија, Влада Републике Србије и локална самоуправа воде бригу о свим споменицима који су постављени у претходном периоду али и о постављању нових споменика.

Желим да истакнем да је у Крушевцу у време Другог светског рата много људи изгубило животе и да је у њихов помен подигнут један спомен-центар, односно једно стратиште које се назива Слободиште, и да Град заиста придаје посебну пажњу и води бригу о том споменичком комплексу. Иначе, у централном делу овог споменичког комплекса постоје два амфитеатра и сваке године се управо ту одржавају разноразне активности да бисмо се присетили свих оних људи који су животе дали зарад слободе.

У дану за гласање подржаћемо сет ових закона, тако да позивам колеге да у дану за гласање гласамо за ове добре законе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Дарко Лакетић.

Да ли неко жели реч?

Колега Лакетићу, изволите.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Поштовани председавајући, уважене колеге народни посланици, поштовани министре, данас говоримо о Предлогу закона о ратним меморијалима.

Наша земља је кроз историју заиста много пропатила и у овој земљи сваки педаљ је ратни меморијал, али оно што је врло битно јесте да је наша заједничка обавеза да се на адекватан начин одужимо свим нашим прецима који су положили живот за нашу слободу, за ослобођење ове земље.

Подсетићу и на један цитат из антологијског дела „Књига о Милутину“, где један од актера у књизи каже: „Народ мора поштовати кости својих предака, нема сигурнијег ослонаца од костију предака, барем за нас Србе“. То је реченица која дефинитивно говори много и о нашем народу и о патњи кроз коју смо пролазили кроз векове.

Оно што такође желим да кажем данас јесте да ми је заиста част и велико задовољство то што се у граду Прокупљу подиже спомен-парк Гвозденом пуку, чији су припадници добили 149 Карађорђевих звезда са мачевима, 10 Легија части (то је француско одликовање) и шест Руских крстова (то је највише руско одликовање). Подсетићу и народне посланике и грађане Републике Србије да су чланови овог чувеног Другог пешадијског пука „Књаз Михаило“ биле и српска хероина Милунка Савић, која је храбро јуришала сама на велике групе непријатеља, затим болничарка Флора Сандс, британска болничарка, која је прва српска официрка у нашој војсци...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Бранимир Ранчић.

Да ли неко жели реч?

Изволите.

БРАНИМИР РАНЧИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре, поштована господо народни посланици, Војна болница Ниш као историјско-медицински ентитет спада у најстарије и најугледније медицинске и војне установе у Србији. Војна болница је основана у 19. веку, 11. јануара 1878. године, непосредно након ослобођења Ниша од Турака, и до 1881. године била је једина болница у Нишу.

У прво време, због великог броја рањеника и болесника болница је била на две локације, од којих је једна била у непосредној близини Ћелекуле, где се и данас налази та велелепна зграда, меморијал рађања здравствене заштите и здравственог просвећивања.

Од времена свог оснивања, на предлог начелника Санитета српске војске доктора Владана Ђорђевића, наредбом Врховне команде српске војске од постојећих турских болница у Нишу настаје Моравска стална болница, до данашњег дана прошла је дуг и трновит пут кроз девет ратова које је водио српски народ, а са њом је започело и развијало се здравство и здравствене установе не само нишког краја већ и читавог региона.

Морам још једном да потенцирам да се у Нишу 1900. године као посебна установа под патронатом и за потребе Војне болнице формира превентивна медицинска установа Краљевски војни Пастеров завод, који је имао задатак да организује превентивну медицинску заштиту припадника војске и становништва. Започиње се са производњом цевива, односно вакцина и врши се прва вакцинација против великих богиња и других заразних болести. Доктор Михајло Марковић је 7. јула 1900. године извршио пелцовање првог телета ради добијања анималне лимфе за цељење против великих богиња. Већ у новембру је било спремљено 15.000 вакцина. Хвала лепо.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднела народни посланик Дубравка Филиповски.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Милена Турк.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Соња Влаховић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Изволите.

СОЊА ВЛАХОВИЋ: Захваљујем, поштовани председавајући.

Уважени министре, колеге и колегинице, ово је мој други амандман на Предлог закона, на други члан. Поднела сам амандман јер су ратни меморијали важан сегмент културне баштине Републике Србије и постаће део квалитетне и атрактивне туристичке понуде. Туризам је грана која директно утиче на привредни раст.

Зашто већина посланика опозиције не схвата наше амандмане, питамо се ми народни посланици власти. Набројићу неколико основних разлога: они су за време власти затварали фабрике, а ми их отварамо; они су довели земљу до банкрота и дефицита буџета, а ми сада до суфицита; они су имали привредни пад, а ми имамо привредни раст; они су повећавали број незапослених, а ми смањујемо број незапослених. Навела сам вам основне разлоге њиховог несхватања наших амандмана. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Влаховић.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Марко Зељуг.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Зоран Бојанић.

Да ли неко жели реч?

Колега Бојанићу, изволите.

ЗОРАН БОЈАНИЋ: Захваљујем, уважени председавајући.

Наставићу тамо где је стала колегиница Соња Влаховић. Жалосно је погледати оне празне клупе наспрам нас. Имали су шансе да ураде све, па и ове меморијале да среде, да опораве.

Као што рекох, наставићу где сам стао. Када кренете Ибарском клисуром и изађете из града Краљева, следи село Конарево где ћете видети једну дивну пирамиду на сеоском гробљу. Сви ви који сте прошли Ибарском магистралом видели сте вероватно то здање. То је споменик који је некада давно непознати дародавац направио, односно дао је новац да се направи а направио га је архитекта Спасоје Крунић. Посвећен је деци, не само српској деци, него деци из целе бивше Југославије која су од 1942. до 1947. године била у сиротишту у Матарушкој Бањи. У то сиротиште је могло да уђе само дете које није имало никога свога.

Наставићу даље том „Долином векова“, „Долином јоргована“. У селу Церје, на средомеђи између Краљева и Рашке, сви ви који сте путовали Ибарском клисуром видели сте један диван Споменик српском војнику, који је окренут према југу. Године 1930. група радника и инжењера државног предузећа за изградњу и технику „Лабор“ из Краљевине Југославије је својим добровољним радом направила тај споменик. Осамдесет пет година нико није пришао споменику, нити га је пипнуо, нити шта радио, али су појединци пуцали у њега, служио им је као стрељана, радили су свашта.

Завод за заштиту споменика културе града Краљева је 2015. године реновирао, средио тај споменик, довео га у право стање, као и онај који сам малопре поменуо, који нико седамдесет година није погледао док то Завод није урадио. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 2. амандман је поднео народни посланик Иван Манојловић.

Да ли неко жели реч?

Колега Манојловићу, изволите.

ИВАН МАНОЈЛОВИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Поштоване колеге народни посланици, овим амандманом се додатно дефинишу уводне одредбе у члану 2. овог закона.

У образлагању првог амандмана говорио сам о привредним меморијалним комплексима које је оставила претходна власт да нас подсећају на њу, силне затворене фабрике. На сву срећу, данас је Србија поносна земља, она која уме да памти, а њен народ да просуђује и суди, и зато нас данас у овој сали има у оваквој сразмери.

Кнегиња Милица, владарка и просветитељка, које су се на својеврстан начин одрекле све претходне власти, после шест и по векова враћа се у Крушевац захваљујући иницијативи господина Братислава Гашића и ове власти. Такође, Град Крушевац донео је одговарајуће одлуке, а градска комисија је одобрила постојеће идејно решење за споменик који је намењен настрадалим припадницима војске, полиције и резервног састава од 1991. до 1999. године.

Као што је неко од мојих претходника рекао, да праштамо морамо, да заборавимо не смемо. А много је њих страдало да би сачували оно што су неки до 2012. године покрали. Отели су идеале страдалих – дужност нам је да им посветимо меморијале. Отели су од нас живих – дужност нам је да на то подсећамо. Отели су од нерођених поколења – дужност нам је да то она никада не осете. Хвала пуно.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Манојловићу.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Славиша Булатовић.

Да ли неко жели реч?

Колега Булатовићу, изволите.

СЛАВИША БУЛАТОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

На Предлог закона о ратним меморијалима подносим амандман на члан 2. у смислу да се дода став 2. који гласи: „Реализацијом овог закона обезбеђује се свеукупни развој Републике Србије, с посебним освртом на владавину права“.

Предложеним законом остварују се неопходни услови за заштиту нашег културног наслеђа везаног за ратне периоде. Уређењем и одржавањем ратних меморијала негујемо традиције за будућа поколења, јер поред језика, писма, историје, обичаја и веровања, и непокретна културна баштина представља један од идентификационих кодова сваке нације.

Захваљујући српским удружењима и удружењима других држава у којима се налазе меморијали, велики број српских меморијала је

обновљен, изграђен је већи број споменика и спомен-плоча, на које бројне делегације и појединци полажу венце и цвеће. Као леп пример бриге о тим меморијалима истакао бих рад Удружења Срба у Словачкој, где се после Зејтинлика у Грчкој налази највећа гробница Срба ван отаџбине. Словачкој, Србији пријатељској земљи, треба изразити велику захвалност на бризи о српским меморијалима на њеном тлу.

Такве примере следи и Србија чувајући војничка и цивилна гробља других држава. У Србији има највише руских меморијала јер је велики број руских добровољаца и војника учествовао у борбама за слободу Србије. На територији града Враћа постоје три руска споменика.

Међутим, сви меморијали, без обзира на то чији су, треба да допринесу успостављању добросуседских, савезничких и пријатељских веза међу народима и државама Европе, с циљем да се никада више не понове ратови и страдање народа. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Милован Дрецун.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Радослав Цокић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Александар Марковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Вера Јовановић.

Да ли неко жели реч?

Изволите, колегинице Јовановић.

ВЕРА ЈОВАНОВИЋ: Поштовани председавајући, министре Ђорђевићу, колеге посланици, амандманом на члан 2. закона о ратним меморијалима обезбеђује се свеукупни развој Републике Србије.

Колеге прекопута сматрају да су наши амандмани бесмислени. Не, нису, имамо шта да кажемо, да објаснимо позитивне стране закона којим се први пут, одговорно ова власт брине о свим питањима од значаја за ратне меморијале у Републици Србији.

Морам да кажем да се применом овог закона неће створити додатни трошкови. За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије. Сви наведени трошкови предвиђени су постојећим прописима који регулишу ову област.

Позитиван ефекат се може мерити и нематеријалним вредностима као што су брига државе и достојанствено сећање на погинуле кроз заштиту ратних меморијала.

Решења предвиђена овим законом утицаће на све државне органе који се баве заштитом, одржавањем, уређењем и уклањањем ратних

меморијала, и то: министарство надлежно за неговање традиције ослободилачких ратова Србије, јединице локалне самоуправе, Министарство спољних послова, односно територијално надлежна дипломатско-конзуларна представништва Републике Србије за српске ратне меморијале ван граница наше земље, а таквих меморијала има у преко 40 земаља света.

Сваки од ових меморијала, где год да се налази, биће, сем пијетета, уједно и туристички посећиван објекат. На тај начин тај туристички динар утицаће и на раст привреде Републике Србије. Сваки од ових ратних меморијала биће коришћен и у образовне сврхе. Организовањем школских екскурзија наша деца ће од малих ногу моћи да сазнају све о нашој славној прошлости. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднела народни посланик Маја Мачужић Пузић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 2. амандман, са исправком, поднео је народни посланик Бојан Торбица.

Да ли неко жели реч?

Колега Торбица, изволите.

БОЈАН ТОРБИЦА: Поштовани председавајући, цењени министри са сарадницима, колеге народни посланици, предложио сам амандман на члан 2. Предлога закона о ратним меморијали с циљем да предметним амандманом ставим акценат на неопходност неговања антифашизма и слободарских традиција, јер је фашизам био и остао највеће зло с којим се човечанство икада сусрело.

Фашизам је зло које је пре непуних седам и по деценија побеђено, али није у потпуности уништено, зло које током последње три деценије покушава да се оживи и врати на политичку сцену, како у земљама региона тако и шире. Последњих година се сусрећемо с бројним покушајима прекрајања историје, покушајима да се ослободиоци прогласе злочинцима, а осведочени издајници и злочинци да се аболирају и допишу на страну победника.

Тако смо данас имали прилику да посланика Бошка Обрадовића чујемо како искрено поштује политику Димитрија Љотића, осведоченог издајника и ратног злочинца, човека чији су следбеници помагали немачком окупатору приликом извршења стравичног злочина у крагујевачким Шумарицама. Прозвао је више пута данас Обрадовић комунисте и партизане, тачније оне који су нас ослободили од фашиста и њихових слугу. Прозивао их је и осуђивао за злочине, али ниједном речју

није се сетио да осуди кржаве злочине свог политичког узора Димитрија Љотића и његових целата.

Никакве лажи Бошка Обрадовића неће моћи променити оно на шта морамо бити поносни, а то је чињеница да су Срби један од народа са најјачом и најдужом антифашистичком традицијом, народ који је имао два антифашистичка покрета, народ који не сме заборавити истину борбе својих предака, истину која је само једна и која се ни због једне политике и ни због једне идеологије, а најмање оне љотићевске коју следи Бошко Обрадовић, не може мењати ни прекрајати. А истина је, колико год то Бошко Обрадовићу сметало, да је српски народ кроз Народноослободилачку војску и партизанске одреде Југославије био четврта победничка сила света. То су нам признале све земље победнице у Другом светском рату: и Совјетски Савез, и Велика Британија и Америка.

Истина је, колико год то Бошку Обрадовићу сметало, да се српски народ у Другом светском рату за слободу највише борио под црвеном петокраком звездом. Један део зато што је искрено веровао у идеју бољег и праведнијег света који ће после рата донети та петокрака и црвени барјак под којим су се борили и гинули. А други део, и поред тога што се уистину уопште није ни разумео у било какву идеологију, борио се под петокраком зато што су се под њом борили и њихова браћа Руси али и зато што је тај знак препознао као снагу која пружа највећи и најјачи отпор фашистичкој сили и злу.

Чињеница да је тај историјски период антифашистичке борбе српског народа обележио и бесмислени братоубилачки сукоб не може и не сме умањити херојство и жртву свих оних који су пали као искрени антифашисти, без обзира на знак и униформу коју су носили, као што се не смеју заборавити ни злочини почињени у име било које идеологије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 2. амандман је поднео народни посланик Србислав Филиповић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На наслов Главе II амандман је поднела народни посланик Вјерица Радета.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Радета, изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Хвала.

После овог закона, односно у току примене овог закона многи српски јунаци ће остати и без гроба и без белега. То је ваљда наш усуд, али је добро да се потрудимо да тога буде што мање, а да што више буде

тих ратних меморијала којима треба да се поносимо и које треба да негујемо.

Ево примера Лознице. Не знам да ли овде постоји неко ко не зна да је Лозница, са Бањом Ковиљачом, први ослобођени град од фашистичке Немачке у целој Европи и да је Лозница ослобођена 31. августа 1941. године. Лозницу је ослободио четнички командант и потпуковник Веселин Мисита са групом својих четника и групом Лозничана који су им се ту придружили. Замислите да до дана данашњег ниједна улица у Лозници не носи његово име и да ни држава ни локална самоуправа никада нису ништа урадиле да се обележи гроб Веселина Мисите.

Српска радикална странка је, уз велике муке које смо имали од тадашњих коалиционих партнера, изградила Споменик Веселину Мисити. Ми смо сваке године, 31. августа, ишли (и даље ћемо, наравно) да положимо венац на Миситин гроб, али тек пре две године су почели да долазе и људи из локалне самоуправе. А са нивоа државе, и пре тога са нивоа локалне самоуправе, никада нико није долазио.

Толико о односу власти према тако значајним стварима и према тим великим људима и великим именима.

(Председавајући: Захваљујем колегинице Радета.)

Ево, завршавам. Није чудо, ви нисте у стању да нађете ни једног Меху Омеровића, а камоли да урадите нешто друго.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Радета.

На наслов Главе II амандман је поднела народни посланик Наташа Јовановић.

Да ли неко жели реч?

Колегинице Јовановић, изволите.

НАТАША СП. ЈОВАНОВИЋ: Више од 6.000 гробаља српских војника који су страдали у отаџбинским ратовима налази се у преко 50 земаља широм света. Господине министре, рекла бих да се све до доношења овог закона држава није озбиљно бавила овом темом.

Ово што је говорио колега Лакетић, да 2018. године треба да се подигне споменик Гвозденом пуку... Богу хвала да се неко досетио и тога, али ништа од онога што држава треба да уради ван територије Србије није урадила систематски. Да је тако, говори и пример да је 75 гробних места расутих од Битоља до Кајмакчалана и дан-данас тамо и да 2014. године, када је требало да се обележи стогодишњица од почетка... И не заборавите велику улогу Русије, која је спасла Србију, која је највише страдала, али је руска армија, када је цар Николај II пружио сву братску помоћ мајке Русије, највеће православне земље и највећег пријатеља... Дакле, ми до дана данашњег ништа као држава нисмо на том послу урадили, на тој локацији. Јуче сам причала о неким местима на Крфу...

Како је могуће, господине министре, да очекујемо нешто само од усвајања овог закона када нема акције путем медија, путем државних институција да деца Србије иду на екскурзију на Кајмакчалан? Госпођа Радета је говорила о учешћу свог деде, вероватно овде међу вама такође има потомака, ево и колега Блажо и неки други... Али замислите да шаљете своју децу на екскурзију на неко друго место, а не иду да посете то стратиште храбрих српских војника.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На Главу II, назив Главе II и члан 3. амандман су заједно поднели народни посланици Марко Ђуришић, Мирослав Алексић, Ненад Константиновић, Горан Богдановић и Здравко Станковић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На назив Главе II амандман су заједно поднели народни посланици Зоран Живковић, Мариника Тепић, Александра Чабраја и Јован Јовановић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Бошко Обрадовић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Драган Весовић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднела народни посланик Марија Јањушевић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Срђан Ного.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Зоран Радојичић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Миладин Шеварлић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Срето Перић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднела народни посланик Ружица Николић.

Да ли неко жели реч?

Изволите, колегинице Николић.

РУЖИЦА НИКОЛИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, предложили смо да се члан 3. Предлога закона промени и гласи: „Савет за неговање традиције ослободилачких ратова Србије формира се због давања мишљења поводом предлога за уређење ратног меморијала и уклањања ратног меморијала (у даљем тексту: савет). Оваква формулација савета је прецизнија,

свеобухватнија, односно боље дефинише функцију и начин формирања савета и сматрамо да би због тога овај амандман требало да прихватите.

Савет за неговање традиције ослободилачких ратова Србије има веома битну функцију јер од њега директно зависи уређење и уклањање ратних меморијала.

У претходним дискусијама смо навели само неке од спомен-обележја и споменика у Македонији, који су у веома лошем стању, о којима се из разноразних разлога и околности није водило рачуна и захтевају реконструкцију и санацију. Кроз наредну дискусију о амандманима на члан 4. Предлога закона више ћемо причати о самом саставу савета и решењима Српске радикалне странке за састав савета, који ће у форми коју смо предложили свакако више водити рачуна о заштити српских меморијала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Николић.

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Дубравко Бојић.

Да ли неко жели реч?

Колега Бојићу, изволите.

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Хвала.

Уважене колеге народни посланици, усамљени министри Ђорђевићу, видели смо да предлоге за уређење или уклањање ратних меморијала могу поднети државни органи, органи територијалне аутономије, јединице локалне самоуправе, правна и физичка лица. Прописани су и услови и поступак уређења, односно изградње нових ратних меморијала, али су ти услови такви као да се ради о обичном грађевинском објекту. Елементи којима се дефинише када је и коме дозвољено подизање неког споменика, ратног меморијала морају бити много кондензовани са гаранцијама одређених органа. На овом плану не могу да стоје наше и њихове жртве, како то лепо јуче рече мој уважени колега Неђо Јовановић, јер људски животи су једнако вредни, ма код појим условима били угашени.

Једно практично питање за Владу – ко ће одржавати споменик бившем председнику Србије и хашком страдалнику Слободану Милошевићу ако то јединица локалне самоуправе одбије да чини из политичких разлога? Коме припада Слободан Милошевић – граду Пожаревцу, држави Србији, Социјалистичкој партији Србије или породици?

Морам изнети једну примедбу Српске радикалне странке на овај закон, а то је начин вођења јавне расправе. Сместили сте јавну расправу у оквирни термин од 31. децембра до 20. јануара. Ако знамо да је неколико дана око Нове године прослава, па затим неколико дана прослава Божића, па православна Нова година, колико дана остаје за вођење ове јавне

расправе? Мислим да је сасвим недовољно то што сте истакли на сајту Министарства.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

По амандману, народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, ја бих пре свега желео да подржим амандман колеге Дубравка Бојића из Посланичке групе СРС, као и друге амандмане ове посланичке групе који су апсолутно на трагу онога што смо и ми желели да кажемо министру нашим амандманима.

Конкретно, сматрали смо да у овом члану 3. треба проширити чланство у овом савету за неговање ослободилачких традиција и представником Српске православне цркве, јер мислим да нема разлога да страдална СПЦ, која је увек била са својим народом и у логорима и у избеглиштвима и свим другим мучеништвима, нема некога ко ће бринути о свим тим ратним меморијалима, а колико је свештеника и монаха СПЦ страдало само у 20. веку. Дакле, мислим да је ту направљен крупан пропуст и молим вас само да обратите пажњу на то.

Такође, желео бих да вас подсетим да ми нисте одговорили, господине министре, на једно веома важно питање – да ли су стратишта српског народа на просторима бивших југословенских република такође обухваћена планом будућих ратних меморијала? Дакле, мислим на сва места страдања српског народа – од Словеније, преко Хрватске, до Босне и Херцеговине. Да ли ћемо ми као држава Србија преузети одговорност да бринемо о свим тим стратиштима, јер су све то били српски отаџбински, ослободилачки и одбрамбени ратови како би се српски народ спасао од троструког геноцида који му је био предвиђен на тим просторима у 20. веку?

Још једна веома важна ствар коју смо овде такође помињали, а нисмо од вас добили одговор – зашто се избегава тај српски предзнак у дефинисању одређених законских решења? Дакле, ово нису само ослободилачке традиције, ово су отаџбинске, ово су српске војничке традиције, ово су одбрамбене војничке традиције српског народа. То је веома важно за дефинисање онога што је српски народ радио у 20. веку. Српски народ се бранио од геноцида који је био, практично, планиран над овим народом. Ми морамо да дефинишемо превенцију геноцида као једну кључну политику у 21. веку, да нам се тај геноцид никада више не би поновио.

То је оно на чему сам инсистирао у свом претходном говору и молим вас да обратите пажњу на то. Дакле, ако ми не негујемо историјско

сећање и памћење, ако ми не сачувамо и изнесемо свету истину о геноциду над Србима у 20. веку, па ко ће други бринути уместо нас.

Подсећам вас да овде владајућа већина већ две године не жели да прихвати декларацију о геноциду над Србима, Ромима и Јеврејима у Независној Држави Хрватској коју је предала Посланичка група Српског покрета Двери. Не видим разлог за то. Мислим да смо сви јединствени око ових тема и да нема разлога да не донесемо један заједнички став и ставимо политику превенције геноцида међу најважније државне приоритете, како на спољњем тако и на унутрашњем плану.

Наш народ, наше нове генерације не знају довољно о српском страдању у 20. веку. То треба да буде једна од важних тачака у нашим уџбеницима – а није на одговарајућем нивоу; у нашим медијима – а није на одговарајућем нивоу; па онда и у нашим ратним меморијалима – где такође није на одговарајућем нивоу. Јер ми нисмо страдали, господине министре, само на просторима Србије, ми смо страдали на просторима свих српских земаља на Балкану где су Срби живели, одакле су протерани, где су убијани, где је над њима извршен геноцид и где је, практично, српски народ постао највећи народ избеглица у савременој Европи, са преко милион Срба који су морали да напусте своја вековна огњишта.

Као матица Србија, ми имамо обавезу да бринемо о целомитом српству, о интегралном српству, о Србима који живе ван граница Србије и да негујемо то историјско памћење и сећање на све оне који су страдали само због свог српског имена и своје православне вере, ма где живели на просторима бивше Југославије.

Дакле, врло конкретно питање за нас – да ли су и та стратишта предмет меморијала које ће ова држава Србија поштовати и о њима бринути? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић, повреда Пословника.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, поштујући вашу толеранцију према опозицији, рекламирам члан 107. Дакле, ви сте допустили да говорник говори оно што хоће, али за мене је то повреда достојанства. Он је рекао да ми не желимо да усвојимо декларацију о геноциду који је почињен над српским народом у Хрватској. То напросто није тачно. Тачно је следеће: тај предлог декларације из неког чудног разлога није обухватио страдање Срба деведесетих година – ни „Олују“, ни „Бљесак“, ни протеривање 400.000 Срба, ни убиство само у „Олуји“ 1.882 особе, од чега је 940 било старије од 60 година, од тога су 543 биле жене. Дакле, тај

предлог декларације не обухвата прогон преко 400.000 Срба и убиство неколико хиљада.

Други разлог због чега сам ја сумњичав, а говори о страдању Срба у Другом светском рату, овај поздрав. Вероватно је овај поздрав био разлог зашто је предлог декларације био такав. Госпођа која поздравља фашистичким поздравом, Санда Рашковић Ивић...

(Вјерица Радета: А ко је то поред ње?)

Поред ње је Бошко Обрадовић.

(Вјерица Радета: А с друге стране?)

Саша Радуловић, друга страна медаље. Ми сумњамо да су они уопште искрени и да је та резолуција донета из искрених побуда. Под овим знаком су Срби страдали и зато не желимо да гласамо за декларацију која није била потпуна.

Број два, ова госпођа је рекла да је „Олуја“ била хуманитарна акција. Те „Олује“ нема у предлогу те декларације. Хвала.

Не тражим да се гласа.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Вјерица Радета, по Пословнику.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Колега Маријан Ристичевић је малопре вама (ја говорим по члану 27) замерио, рекао је да сте толерантни према опозицији. Сваки пут кад тако нешто чујемо, ми морамо да реагујемо зато што ми не спадамо у ту Ђиласову опозицију, или не знам ко их сад окупља, и увек имамо потребу да замолимо да се нагласи да ми српски радикали јесмо опозиција власти, али да нисмо део тог чопора који чини неки нови покрет у Србији, или не знам шта.

Поготово је немогуће да нас сврстате, да нас колега Ристичевић сврста у опозицију с оним ко је малопре говорио. Малопре је говорио следбеник Димитрија Љотића. Ми српски четници никако не можемо бити у тој истој групацији. Четници су се увек борили против љотићеваца. Зато бих вас само замолила да убудуће то имате на уму.

Наравно, све ово што сте ви изнели, колега Ристичевићу, немамо ми никаквих примедба на то што сте рекли, једина примедба је – да ли можете да замислите да неко од нас стоји поред некога ко поздравља хитлеровским поздравом? Да ли можете да замислите некога од српских радикала да стоји поред некога или да буде с неким ко је рекао да је у Сребреници био геноцид, као што је то рекла Бошкова пријатељица и колегиница, заједно су на листи и ушли у Парламент, Санда Рашковић Ивић? Да ли можете да замислите да неко од нас српских радикала каже да је „Олуја“ била легитимни чин, као што је рекла Санда Рашковић Ивић, која је, понављам, заједно са Бошком Обрадовићем ушла у Парламент, боље речено угурана од стране Скота? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Само могу, колегинице Радета, да упутим апел колегама које подржавају Владу да пронађу израз у свом излагању а да не се не тиче Српске радикалне странке осим кад је то ...

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни о повреди? (Не.)

По Пословнику, народни посланик Бошко Обрадовић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајући.

Указао бих на повреду члана 108. О реду на седници Народне скупштине стара се председник Народне скупштине или, у овом случају, председавајући, ви као потпредседник Народне скупштине. Сигуран сам да нисте имали ту намеру, али тако је испало, да се на неки начин дозволи да се на један овакав нецентлменски начин говори о некоме ко није присутан, а наша колегиница народни посланик Санда Рашковић Ивић није тренутно присутна. То је први проблем. Требало је да станете у њену заштиту макар из тог центлменског разлога.

С друге стране, да занемаримо... Ево, колеге се буне, не желе да буду центлмени. То што нападају мене, то је у реду, ја сам ту и могу да им одговорим, али што нападају некога ко није присутан, то по мом мишљењу није у реду. Али они кажу да је у реду. Ако је у реду, то је то.

Друга ствар је већи проблем од тога. Проблем је када се злоупотребљава нека лажна фотографија, где нико на свету не може да поверује да је Санда Рашковић Ивић салутирала Хитлеровим поздравом, јер је Санда Рашковић Ивић, не заборавите, ћерка Јована Рашковића, једног од лидера Срба у Хрватској и такође жртва тог истог прогона Срба из Хрватске. Просто, на тај начин инсинуирати и хватати неку фотографију где је неко подигао руку да личи на нацистички поздрав, то може да приличи Маријану Ристичевићу, али не може да приличи Народној скупштини Републике Србије.

Ту сте можда ви могли у неком тренутку да интервенишете и замолите великог јунака Маријана Ристичевића да не удара на даме које нису присутне, него да наставимо полемику између нас који смо присутни. Ево, ја сам ту, спреман сам за сваку врсту полемике с овим великим јунацима, то уопште није спорно, него, кажем, да ви то мало искоординирате да се они усмере на мене, а не да злоупотребљавају одсуство дама и да се на овако ружан начин односе према некоме ко је жртва усташког прогона из Независне Државе Хрватске.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Да би неко био на удару критике, а народни је посланик, то нема никакве везе да ли је у сали или није. Колико ја знам, колегиница Санда Рашковић Ивић је народни посланик на сталном раду у Народној скупштини и грађани Србије плаћају то што она не седи у сали,

што је њен политички избор. Али не видим зашто бих због тога морао да интервенишем да некога заштитим.

Исто тако, слика као слика, слике говоре често и више од речи. Нећу да улазим у веродостојност слике, али чињеница да је споменуто на некој конференцији за штампу да је „Олуја“ била хуманитарна акција, потпуно легитимна, мене доводи у уверење да је слика истинита.

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни о повреди Пословника? (Да.)

Повреда Пословника, народни посланик Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, члан 103. став 8.

Претходни пут кад сам говорио, говорио сам о предлагачима декларације о геноциду у Хрватској, тако да се то односило управо на онај део опозиције који се малопре јавио. Наравно, и ова Ђиласова левица која није ту па ради по сменама.

Дакле, овај Ђиласов левичар из покрета Ђиласових милионера који су опљачкали милионе одједном је постао осетљив на жене. Ја му дајем потпуно право. Ниједну жену која не ради у јавном сектору нећу спомињати. Он је моју помињао више пута – ви се, председавајући, свакако сећате – и износио нетачне податке. Донео сам потврде, показао и председавајућим и свим посланицима. Ја у његову породицу нећу улазити, нити ћу спомињати жене било ког народног посланика које не раде у јавном сектору и не раде у држави. То код њега баш није случај, али не помињем.

Али када је неко народни посланик, а ја ћу ово показати и пред њом, показашу и више пута... Није само она на фотографији, има овде и Бошка Обрадовића, који се смешка. Ја тврдим да је фотографија аутентична, дакле да поздрав није монтиран. Можда је ово римски поздрав, можда је она хтела да каже – аве Рим. Она је помешала Рим и Крим. Кад је била на власти, такав љубитељ Руса итд., није отишла на Крим, није отишла у Русију да буде амбасадор, отишла је у Рим. И госпођи сам више пута рекао да Рим није Крим, али ајде, римска плата је била далеко већа.

Сад ја не знам да ли су они сви заједно против ЕУ или за ЕУ, ту је и Вук Јеремић, ту је и Ђилас итд., било би добро да се изјасне.

Кад неко штити жене, онда треба пре свега да штити оне које нису у јавном сектору. Али он је с овом женом ушао у Парламент, она је посланик. Ја ћу то показати и пред њом и тврдим да је слика аутентична. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни? (Не.)

Реч има народни посланик Наташа Јовановић.

НАТАША СП. ЈОВАНОВИЋ: Повређено је достојанство Скупштине, колега Арсићу, чл. 27. и 107, када је говорио народни посланик Бошко Обрадовић.

Наиме, у жељи да се самопромовише и да опере своју љотићевску биографију, он је рекао да подржава амандман колеге Дубравка Бојића, као и све амандмане Српске радикалне странке. То је заиста велика срамота за СРС да нас један следбеник Димитрија Љотића подржава на било који начин. Он и не зна шта је амандман, јер када би знао, онда би видео да долази у колизију са самим собом. Наиме, колега Бојић је тражио да се наслов изнад овог члана прошири на друштво за обележавање свих ослободилачких ратова у Републици Србији, на начин о којем говоримо два дана, а то је да се инсистира на свим жртвама које су страдале за отаџбину у 20. веку.

Сада је, знате, невероватно да неко ко је, а о томе се пуно причало овде у Скупштини па је и добио тако назив – Бошко Обрадовић, увели љотићевски пупољак... Да на такав начин говори неко ко велича фашисту и верног следбеника нациста, некога ко је још у јулу 1941. године добио највише одликовање од окупационих снага у Србији за свој изузетан допринос у колаборацији. А те исте године, 21. октобра, у мом родном Крагујевцу љотићевци су учествовали у стрељању неколико стотина српских ђака из Крагујевачке гимназије.

Ово је заиста невероватно, а хтела сам да реагујем и јутрос када је Бошко Обрадовић говорио, да он прича о херојским подвизима Драже Михаиловића. Па Дража Михаиловић је већ почетком првих дејстава окупационих снага послао писмо југословенској влади и рекао да Димитрије Љотић мора да се жигоше као највећи издајник српског народа.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Да ли желите да се Скупштина у дану за гласање изјасни? (Не.)

Хвала лепо.

Колега Јовановић, по амандману.

Изволите.

НЕЋО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

У име Посланичке групе СПС морам да изразим разумевање за амандман уваженог колеге Бојића јер је тај амандман утемељен на нечему што нико у овом парламенту, у овом високом дому не може да доведе у сумњу, а то је да смо дужни да се поклонимо свим жртвама које су дале своје животе за Србију, за своју државу, за грађане Србије и да водимо рачуна о томе да се тај пијетет као историјска обавеза, превасходно нас народних посланика, увек доследно спроводи, без обзира на то о коме се ради, без обзира на то из које историјске етапе долази, из ког историјског раздобља, без обзира на то који лик је у питању. А увек се ради о онима

који су заиста за своју државу дали све што су могли, па и свој живот. У том контексту није спорно ни помињање имена Слободана Милошевића, о чијем имену и лику ће историја да каже свој суд.

Али никада, апсолутно никада не смемо да пијетет поклонимо онима који су радили против своје државе, који се нису понашали као патриоте, а у историји су препознати више као злочинци, попут Милана Недића, Љотића и многих других који су ову државу и њен народ покушавали на разне начине да сатиру и који су осрамотили своје српско порекло. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: По амандману, народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, није лако нашем министру, господину Зорану Ђорђевићу – како да изађе у сусрет Социјалистичкој партији Србије, која се одриче Слободана Милошевића а некако би да га помене, да не буде да га се баш потпуно одрекла. Или, како да изађе у сусрет Александру Мартиновићу, који се стиди своје радикалске прошлости и не зна да ли је радикал или напредњак и да ли су Томислав Николић и Александар Вучић највећи зликовци, издајници и лопови или су највећи јунаци, хероји и генијалци. Али добро, вама није лако и ја то признајем.

Ја хоћу овде да кажем једну другу ствар. Ви ми нисте одговорили на веома једноставно питање које овде понављам. Дакле, не само страдална места и попис и евиденција страдалника на територији Републике Србије, већ и на свим бившим југословенским просторима где су Срби страдали на својим вековним огњиштима, да ли ће то предвидети ваш, да тако кажем, регистар ратних меморијала или не? Пазите, то је стратешко питање, јер ако се ми сузимо само на територију Републике Србије, ми признајемо комунистичке, авнојевске границе, које је расписала једна терористичка организација тога времена, признајемо распад Југославије и сужавање српских земаља само на Србију и све што је ван Србије проглашавамо да није српско.

Пазите, ви ратним меморијалима практично обележавате политику идентитета и политику једног интегралног српства, без обзира на авнојевске границе, ако третирате сва та српска стратишта као ратне меморијале које ће обележавати држава Србија. Ако их не третирате, то значи да ви признајете распад Југославије као један процес који је заувек раскрстио са тим српским земљама, које више нису српске, оне су сад нешто друго, некаква Независна Држава Хрватска, која је настала на геноциду. По дефиницији, једина права геноцидна држава на овоме свету је Независна Држава Хрватска, или вештачка Босна и Херцеговина, или...

да не заборавимо оне злочине Словенаца којима је почео грађански рат у бившој Југославији.

Дакле, свако то име, свако место на коме је неки Србин страдао у 20. веку, а посебно у грађанском рату од 1991. до 1995. године, мора да буде забележено, мора да буде сачувано, мора да буде упамћено, мора да уђе у фонд бриге државе Србије и вашег министарства. Ако ви бринете о томе, те српске земље нису изгубљене и постоји перспектива да ће Срби једног дана живети у уједињеним српским земљама, да ће поред Србије ту заједницу српских држава чинити и Република Српска, и Црна Гора и Република Српска Крајина, да је не заборавимо.

Ако ви не бринете о томе, онда значи да сте се ви, као СНС, као владајући режим, одрекли бриге о Србима који живе ван Србије, заборавили њихова страдања и муке, одрекли се српских земаља из којих је протерано милион Срба на основу грађанског рата који се тамо десио.

Ово је стратешко питање, ово није само питање ратног меморијала и шта ће ући у регистар; ово је питање политике према Србима у региону, према српским земљама у региону, да ли сте их ви заборавили или ви о њима бринете.

Ја вас молим, ево, ово је трећи или четврти пут да вас питам, немојте ми више врдати одговор на ово веома једноставно питање – бринете о томе, не бринете о томе? За вас су то ратни меморијали? За вас то нису ратни меморијали, него су то друге државе и нека друга стратишта, која припадају не знам коме другом и држава Србија нема ништа с тим?

Држава Србија, као матица свих Срба који живе ван граница Србије, има обавезу да брине о свим српским стратиштима из 20. века која су се стицајем околности нашла тренутно ван граница Србије, а да ли ће у будућности поново бити у неким уједињеним српским земљама, то ћемо видети. Време се мења, па поново може доћи до уједињења Србије и Црне Горе и Републике Српске и Републике Српске Крајине. Све је то подложно геополитичким променама, али је важно како се ми као држава Србија постављамо. Ако ми то поставимо као наш национални циљ, ако је то идеја водиља српског народа, уједињење свих српских земаља, онда ћемо у томе и успети, кад-тад. Хвала вам.

(Неђо Јовановић: Реплика.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Право на реплику, народни посланик Неђо Јовановић.

Изволите.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Пре свега, Социјалистичка партија Србије се не одриче никога, а нарочито не својих председника. Слободан Милошевић је био председник СПС-а и о њему ће, као што сам малопре рекао, историја дати свој суд. Као председник државе, имао је историјску

улогу, ма како је ко посматрао и на који начин. Са свим својим манама и свим оним што је добро радио, он остаје лик, остаје особа која у историји заузима своје место. Социјалистичка партија Србије се никада никога није одрекла, али ће зато увек осудити оне који су радили против Србије и против Срба.

Димитрије Љотић је био особа од највећег поверења фашиста, био је особа од највећег поверења немачког окупатора. Димитрије Љотић је био особа којој су Немци нудили да оснује своју владу, коју ће да подрже фашисти, коју ће да подржи Хитлер, али је издајник Недић то одбио и предложио другог издајника Срба и српског народа... Извињавам се, Љотић је предложио другог издајника српског народа, а то је Милан Недић, да оснује владу коју ће такође да подржи Немачки рајх.

Против таквих издајника, србомрзаца и свих оних који су колаборирали и пактовима покушали да Србију још више ставе под јарам немачког окупатора ми никада апсолутно нећемо одати било шта друго осим речи осуде и онога што подразумева да се Срби према томе увек односе са посебним сећањем и да због тога своју будућност гледају на сасвим супротан начин. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: По ком основу, колега Обрадовићу?

(Бошко Обрадовић: Реплика.)

Једино ако сте се препознали у реченици да сте следбеник Љотића.

(Неђо Јовановић: Нисам га поменуо уопште.)

(Бошко Обрадовић: Јесам.)

Јесте? Е онда вам дајем право на реплику.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајући.

Ја сам већ рекао, и то није никаква тајна, да изузетно поштујем предратну политичку каријеру Димитрија Љотића и његов хришћански поглед на политику. Сматрам да се из тог периода његовог политичког деловања може штошта паметно научити. Друга је ствар колаборација и деловање Димитрија Љотића и Милана Недића за време Другог светског рата, против чега сам апсолутно, као убеђени антифашиста.

Али, с друге стране, ја вас молим, мислим да је био ред да се упозори претходни говорник да је вређање генерала Милана Недића, без обзира на његову колаборацију, нешто што је испод достојанства Народне скупштине Републике Србије. Генерал Милан Недић је, по свим научницима овог народа, стављен у књигу, не заборавите, „100 најзнаменитијих Срба“, јер је генерал Милан Недић био особа која је спасла десетине и стотине хиљада Срба од поменутог усташког ножа. Не само Срба, него и Словенаца и других несрба која су бежали из НДХ и других делова под фашистичком окупацијом. Дакле, генерал Милан Недић заслужује одређено поштовање српског народа. Он је трагично

настрадао и убијен од комуниста управо зато да се не би сазнала пуна истина о његовом помагању српске нејачи и српског становништва које је морало да избегне у тада окупирану Србију под Немцима.

Да, он је био колаборатор, али знате ли ко је Милан Недић? Начелник Генералштаба некадашње краљевске војске, прослављени ратни командант из Првог светског рата, човек који је био антинемачки настројен и који је, када је видео хитлеровску претњу да ће Србија бити подељена између свих фашиста, раздробљена и уништена, прихватио да дође на чело Владе националног спаса да би спасао што се спасти може и жртвовао своју војничку част и своју будућност, знао да ће бити осуђен, али спасао српски народ у Другом светском рату. То треба да се поштује. А то комунисти не поштују, зато што су га убили.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Право на реплику, народни посланик Неђо Јовановић.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Нећу говорити по оној народној – чега се неко стиди, други се поноси, али је у сваком случају једна чињеница непобитна: док се цела Европа посвећује и дичи народноослободилачком борбом, док се цела Европа дичи тиме што је сломљен фашизам 1945. године, што је уништен окупатор који је хтео да покори цео свет, ми данас у Парламенту слушамо нешто чега сваки нормалан грађанин треба да се стиди, а то је некакво поштовање према лику и делу човека који је помагао тог истог Хитлера, ту исту немачку окупаторску машинерију, тај исти фашизам као идеологију. Па зар је потребно рећи било шта друго осим да је то за једну велику осуду? Ништа више.

(Бошко Обрадовић: Реплика.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Немате право, колега Обрадовићу.

(Бошко Обрадовић: Повреда Пословника.)

Повреда Пословника? Ви се много разрадите када се заврши утакмица. Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, ви сте духовити понекад, ја то признајем. Није често, али умете да будете, као сада.

Дакле, члан 27. Ја знам да ви добро познајете историју и да је требало да упозорите уваженог колегу Неђу Јовановића на неистине о којима говори. Значи, добро је познато да је Српски покрет Двери антифашистички опредељен. Чак смо добили и папир надлежног Министарства за државну управу и локалну самоуправу да приликом регистрације наше политичке организације у њеном статуту и програму не постоји ништа што је по било ком основу спорно за државу Србију.

Оно што је важно да подсетите колегу Јовановића, јер је тиме прекршио достојанство Народне скупштине јер потиче заправо из једне комунистичке терористичке организације, Комунистичке партије Југославије, која је у своје време овде играла фудбал са Немцима за време пакта Рибентроп–Молотов између Трећег рајха и Совјетског Савеза... Дакле, ако је неко служио фашистима, то су српски комунисти, који су се за време Другог светског рата, пре него што су добили налог Коминтерне, овде дружили и играли фудбал и сарађивали с нашим окупаторима. Тек када су добили налог Коминтерне да подигну устанак, јер је то тек тада постало у интересу Совјетског Савеза, наши драги добри комунисти су се сетили да би можда могли да буду и партизани и устаници.

Ја знам, колега Арсићу, да ви то добро знате и требало је заштити достојанство Народне скупштине од ове комунистичке лажне историографије, која је заправо сарађивала са фашистима, док су Срби као народ били антифашисти. Проблем нас као народа јесте управо у томе што антифашисти, прави антифашисти, на челу са ђенералом Дражом Михаиловићем, нису дошли на власт после тзв. ослобођења, већ ови револуционари и међународни терористи, на челу са КПЈ и Јосипом Брозом Титом, највећим ратним злочинцем и крвником српског народа.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Обрадовићу, ја не знам заиста шта да вам одговорим на све ово што сте рекли. Ово је била једна класична реплика, нема никакве везе са повредом Пословника.

Нећу да улазим, да ја са места председавајућег износим своје политичке ставове о људима и догађајима које сте ви сад побројали. Ако желите да одговорим, уздржао бих се од тога и оставио за неку другу прилику када будем у клупама где седе посланици а не председавајући.

По Пословнику, прво народни посланик Неђо Јовановић.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

То што сте на крају рекли, требали сте заиста да урадите на самом почетку, а не да дозволите најгрубљу злоупотребу Пословника од стране Бошка Обрадовића, који је рекламирао члан 27, а са Пословником се чак није повезао не у једној речници него ни у једном слову онога што је изговорио.

Све што је рекао односило се на најгрубље могуће увреде, а те увреде се односе на милионе оних који су током трајања НОБ-а, заједно с осталим родољубима и патриотама, имали једну идеологију а то је комунистичка идеологија. А то значи и оних двадесет милиона Руса, Француза, Шпанаца и многих других који су своје животе дали за слободу, који су своје животе дали да се сломи фашизам.

Ја никада ни у једној својој дискусији нећу говорити на начин који подразумева отварање нових фронтова и продубљивање идеолошких

разлика. Ми смо те идеолошке поделе превазишли и спремни смо, као што сам и рекао, да сваком ко је дао допринос за слободу одамо поштовање, у смислу да се сви који су допринос дали прикажу и покажу одговарајућим обележјем, било спомеником било на други начин.

Ово што је Бошко Обрадовић изговорио је за његову срамоту, а не за нашу. Сви они који су били обухваћени оваквим тешким и грубим увредама знаће да искажу свој суд према Бошку Обрадовићу. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Јовановићу, да ли желите да се Скупштина изјасни?

(Неђо Јовановић: Не.)

По Пословнику, народни посланик Наташа Сп. Јовановић.

Изволите, колегинице Јовановић.

НАТАША СП. ЈОВАНОВИЋ: Нарушено је достојанство Народне скупштине, колега Арсићу. Ви сте били дужни да реагујете зато што је нанета велика увреда свима нама који седимо у овом највишем законодавном телу. Да се овде 2018. године чују, без ваше реакције и опомене, речи које је малопре изговарао Бошко Обрадовић, то је заиста невероватно!

А да није баш тако као што он прича и да покушава да опере ту своју љотићевску занесеност и да сада пребацује лопту на наводно часну улогу Недића као председника окупационе владе, ево, објаснићу да то није баш тачно. Наиме, новинар, публициста Станислав Краков и Димитрије Љотић срели су се једног августовског дана на углу Улице кнеза Милоша – е, сад стварно не знам како се сада зове та улица, углавном, то је било место које се звало „Код два краља“, где је сада хотел „Хилтон“ – и разговарали о томе како да приволе Милана Недића, који је иначе био срушен личном трагедијом после Првог светског рата и губицима у својој породици, да служи немачком окупатору. Они су у томе успели зато што су и један и други имали одређене родбинске везе са Недићем. Та његова улога не да није била часна и славна, него је заиста била нешто што је осрамотило Србију и све оно што је он урадио као генерал српске војске пре тога. А све из главе Димитрија Љотића, јер он то није учинио напамет.

Ту ћу повући паралелу с овим „жутим издајничким предузећем“ и свом том булументом, којој припада данас и Бошко Обрадовић, коју окупљају Сорош и амерички званичници који им издају налоге. Е тако су још пре рата Димитрију Љотићу Немци дали задатак да он...

(Председавајући: Приводите, крају колегинице.)

Морам да завршим, заиста, ово је веома важно због достојанства Скупштине.

(Председавајући: Али морате у року од два минута.)

Онда ћу се јавити поново по Пословнику.

(Председавајући: Онда се јавите поново по Пословнику.)

Јер онда ће да се заврши на томе да ми брукамо државу Србију таквим речима.

Ево, завршавам. Дакле, циљ је био да се кроз постављање Недића за председника Владе, а то је све било из Љотићеве главе и његовог договора са Немцима, умртви Србија, да она буде у летаргији. Као што би они, да су на власти, тако рекли – ево, изволите Косово и Метохију, ево вам Војводина, узмите сва наша житна поља и све то радите. Е, то је била њихова неславна улога, а то велича Бошко Обрадовић.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

По Пословнику, народни посланик Немања Шаровић.

НЕМАЊА ШАРОВИЋ: Господине Арсићу, коначно и ја да дођем једанпут на ред када ви председавате. Обично дате паузу.

(Председавајући: Морате чешће да будете у сали.)

То је позитивна промена.

А ви морате, господине Арсићу, чешће да се придржавате Пословника. Ја сам очекивао да ћете ви временом ипак савладати ове одредбе Пословника, посебно одредбу члана 27, затим одредбу члана 106. и члана 107.

Хајмо од члана 107; каже да је говорник на седници дужан да поштује достојанство Народне скупштине. Члан 106. каже да говорник може да говори само о тачки дневног реда о којој се води претрес. А члан 27, који се односи на онога ко председава седницама Народне скупштине, каже да се председник Народне скупштине, односно председавајући стара о примени овог пословника. То је, господине Арсићу, док сте на том месту, ваш задатак. Постоје дани, сати, тренуци када вашом вољом буде суспендован Пословник, када ништа не важи, када ви одлучите да свако може да прича о чему год жели, да је небитна тема, да је небитно да ли ће некога увредити, јер, ето, вама је тако дошло.

Ви немате право да дајете саркастичне коментаре. Можете да дате коментар искључиво у складу са Пословником, а не да мени говорите колико сам ја у сали. Колико сам у сали, о томе одговарам грађанима Србије, вама не. Према томе, небитно је колико сам, а данас сам био веома дуго. То вама не даје за право да коментаришете мимо Пословника.

Ви сте малочас и сами рекли како један говорник који се јавио по повреди Пословника ништа о томе није рекао, да је била класична реплика, а нисте га прекинули. Тиме сте сами признали своју грешку.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Ево, признајем и сад грешку, колега Шаровићу. Ви се разрадите исто кад се заврши утакмица, као и колега Обрадовић.

А поштовање достојанства Народне скупштине није само за оно што кажете већ и како се понашате и како дођете. Ја у ову салу и зграду Народне скупштине, кад је пленумски дан, никад нисам дошао у фармеркама и мајици кратких рукава.

Немате право на поновну повреду Пословника јер нисам могао у одговору да прекршим Пословник.

Реч има народни посланик Бојан Торбица, по Пословнику.

Изволите.

БОЈАН ТОРБИЦА: Захваљујем.

Прекршен је члан 103. став 7. Могу да кажем да је жалосно гледати данас Бошка Обрадовића, који вређа и ову скупштину и посланике и грађане Србије изливима љубави према ратним злочинцима Димитрију Љотићу и Милану Недићу. Али та мржња коју показује према партизанском антифашистичком покрету и следује једном љотићевцу.

Сада ћу вам показати фотографију: ово је Славољуб Слава Ковић, дечак од 17 година, кога су 1941. године заробили Немци а љотићевци три дана мучили и камом му урезали петокраку звезду на челу пре него што су га стрељали. Е, то је дело љотићеваца и то је мржња према партизанима, према људима који су „мрзели“ ову земљу.

Ти исти љотићевци и недићевци основали су логор за принудно васпитање омладине у Смедеревској Паланци, познатији као „Мала Бањица“, логор где је пребијано, мучено више од 1.300 омладинаца са територије целокупне Србије само зато што су били антифашисти, само зато што су били скојевци. Живели су у најгорим условима. Руководиоци логора су били брачни пар Поповић, од којих је супруг Милован Поповић био недићевац, а његова жена Драгојла Поповић, која је управљала женским делом логора, чланица „Збора“. Те људе, такву идеологију и такву политику заступа Бошко Обрадовић. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Зоран Ђорђевић, по амандману.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Пошто посланик четири-пет пута каже да је понављао једно те исто питање, не желим да доведе у заблуду грађане Србије који нису имали прилику да прочитају закон, јер очигледно ни сам посланик није читао закон па је дошао неприпремљен.

Наравно да Влада Републике Србије брине о свему што је српско, и бринуће, не само о ономе што се дешавало нашем народу у 20. веку већ и раније, у целој његовој историји.

А посланику одговор на његово питање лежи у чл. 14. и 15. Бићу врло рад, када завршимо расправу, да му поклоним закон који буде био усвојен.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 3. амандман је поднео народни посланик Миљан Дамјановић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Александар Шешељ.

Колега Шаровићу, немате време посланичке групе.

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Немања Шаровић. Изволите.

НЕМАЊА ШАРОВИЋ: Господине Арсићу, видите, хтели ви – не хтели, ја дођох до речи.

Ви кажете, и хвала вам на томе, да мајица у којој сам дошао данас није адекватна, али претпостављам да ви не знате, па то може бити за вас олакшавајућа околност, ово је мајица Манастира Светих архангела, задужбине цара Душана Силног. Мислим да ви можда не знате, али добро је да сте рекли да то за вас није прихватљиво. За мене јесте и ја се тиме поносим.

(Председавајући: Колега Шаровићу, о свом амандману, молим вас.)

Управо је то о амандману. Ако причамо о ратним меморијалима, господине Арсићу, читав дан су посланици говорили о српској историји, о српским војсковођама, а свакако је један од највећих, ако не и највећи, цар Душан Силни. Мислим да то ниједном Србину не би требало да смета. Разумео бих да то смета нашим непријатељима, али неке ко председава седницама Народне скупштине, сматрам да је то срамота.

Што се тиче мог амандмана, данас смо чули свашта у расправи. Чули смо ми од једног од говорника како подржава, практично, границе велике Србије, али доводи Ивана Пернара у Скупштину. Чули смо од једног од говорника како нема мира између српског и хрватског народа и српске и хрватске државе. Можда ћете препознати, господине Арсићу, ко је то рекао, али је проблем што је званична државна политика другачија. Ви тражите да они осуде геноцид над Србима, да признају своје злочине, и то треба урадити, али сте промашили странку.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 3. амандман је поднео народни посланик Милорад Мирчић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Филип Стојановић.

Колега Стојановићу, изволите.

ФИЛИП СТОЈАНОВИЋ: Захваљујем.

Поштовани народни посланици, даме и господо, господине министре, поднео сам амандман на члан 3. Предлога закона о ратним меморијалима. Свима је познато да на територији Косова и Метохије

постоји велики број културно-историјских споменика који симболизују вековну борбу нашег народа за слободу. Наравно, најпознатији споменик косовским јунацима је на Газиместану, али постоји још спомен-обележја која су посвећена Косовском боју.

Приликом обележавања шестстоте годишњице Косовског боја обновљен је велики број споменика, а подигнути су и неки нови. Тако је овим поводом подигнут Споменик кнезу Лазару и Спомен-чесма „Витезови кнеза Лазара“ у Гњилану. Нажалост, након НАТО окупације од стране Шиптара чесма „Витезови кнеза Лазара“ порушена је намерно баш на Видовдан, а Споменик кнезу Лазару порушен је 24. јула 1999. године и однет у америчку базу Бондстил.

Божјим провиђењем један Србин из Шилова некако се дочепао овог споменика и донео га у Шилову, село поред Гњилана. Приликом посете мом родном месту Шилову сазнао сам да се споменик налази у мом селу. Уз помоћ мојих пријатеља и људи добре воље, формирао сам одбор за подизање споменика и био сам на челу тог одбора. Споменик смо поставили током 2007. године изнад села Шилова, поред православне Цркве Светог Марка. Поред споменика, у центру села подигнута је и Спомен-чесма светом кнезу Лазару, која представља симбол овог села, где се и данас окупљају мештани села Шилова. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 3. амандман је поднела народни посланик Љиљана Михајловић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Божидар Делић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Петар Јојић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман су заједно поднели народни посланици Зоран Живковић, Мариника Тепић, Александра Чабраја и Јован Јовановић.

Да ли неко жели реч?

Колега Шаровићу, не можете да добијете реч.

На члан 3. амандман је поднела народни посланик Марина Ристић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Томислав Љубеновић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

Колега Шаровићу, не играјте се картицом, то раде само мала деца.

На члан 3. амандман је поднела народни посланик Александра Белачић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

На члан 3. амандман је поднела народни посланик Весна Николић Вукајловић.

Да ли неко жели реч?

Изволите, колегинице Вукајловић, мада колега Шаровић хоће да вам отме то право.

ВЕСНА НИКОЛИЋ ВУКАЈЛОВИЋ: Хвала.

Само једно питање. Шест хиљада ратних меморијала имамо, по слободној процени, немамо тачну евиденцију. Само ми одговорите, министре, ја вас најлепше молим. Значи, 2015, 2016. и 2017. године грађане Србије одржавање тих ратних меморијала у земљи и иностранству коштало је преко милион евра, а укупно је меморијала на којима се нешто радило или су били подложни санацији 69. Значи, за 69 ратних меморијала ми смо потрошили милион и нешто евра за три године.

Сада ми реците једну ствар – ако имамо 6.000 меморијала, одакле нам новац? А нигде нисте предвидели, рекли сте чак да не треба новац, само сте врло штуро у једном сегменту закона рекли да ће то бити у разделу и делу средстава која су опредељена за Министарство за рад и социјалну политику. Знамо како је радило ваше Министарство за рад и социјалну политику док је ваш претходник, из ваше владе, који је сада министар одбране, водио то министарство. То је под великим велом сумње. Знамо за тетку из Канаде, знамо за нека средства која су недозвољена, која није знао да објасни грађанима.

Сада ви нама објасните зашто сте ви дозволили да се подзаконским актима одлучује о начину финансирања тих ратних меморијала у земљи и иностранству, зашто то нисте ставили у овај закон да ми видимо како ћете ви то финансирати, а не само групно у том разделу за вас па онда да ми тумачимо колико ће то бити. Ако имамо милион евра према 69, а имамо шест хиљада, колико нам онда пара треба...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Немања Шаровић, по Пословнику.

НЕМАЊА ШАРОВИЋ: Господине Арсићу, још једанпут сте прекршили члан 27, који вам даје право али вам истовремено намеће и обавезу да седнице водите у складу са Пословником. То подразумева да морате бити концентрисани и да своје личне афинитете или анимозитете према другим народним посланицима оставите по страни. Ви сте дозволили себи нешто што нисте смели. Дајући реч госпођи Весни Вукајловић Николић, дали сте себи за право да кажете – ево дајем вам реч иако колега Шаровић жели то право да вам отме.

Господине Арсићу, ја нисам неко ко отима, поготово уваженим госпођама каква је госпођа Весна Вукајловић Николић. Не отимам ништа, нити сам у позицији, а што је још битније – не желим. Знате, ја никада у

овој скупштини нисам отимао ни мандате, нисам отимао никоме реч, нисам отимао време, то су чинили други.

Према томе, ви морате, господине Арсићу, да се суздржите од таквих коментара. Вама може да буде драго да се неко јави, можда некога не волите, тешко вам је да га слушате, али сте дужни да се потрудите и да макар делује, да макар остварите привид да на идентичан начин поступате према свим народним посланицима. Ако то нисте у стању, онда треба да поднесете оставку на место потпредседника Народне скупштине, па да видимо да ли у вашој посланичкој групи има особе која је у стању да на адекватан начин обавља ту улогу. Потпуно је јасно да ваш однос према свим народним посланицима није исти.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Шаровићу...

(Немања Шаровић добацује.)

Бирам речи, колега Шаровићу. Трудим се да будем пристојан, зато што док сам читао подносиоце амандмана и питао да ли неко од њих жели да се јави за реч, ви сте се јављали иако на то нисте имали право и знали сте да на то немате право.

Чуо сам и шта сте одговорили колеги Бојићу. Некако се у том тренутку утишало у сали све. Зашто то радите? Блага реч је „шалити се“ за оно што сте рекли. Не одмахујте главом.

А да ли је ко шта отимао из Скупштине Србије... Никада нисам писао путни налог тако да дођем из Београда на седницу а пишем да сам дошао из Врања.

Изволите, колега Ђорђевићу.

(Немања Шаровић: Желим да се Скупштина изјасни у дану за гласање.)

Изјасниће се Скупштина у дану за гласање.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Да одговорим на посланичко питање: да будемо прецизни, 2015, 2016, 2017. године, сваке године се издвоји педесет милиона динара за инвестиционо одржавање ратних меморијала. Тачно је да их има шест хиљада и тачно је да свих шест хиљада нису у истом стању. Оно чиме нисмо задовољни, то је у каквом стању су наши меморијали у Македонији и гледаћемо да у неком будућем времену више пажње обратимо на њих и да их доведемо, да кажем, у пристојно стање, односно стање какво заслужују наши меморијали.

Али, такође, лоше сте формулисали, ми подзаконским актима не регулишемо како трошимо финансијска средства, већ инвестиционим планом. Инвестициони план се доноси кад се усвоји буџет и на основу усвојеног буџета ми предвиђамо, правимо план како и на који начин ћемо и које меморијале у тој години да реновирамо, одржимо или да уложимо у њих нека додатна средства. Конкретно, различити меморијали захтевају

различиту висину финансијских средстава. У овој години највише смо дали за Зејтинлик и за обнову Споменика захвалности Француској на Калемегдану; оба су била 200.000 евра. Планирамо да следеће године уложимо велика средства у обнову Гробља ослободилаца Београда, које треба да буде на понос Београда, што ће потпуно променити димензију како треба да изгледају наши меморијали, од тога како ће бити осветљени, до самог приступа. Такође желимо да исправимо сада неке пропусте који су постојали када је била у питању изградња тог меморијала и да донесемо и неке техничке планове како би будућа поколења лакше одржавала те меморијале.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине министре.

(Весна Николић Вукајловић: Реплика.)

Немате право на реплику, колегинице Николић Вукајловић.

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Зоран Деспотовић.

Да ли неко жели реч? (Да.)

Реч има народни посланик Зоран Деспотовић.

Изволите.

ЗОРАН ДЕСПОТОВИЋ: Захваљујем, господине Арсићу.

Даме и господа народни посланици, и овај амандман као и претходни односи се на општину која изузетно брине о монументалном Меморијалном комплексу „4. децембар“ посвећеном борцима палим у чувеној Пријепољској бици 4. децембра 1943. године. Само у једном дану страдало је више од 400 бораца. Меморијални комплекс је откривен 4. децембра 1953. године, а Скупштина СФРЈ га је 29. марта 1979. године прогласила за споменик од изузетног значаја. У знак сећања на ову својеврсну пријепољску епопеју, овај меморијални комплекс се брижљиво негује и допуњује новим садржајима.

У сасвим другачијем стању је Меморијални комплекс „Бошко Буха“ на Јабуци, 17 километара удаљен од Пријепоља. Меморијал је посвећен младом бомбашу тог времена Бошку Бухи, који је погинуо на Јабучкој висоравни 27. септембра 1943. године, а и другим борцима мањим од пушке, пионирима из свих република СФРЈ. Овај меморијални комплекс су '60-их година 20. века новчаним прилозима подигли управо пионери бивше Југославије. Такав комплекс, заједно са музејом посвећеним деци Народноослободилачке борбе, функционисао је до '90-их година када је дошло до распада Југославије. Од тада је остао неоправдано заборављен и запостављен. Данас је потпуно девастиран. Времену одолевају једино неоштећене скулптуре пионира бораца из свих република бивше СФРЈ.

У оквиру комплекса, заједно с овим спомен-обележјима, стоји и касније подигнут споменик с именима жртава комунистичке руке у току Другог светског рата и он је неоштећен...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 3. амандман је поднела народни посланик Даница Буквић.
Изволите, колегинице Буквић.

ДАНИЦА БУКВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри са сарадником, колегинице и колеге народни посланици, поднела сам амандман на члан 3. Предлога закона. Амандманом се врши правнотехничка редакција одредбе члана 3. Предлога закона којом се одредба чини јаснијом и у складу са духом српског језика.

Као што је већ изнето, доношење овог закона је било неопходно како би се прописи из ове области уредили на целовит начин, посебно имајући у виду да су прописи у вези с ратним меморијалима били донети у периоду постојања СФРЈ, односно Социјалистичке Републике Србије, а то је пре скоро 40 година.

Истакла бих да је значајна новина да се образује савет за неговање традиције ослободилачких ратова Србије ради давања мишљења поводом предлога за уређење ратног меморијала и уклањање ратног меморијала. Највећа новина је надлежност министарства задуженог за неговање традиције ослободилачких ратова Србије за давање сагласности за подизање новог ратног меморијала.

Србија има богату историју. Подсетила бих да се у насељима у околини Београда, Лазаревцу, Младеновцу, Сопоту, Барајеву, Обреновцу, као и самом Београду налази више од стотину споменика посвећених погинулима у Првом светском рату.

Такође бих истакла да је Србија у саставу бивше Југославије представљала значајан антифашистички фронт у борби против окупатора. Последњих деценија догодиле су се крупне друштвеноекономске промене у нашем друштву. У једном периоду ови меморијали који су посвећени учесницима антифашистичке борбе били су неоправдано занемаривани, а неки споменици су и уклањани.

Предлогом овог закона уређује се потпуно ова област и јасно се разграничава надлежност јединица локалне самоуправе и министарства надлежног за неговање традиције ослободилачких ратова Србије у области заштите ратних меморијала, као и надлежност у финансирању редовног одржавања. На овај начин, уређен систем у овој области допринеће унапређењу поштовања људских права, традиција, националних и верских осећања.

Посланичка група СПС ће у дану за гласање подржати овај и све друге предложене законе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 3. амандман је поднела народни посланик Ивана Динић.

Колегинице Динић, изволите.

ИВАНА ДИНИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани грађани и грађанке Републике Србије, уважени министре са сарадником, колеге народни посланици и посланице, најпре бих да кажем да ће Посланичка група СПС подржати овај предлог закона као јединствени закон који уређује ову област која досад није била на овај начин уважена и није јој додељено место које је заслужила.

Овај амандман сам поднела како бих јасније дефинисала надлежности не само јединица локалне самоуправе већ и Министарства, које ће на многе начине допринети уређењу, одржавању и заштити ратних меморијала.

Оно што је веома битно јесте да не улажемо време и труд само у стабилност, економску, демографску и привредну, већ и да се ради на унапређењу поштовања људских права, наше традиције, верских различитости. И, битно је да се достигне ефикасније деловање државне управе у поступку заштите, одржавања и уређења ратних меморијала.

Желим да похвалим и оно што овај предлог закона дефинише, а то је да је министарство надлежно за послове неговања традиције ослободилачких ратова Србије у области заштите ратних меморијала сада надлежно и да даје сагласност за постављање нових ратних меморијала и уређење ове области кроз усклађивање економских услова, као и другачијег начина управљања средствима и планирања средстава за ову област.

Предлог закона је дефинисао и начин превазилажења проблема када је у питању финансирање нових ратних меморијала од стране јединица локалне самоуправе, и то је оно што треба похвалити.

Овим предлогом закона такође је уведена обавеза да се успостави евиденција о ратним меморијалима, како у земљи тако и у иностранству, као и евиденција о погинулим лицима.

Ово је један мали корак али велики искорак у неговању и успостављању културне баштине и наслеђа Републике Србије, а то је велико богатство. С друге стране, мислим да су бројне жртве и ратови који су иза нас вредни једног оваквог предлога закона и, наравно, даљег труда да се овај предлог закона унапреди и да се што више средстава обезбеди за ову област. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

На члан 3. амандман је поднео народни посланик Никола Савић.

Колега Савићу, изволите.

НИКОЛА САВИЋ: Даме и господо народни посланици, данас смо од министра чули да српски народ има преко 6.000 меморијалних места, локација, од којих се 625 налази ван територије Републике Србије. То и не чуди ако знамо чињеницу да је српски народ само у 20. веку водио седам

ослободилачких ратова: два балканска рата, два светска рата, рат Срба у Босни, рат Срба у Српској Крајини и наш рат против НАТО-а за очување Косова и Метохије.

Да не говорим о нашој даљој историји, јер тих ратова је било много, као ни код једног народа до сада. Зато српски народ и Република Србија имају јединствене споменике ове врсте у свету, а најпознатији од њих је чувена нишка Ћеле-кула. Долазим из Ниша, али Ниш, нажалост, није познат само по Ћеле-кули; ниједно српско страдање и ниједан рат нису мимоишли Ниш и његову околину, тако да тих места има много у Нишу и његовој околини.

Свима нама је добро познато да је за време НАТО агресије на нашу земљу Ниш био један од градова који су највише страдали, да је претрпео највеће материјалне штете и људске жртве. Сви се добро сећамо оних ужасавајућих сцена када су НАТО зликовци бацали касетне бомбе на нишку Главну пијацу, на Нишки клинички центар и када је страдало много недужних цивила, а међу њима и једна трудница, студент пете године медицине.

Дакле, ми у Српској радикалној странци немамо ништа против тога што се доноси овај закон, али имамо неке замерке, које смо исказали нашим амандманима.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: На члан 3. амандман је поднео народни посланик Момчило Мандић.

Да ли неко жели реч? (Не.)

Овим бисмо завршили са данашњим радом. Настављамо сутра у 10 часова.

(Седница је прекинута у 19.10 часова.)